

Kadın

Türkiye Petrol Kimya Lastik İşçileri Sendikası Kadın Dergisi

SAYI: 74 TEMMUZ 2025

TEMEL CONTA'DA KADINLAR GREVDE
"TEMEL CONTA'DA SÖMÜRÜ
ANLATILMAZ, YAŞANIR"

DOÇ. DR. BETÜL URHAN YAZDI
ENFLASYON, KRİZ VE SENDİKALAR

2025 BAHAR DÖNEMİ TOPLUMSAL
CİNSİYET DERSLERİ TAMAMLANDI
ÇALIŞMA YAŞAMINDA VE TEMSİLDE EŞİTLİK

SENDİKASIZ BİR İŞYERİNİN ANATOMİSİ
TEMEL CONTA'DA İŞÇİLERİN SAĞLIĞI DA,
ONURU DA, HAKLARI DA HİÇE SAYILIYOR

FLORMAR/YVES ROCHER DAVASI SÜRÜYOR
FRANSA'DAKİ MAHKEMEYE TÜRKİYE'DEKİ
CİNSİYET AYRIMCILIĞINI ANLATTIK

SÖZLEŞME 44 ÜLKEDE YÜRÜRLÜKTE
ILO190'I İMZALAYAN 50. ÜLKE ANGOLA

İNSANA YAKIŞIR İŞ VE ÜCRET İÇİN
CİNSİYET AYRIMCILIĞINA VE YOKSULLUĞA KARŞI

Temel Conta'da Kadınların Yaktığı Grev Ateşi Sönmedi

SAYI 74
TEMMUZ 2025

İÇİNDEKİLER

- 4 Merkez Yönetim Kurulu adına Genel Başkan Süleyman Akyüz'ün 8 Mart Açıklaması
KADINLARA GÜVENCELİ İŞ, İNSANA YAKIŞIR ÜCRET, ŞİDDETSİZ BİR YAŞAM... EŞİTLİK SENDİKAYLA GELECEK!
- 6 Çalışma Yaşamında ve Toplumda Cinsiyet Eşitliği
TÜM DÜNYADA EŞİTSİZLİK GİDEREK ARTIYOR
- 9 Flormar/Yves Rocher İşyerinde Yaşananlar Işığında, Türkiye'de Kadın İşçilere Yönelik Ayrımcılık ve Kötü Muamele
FRANSA'DA SÜREN FLORMAR DAVASI İÇİN TÜRKİYE'DEKİ AYRIMCILIĞI ANLATTIK
- 12 **KADIN AJANDASI**
- 14 İzmir Kemalpaşa Organize Sanayi Bölgesi'nde Çoğu Kadın, Temel Conta İşçisi Sekiz Aydır Grevde...
TEMEL CONTA'DA GREV ATEŞİ SÖNMEDİ
- 16 Doç. Dr. Betül Urhan, Enflasyon, Eriyen Ücretlere İlişkin Son Dönem Sendikal Stratejileri Değerlendirdi...
KRİZ, ENFLASYON VE SENDİKALAR
- 19 ILO Sözleşmeleri, İmzalandığı Ülkede İmzalanma Tarihinden Bir Sene Sonra Yürürlüğe Giriyor. Sözleşme Şu Anda 44 Ülkede Yürürlükte
ILO'NUN 190 SAYILI SÖZLEŞMESİNİ İMZALAYAN 50. ÜLKE ANGOLA
- 20 Köleliği Hatırlatan Bir Sistemle Yönetilen Temel Conta'da Kadınlar Grevde
"TEMEL CONTA'DA SÖMÜRÜ ANLATILMAZ, YAŞANIR"
- 31 Temel Conta Grevcisi Kadın İşçilerin 8 Mart Mesajı
"EŞİTLİK İÇİN, ŞİDDETE VE AYRIMCILIĞA KARŞI SENDİKALAŞMA HAKKIMIZI ELDE EDİNCEYE KADAR GREVİMİZ SÜRECEK"
- 32 Sendikasız Bir İşyerinin Anatomisi
TEMEL CONTA'DA İŞÇİLERİN SAĞLIĞI DA, ONURU DA, HAKLARI DA HİÇ SAYILIYOR
- 34 **SAĞLIK**
Bedenimizi Ayakta Tutan Hormonlar ve Yapı Taşları – I: MELATONİN
- 38 2025 Bahar Dönemi Temsilci Eğitimleri'nde Toplumsal Cinsiyet Dersleri İki Grupta da Tamamlandı
ÇALIŞMA YAŞAMINDA VE TEMSİLDE CİNSİYET EŞİTLİĞİ
- 40 **GÜNÜ GÜNÜNE YAŞAYANLARIMIZ / Suat Derviş**
"Bir İşçinin Hayatı Bir Ustabaşının Hiddetine Feda Edilmemelidir!"
- 42 **KADINLARDAN ÖYKÜLER**
Meryem'in Sükûtu / Gülbeyaz Karakuş
- 46 **PETROL-İŞ SENDİKASI'NDA 8 MART**
- 67 **DÜNYANIN EKMEĞİ**
Türkiye ve Dünyadan, En Lezzetli Ekmek Tarifleri... **Ciabatta**

MERHABA

Yeni sayımızla tekrar merhaba. Ülke gündeminde olduğu gibi, çalışanların ve sendikaların gündemi de en sıcak günlerini yaşıyor. Dünyanın ve Türkiye'nin ekonomik durumu, bölgesel savaşlar, enflasyon, kadın cinayetlerindeki ve genel olarak toplumdaki şiddetin durdurulamaz artışı, orman yangınları, iş kazaları, gelecek kaygısı, siyaset dünyasındaki gerginlikler... Kısacası hayatı zorlaştıran, insanı mutsuz eden her şey. Çözüm, elbette toplumsal olarak dayanışma içerisinde olmak, güç birliği yapmaktan geçiyor.

Aynı çözüm emek dünyası için de geçerli. Son dönemde sendikamız Petrol-İş'in örgütlü olduğu pek çok işyerinde başta ücretler olmak üzere, taleplerde anlaşma sağlanamadığı için grev kararları alınıyor. Bu grevlerin çoğunda kadın işçiler de yer alıyor. Dayanışmanın ve işbirliğinin gücüyle tüm grevlerin başarıyla sonuçlanmasını temenni ediyoruz.

Sendikamızda devam eden grevlerden birisi de, Aralık 2024'te başlayan, İzmir Kemalpaşa Organize Sanayi Bölgesi'nde bulunan ve kadın işçilerin çoğunlukta olduğu Temel Conta fabrikası. Temel Conta'da örgütlenme başarıyla gerçekleştirildi, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'ndan yetki de alındı, ancak işveren sendikayla masaya oturmayı kabul etmedi, grev kararı alındı. Kadın işçilerin azim ve kararlılığı, Merkez Yöneticilerimizle Aliğa Şube yöneticilerinin desteğiyle grev bugüne kadar geldi. Temel Conta'da grevdeki kadın işçilerle neden sendikalaşmaya ihtiyaç duydukları, işyerine sendika girdikten sonra yaşadıkları baskılar ve maruz kaldıkları cinsiyetçi tutumlar üzerine bir söyleşi yaptık. Temel Conta grevcisi kadınların yaşadıkları da anlattıkları da Petrol-İş Sendikası'nda daha önce yaşanan ve kadınların önde olduğu pek çok direnişle yakın benzerlikler içeriyor. Anlattıklarını olduğu gibi yayınlıyoruz.

Mayıs 2018 - Mart 2019 tarihleri arasında Fransız kozmetik devi Yves Rocher tarafından satın alınan ve Kosan Kozmetik'in sahibi olduğu Flormar kozmetik fabrikasında kadın işçiler on ay boyunca gönüllere taht kuran bir direniş öyküsü yazdı. Oy çokluğuyla grev sona erdirilirken işçilerin yaşadığı kötü muamelelerin hesabını veren olmadı. Sendikamız Petrol-İş ve Flormar işçileriyle Fransa'da aktif dayanışma kuruluşu ActionAid ve Sherpa Hukuk Bürosu tarafından Fransa'da 2017'de çıkan "Özen Yükümlülüğü Yasası"na dayanarak 23 Mart 2022 tarihinde Paris Ceza Mahkemesinde dava açılmıştı. Davanın yeni oturumun-

da sunulmak üzere Petrol-İş Kadın Dergisi olarak Flormar'da yaşananlar ışığında Türkiye'de kadın işçilere yönelik cinsiyet ayrımcılığı ve kötü muameleyle ilişkin bir rapor hazırladık. Raporda sendikamızın cinsiyet ayrımcılığına, eşitsizliğe yönelik politikalarıyla Türkiye'de konuya ilişkin yasal mevzuat hakkında da ayrıntılı bilgi verdik.

Enflasyonun önlenemeyen yükselişi, yoksullaşmayı hızlandırıyor, gelir grupları arasındaki uçurumu artırıyor... Ne emekliler ne ücretliler geçinmiyor mevcut maaşlarla. Ücretlilerin tek umudu sendikaların kararlı tutumuna bağlanmış durumda. Sendikalı işyerlerinde çalışanların ücretlerinin enflasyon karşısında erimemesi için pazarlıklar sürüyor. Anlaşma sağlanamazsa, son çare greve başvuruluyor. Enflasyon ve geçim derdi bu aralar sendikaların baş gündemi. Kocaeli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Çalışma Ekonomisi Bölümü öğretim üyesi Doç. Dr. Betül Urhan, bu sayımızda enflasyon karşısında eriyen ücretlere ilişkin son dönem sendikal stratejileri değerlendirdi.

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) sözleşmeleri, imzalandığı ülkede, imzalanma tarihinden bir sene sonra yürürlüğe giriyor. Sözleşmeyi imzalayan ellinci ülke Angola oldu, Angola'da sözleşme 13 Haziran 2026 tarihinde yürürlüğe girecek. Sözleşme, ILO tarafından onaylandığı Haziran 2019 tarihinden beri 44 ülkede yürürlüğe girdi, Angola dahil altı ülkede imzalandığı tarihe göre sırasıyla yürürlüğe girecek. Türkiye'nin de dahil olduğu 137 ülke tarafından henüz imzalanmadı.

2025 Bahar dönemi temsilci eğitimlerimiz Mart ve Nisan aylarında gerçekleştirildi. Toplumsal cinsiyet dersleriyle dahil olduğumuz eğitimlere iki grupta 16'sı baştemsilci olmak üzere toplam 61 temsilci katıldı. Derslerin sonunda her zaman yinelediğimiz "ILO190 İmzalsın" çağrımızı da yaptık. Ayrıntılar ve fotoğraflar ilgili sayfalarda.

Suat Derviş'in 3-17 Nisan 1936 tarihleri arasında Cumhuriyet gazetesinde yayınlanan ve bir iş kanununa olan ihtiyaca dikkat çekmek için hazırladığı "Günün Gününe Yaşayanlarımız" köşesinde kadın işçilerle yaptığı söyleşileri bir süredir yayınlıyoruz. Bu sayıda, yaşlanınca iş bulamayan kadın emekçilerin çektiği çilelere ilişkin söyleşisine yer verdik.

Sağlık, öykü sayfalarımız yine ilginizi çekeceğini düşündüğümüz içeriklerle karşınızda. Bir sonraki sayıda görüşmek dileğiyle, keyifli okumalar.

kadın

Yerel Süreli Yayın

Petrol-İş Dergisi'nin özel ekidir.

Üç ayda bir yayınlanır.

Temmuz 2025'te basılmıştır.

Petrol-İş Merkez Yönetim Kurulu

Süleyman Akyüz / Genel Başkan

Ahmet Baranlı / Genel Sekreter

Mehmet Kaya / Genel Mali Sekreter

Niyazi Recepkethüda / Genel Örgütlenme ve Eğitim Sekreteri

Ali Haluk Koşar / Genel Yönetim Sekreteri

Türkiye Petrol Kimya Lastik İşçileri

Sendikası adına sahibi:

Süleyman Akyüz, Genel Başkan

Sorumlu yazı işleri müdürü:

Ahmet Baranlı, Genel Sekreter

Genel Yayın Yönetmeni

Selgin Zırlı Kaplan

Tasarım & Uygulama

Petrol-İş Kadın Servisi

İdare Yeri:

Altunizade Mah. Kuşbakışı Cad. No: 23 Altunizade
81180 Üsküdar/İSTANBUL

Tel: (0216) 474 98 70 (10 hat)

Faks: (0216) 474 98 67

Baskı: EGE Basım Print&Press

Esatpaşa Mah. Ziyapaşa Cad. No:4
34704 Ataşehir/İSTANBUL

www.petrol-is.org.tr/kadindergisi

kadin@petrol-is.org.tr

www.facebook.com/petroliskadindergisi

Merkez Yönetim Kurulu adına
Genel Başkan Süleyman Akyüz'ün 8 Mart Açıklaması

**KADINLARA GÜVENCELİ İŞ, İNSANA YAKIŞIR
ÜCRET, ŞİDDETSİZ BİR YAŞAM...
EŞİTLİK SENDİKAYLA GELECEK!**

/// Kadınların uluslararası mücadele ve dayanışma günü vesilesiyle başta Temel Conta'da grevlerini sürdüren kadın üyelerimiz olmak üzere, Petrol-İş üyesi ve üye eşi kadınları; dünyanın her yerinde emek hakları için, eşitlik için mücadele yürüten bütün kadınları selamlıyoruz. 8 Mart kutlu olsun!

Biliyoruz ki, kadınların gerek toplum hayatına gerek çalışma hayatına katılımı önündeki en büyük engellerden birisi olan ev içi yükümlülükler ve bakım sorumlulukları, aynı zamanda çalışma yaşamında her türlü eşitsizliğin yeniden üretilmesinde en büyük etkenlerden biri. Üç yaş altında çocuğu olan kadınlarla olmayan kadınların istihdam oranları arasındaki yüzde otuza yakın fark bunun somut göstergelerinden birisi.

İşgücüne katılım oranı erkeklerde yüzde 71.2 iken, kadınlarda % 35.8 olarak açıklandı. İstihdam için de durum farklı değil. Kadınların istihdam oranı (% 31.3) erkeklerin istihdam oranının (% 65.7) yarısından bile az. Bu ne anlama geliyor? İşgücüne dahil olan, koşulları çalışmaya uygun olan yaklaşık 15 milyon kadından sadece 4 milyon 706 bini istihdama erişebiliyor. Ev işleri nedeniyle işgücüne bile dahil edilmeyen, çalışmaya uygun bulunmayan yaklaşık on milyon kadından söz edilmiyor bile. Ücretsiz işler ve bakım emeğinin yükü, kadınları yarı zamanlı, belirsiz süreli, çağrıya dayalı, kayıtdışı işlerde çalışmaya zorluyor.

En temel insan haklarından biri olan sendikal örgütlenme önündeki engeller, kadın işçilerin örgütlenmesini de zorlaştırıyor. Bu engelleri kaldırmak için de pek çok işyerinde mücadelemiz, hukuki girişimlerimiz sürüyor. Kadın işçileri

düşük ücretli, mesaisi belli olmayan, "aileyiz" kandırmacasıyla her türlü esnek koşulda çalışmaya zorlayan anlayışı yok etmek başta gelen hedeflerimizden biri. Sendikası oldukları için en ağır koşullarda, insan onuruna yakışmayan koşullarda çalışmaya razı edilen kadın işçilerin kaderini tersine çevirmek elimizde.

Tüm bu eşitsizlikler şiddetin hem sebebi hem en büyük sonuçlarından birisi olarak karşımıza çıkıyor. Ülkemizde, her yüz kadından 36'sı, herhangi bir sebeple şiddete uğruyor. Tüm dünyada her üç kadından biri, hayatında en az bir kere şiddet türlerinden biriyle karşılaşılıyor. Kadın cinayetleri hız kesmeden artıyor, sadece geçtiğimiz yıl, dört yüz kadın hayattan koparıldı. Yasalar uygulanmıyor, mağdurlar yerine failler korunuyor.

Çalışma yaşamında da durum çok farklı değil. İşyerlerinde kadınlar şiddetin pek çok türüyle başetmek zorunda. Bu durumu değiştirmek en başta yasaların uygulanmasıyla mümkün. Uluslararası Çalışma Örgütü'nün 190 Sayılı "Çalışma Yaşamında Şiddet ve Tacizin Önlenmesi Sözleşmesi" hem evde hem işyerinde şiddetle mücadelede güçlü bir araç niteliğinde. Sözleşmenin ülkemizde de imzalanması için çağrımızı tekrarlıyoruz.

Yaşamın her alanında eşitliğin sağlanması, toplumun ve çalışma yaşamının şiddet ve tacizden arındırılması konusunda sendikaların elinde çok önemli araçlar bulunuyor. Eğitimle, farkındalık oluşturarak, eşitlikçi politikalar üreterek, tüzük ve toplu sözleşmelerimizle bu gidişatı tersine çevirebiliriz. Sendikalar, başta kadın işçiler olmak üzere tüm çalışanlar için insana yakışır iş ve ücret koşullarının, eşitliğin, şiddet ve tacizden arındırılmış işyerlerinin, güvenceli ve güvenli çalışmanın teminatıdır. Petrol-İş Sendikası olarak bu sorumluluğun bilinciyle çalışmaya devam ediyoruz, daha fazla çalışanın çatımız altında bir araya gelmesi için örgütlenme çalışmalarımız hız kesmeden devam ediyor.

8 Mart'ın hangi koşullarda doğduğunu unutmadan, geçmişte kadınların hem toplumsal yaşamda hem çalışma hayatında eşitlik için başlattıkları mücadelenin günümüze taşınan izleri olduğunu hatırlayarak kutlamak çok önemli. Eşitlik, sadece ücret eşitliği veya sosyal hak eşitliği anlamına gelmiyor. Toplumun her alanında, şiddet ve tacizden arındırılmış, insana yakışır hayat ve çalışma koşullarının sağlandığı, ayrımcılığın olmadığı, kimsenin cinsiyetinden dolayı aşağılanıp dışlanmadığı bir dünya için, 'kadınlar sendikalara' diyoruz.

Yaşasın 8 Mart, yaşasın eşitlik mücadelemiz.

Hayatın her alanında eşitlik için, kadınlar sendikalara!

Petrol-İş Sendikası
Merkez Yönetim Kurulu adına
Süleyman Akyüz / Genel Başkan

Çalışma yaşamında ve toplumda cinsiyet eşitliği

TÜM DÜNYADA EŞİTSİZLİK GİDEREK ARTIYOR

2025 yılının ilk yarısını geride bırakırken, çalışma yaşamında toplumsal cinsiyet eşitliğine ilişkin raporlarda ilgili dönemin değerlendirmeleri güncellenmeye devam ediyor. Hem Türkiye'den hem dünyadan verileri değerlendirerek, kadınlar açısından hem toplumsal yaşamda hem çalışma yaşamında nelerin değişip nelerin değişmediğini incelemeye çalıştık.

olduğuna dair. Annesi yükseköğretim mezunu olanların % 12,5'i ortaöğretim, % 2,9'u ise ortaöğretim altı bir kurumdan mezun olmuştur.

Yükseköğretimde, 2022-2023 döneminde bilim, teknoloji, mühendislik ve matematik (STEM) alanlarından mezun olanların % 34'ü kadınlardan oluşurken, eğitim, sağlık ve sanat alanlarından mezun olanların % 72 gibi bir çoğunluğu kadınlardan oluşmaktadır.

İŞGÜCÜ ve İSTİHDAM VERİLERİ

TÜİK tarafından son olarak 30 Haziran 2025 tarihinde paylaşılan *İşgücü İstatistikleri Mayıs 2025*, mevsim etkilerinden arındırılmış temel işgücü göstergelerine göre, 15 ve üzeri yaş nüfus 66 milyon 330 bin kişiden oluşuyor. Bu

Her sene Mart ayında güncellenen ve bir önceki yıla ilişkin sonuçların paylaşıldığı Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) *Türkiye'de İstatistiklerle Kadın 2024* raporunun verileri 6 Mart 2025 tarihinde yayımlandı.

Birleşmiş Milletler Kadın Birimi'yle (UN Women) ortak olarak yayımlanan rapora göre, 31 Aralık 2024 tarihi itibarıyla, Türkiye'de 85 milyon 664 bin 944 kişinin 42 milyon 811 bin 834'ünü, yani nüfusun % 49,98'ini kadınlar, 42 milyon 853 bin 110'unu, yani % 50,02'sini erkekler oluşturdu.

Kadın nüfusun oranı, 60-74 yaş grubunda % 52,0 iken 90 ve üzeri yaş grubunda bu oran % 69,1 olarak açıklandı.

EĞİTİMDE CİNSİYET EŞİTLİĞİ

25 yaş ve üzeri nüfusun ortalama eğitim süresi 2023 yılında kadınlarda 8,6 yıl, erkeklerde 10,1 yıl olarak açıklandı.

25 ve daha yukarı yaştaki kadınlar arasında en az bir eğitim kurumunu tamamlayan kadınların oranı % 87,8. Erkekler için bu oran % 96,8'dir.

Yükseköğretim ve fakülte, yüksek lisans ve doktora mezunu olan 25 ve daha yukarı yaştaki nüfusun cinsiyete göre dağılımı kadınlar % 22,7, erkekler % 26,2 şeklinde açıklandı.

Eğitimle ilgili bir diğer önemli veri ise 2023 yılında eğitim kurumlarından mezun olanlar arasında annesi yükseköğretim mezunu olanların % 84,6'sının da yükseköğretim kurumundan mezun

Tablo: Eğitim durumuna göre kadın-erkek arası ücret-kazanç farkı
TÜİK, Kazanç Yapısı İstatistikleri, 2023

sayının 33 milyon 519 bini kadınlardan oluşurken, erkekler 32 milyon 810 binini oluşturmaktadır.

15 ve üzeri yaştaki 33 milyon 519 bin kadın nüfusun yüzde 36.5'ini oluşturan 12 milyon 236 bini işgücüne dahil olurken erkeklerde bu sayı % 70.9'luk oranla 23 milyon 255.

Mayıs 2025 itibariyle, istihdamda yer alan kişi sayısı 32 milyon 519 bin. İstihdamda yer alan kadın sayısı 10 milyon 780 bin. Bu sayı, 15 yaş üstü kadın nüfusunun yüzde 32.2'sini oluşturuyor. Yani yaklaşık olarak **her üç kadından yalnızca biri çalışma yaşamında** yer alıyor. İşgücüne dahil olup da istihdamda yer alamayan kadınların sayısı ise **1 milyon 456 bin**. Kadınlarda işsizlik oranı % 11.9. İşgücüne dahil olmayan 21 milyon 283 bin kadının yaklaşık yarısı "**ev işleriyle meşgul**".

EĞİTİM DURUMU ve KAZANÇ

TÜİK'in 25 Aralık 2024 tarihinde yayımladığı ve sonraki yayımlanma tarihi Aralık 2027 olan **Kazanç Yapısı İstatistikleri 2023** raporuna göre eğitim durumuna bağlı olarak cinsiyetler arasında aylık ücretli çalışma saatleriyle ortalama ücretler ve aylık kazanç değişiyor. Kadınlarla erkekler arasındaki ücret-kazanç farkı **hangi eğitim düzeyinde olursa olsun kadınlar aleyhinde** gerçekleşmiş. Aylık ortalama kişi başı brüt ücret kadınlar için 23.344 TL iken erkekler için 24.011 TL. Kadınlar için aylık ücretli çalışma **189.8 saat** iken erkekler bir ayda ücretli olarak **205.1 saat** çalışmış. Aylık ortalama kişi başı kazanç kadınlar için **25.931 TL** iken erkekler için 26.638 TL.

Kadınlarla erkekler için açıklanan kazanç-ücret rakamları eğitim seviyelerine göre değişiyor.

Eğitim durumu yükseköğretim olan kadınlar aylık ortalama brüt **29.142 TL** ücret-maaş alırken, erkekler aynı eğitim seviyesinde aylık ortalama brüt 34.329 TL almıştır. Yükseköğretim eğitim seviyesinde ortalama kazanç kadınlar için aylık 32.954 TL iken erkekler için 38.940 TL olarak açıklanmıştır. Lise eğitim seviyesinde aylık ortalama ücret-maaş kadınlar için 17.620 TL iken erkekler için 20.823 TL'dir. Aylık ortalama kişi başı kazanç tutarı ise lise eğitim düzeyine sahip kadınlar için 19.146 TL iken erkeklerin için 23.117 TL olarak verilmiştir.

İlk ve ortaöğretim seviyesindeki ücret-maaş ve kazanç durumları cinsiyetlere göre şu şekilde dağılıyor: Aylık ortalama kişi başı brüt ücret-maaş kadınlar için 15.865 TL, erkekler için 17.988 TL. İlkokul ve altı eğitim seviyesinde sırasıyla aylık kişi başı brüt ücret-maaş kadınlar için 15.289 TL, erkekler için 17.048 TL; aylık ortalama kişi başı kazanç kadınlar için 15.858 TL, erkekler için 17.881 TL.

EĞİTİM SEVİYELERİNE GÖRE CİNSİYET ÜCRET FARKLARI

Kazanç Yapısı İstatistikleri, 2023 "Eğitim durumuna göre kadın-erkek arası ücret-kazanç farkı" tablosunda da görüldüğü gibi, toplamda kadınlarla erkekler arasında yüzde 7.8 oranında bir kazanç farkı söz konusu. Ücret farkı için bu oran yüzde 6.9.

Cinsiyetler arasında kazanç farkı kadınlar aleyhinde olup en düşük fark ilköğretim ve altı eğitim düzeyindedir ve yüzde 14.9 oranındadır. En büyük fark ise lise seviyesinde ve yüzde 20 oranında. Kadınlarla erkekler arasındaki ücret farkı açısından da durum benzer olup, en düşük fark yüzde 13.2'lik oranla ilköğretim ve altı seviyede gerçekleşirken en yüksek fark yüzde 17.4 oranıyla yükseköğretim seviyesinde gerçekleşmiştir.

Bu farkın nedenlerinden biri, kadınların aylık ortalama ücretli çalışma sürelerinin erkeklerden daha düşük olması. Eğitim seviyelerine göre cinsiyetler arasındaki aylık ücretli çalışma saatleri değişirken, toplamda kadınların aylık ortalama ücretli çalışma saati erkeklerle göre **15.3 saat daha azdır**.

Bakım yükümlülükleri, doğum izinleri, fazla mesailere ayrılan süreler, tam zamanlı ve yarı zamanlı çalışma ilişkileri kadınların daha çok ücretsiz işlerde yer alması gibi sebepler bu ücretli çalışma sürelerini etkilemektedir.

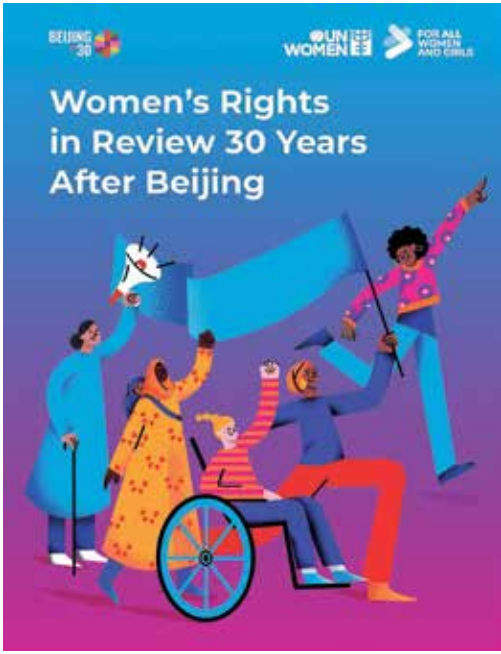
KADINLAR VE EKONOMİ

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) Mart 2025'te yayımladığı **Kadınlar ve Ekonomi: Pekin Deklarasyonu'ndan 30 Yıl Sonra** raporuna göre, son otuz yılda cinsiyet eşitliği anlamında ilerleme kaydedilmiş olsa da, tüm dünyayı etkisi altına alan Covid-19 salgınında bu eşitlik büyük yara aldı. 2024 yılı için küresel

Mevsim etkisinden arındırılmış temel işgücü göstergeleri, 15+ yaş, Mayıs 2025

	Mayıs 2025			Bir önceki ay			Bir önceki aya göre fark		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
(Bin kişi)									
15 ve daha yukarı yaştaki nüfus	66 330	32 810	33 519	66 288	32 791	33 496	42	19	23
İşgücü	35 491	23 255	12 236	35 460	23 254	12 205	31	1	31
İstihdam	32 519	21 739	10 780	32 419	21 627	10 792	100	112	-12
İşsiz	2 972	1 516	1 456	3 041	1 627	1 414	-69	-111	42
İşgücüne dahil olmayanlar	30 839	9 555	21 283	30 828	9 537	21 291	11	18	-8
(%)									
İşgücüne katılma oranı	53,5	70,9	36,5	53,5	70,9	36,4	0,0	0,0	0,1
İstihdam oranı	49,0	66,3	32,2	48,9	66,0	32,2	0,1	0,3	0,0
İşsizlik oranı	8,4	6,5	11,9	8,6	7,0	11,6	-0,2	-0,5	0,3
Genç nüfusta işsizlik oranı (15-24 yaş)	15,4	11,0	23,5	15,7	11,3	23,7	-0,3	-0,3	-0,2

Kaynak: TÜİK İşgücü İstatistikleri Mayıs 2025 (30 Haziran 2025)

ölçekte işgücüne dahil olan **kadınların % 46.4'ü istihdam edilirken** erkeklerin % 69.5'i istihdam edildi.

30 yılda geline nokta, cinsiyetler arasındaki istihdam açığı sadece yüzde 4'lük azalma kaydetti. İlerleme bu hızla devam edecek olursa, eşitliğin sağlanması **190 yıldan fazla sürecek**. Küresel olarak çalışan kadınlar ortalama olarak erkeklerden önemli ölçüde daha az kazanıyor, daha az ücretli saat çalışıyor, düşük ve alt-orta gelirli ülkelerde kayıt dışı istihdamda daha fazla yer alıyor.

2024 yılında, 15-24 yaş arası genç erkekler ve genç kadınlar arasındaki **istihdam farkı % 12.7**. 25 yaş ve üzeri yaş grubu için bu fark % 26. Kadınların istihdam-nüfus oranlarındaki eğilimler, ülke gelir grupları ve bölgelerine göre farklılık gösteriyor. Buna göre, cinsiyetler arasındaki en düşük istihdam farkı % 13.2 ile yüksek gelirli ülkelerde gerçekleşti. Düşük ve orta-üst gelirli ülkelerde, kadınların istihdam oranları sırasıyla % 10.8 ve % 7.6 oranında azaldı.

ÜCRETLİ VE ÜCRETSİZ İŞLER

2024 yılında küresel olarak kadınlar, ücretli işlerde erkeklerden haftada yaklaşık 6 saat 25 dakika daha az çalıştı. Bununla birlikte, kadınlar, ücretsiz bakım işlerine erkeklerden 3.2 kat daha fazla saat harcadı. Kadınlara yüklenen ev içi sorumluluk ve bakım yükümlülükleri, küresel olarak 708 milyon kadını işgücünün dışında tutuyor.

YÖNETİCİ KADINLARIN ORANI % 30

2023 itibarıyla kadınlar, küresel olarak yönetici pozisyonlarının yalnızca

% 30'unu elinde tutuyor. Düşük gelirli ülkelerde kadınların yönetim kademele-
rindeki oranı % 24.7'den % 36.5'e yükseldi.

KÜRESEL CİNSİYET ÜCRET FARKI

Küresel ölçekte, kadınlar, erkek meslektaşlarının kazandığı her bir dolara karşılık yüksek gelirli ülkelerde 774 sent kazanırken, üst-orta gelirli ülkelerde 71.9 sent kazandı. Buna karşılık, düşük-orta gelirli ülkelerde erkek çalışanların kazandığı her bir dolara karşılık kadınlar 55.4 sent kazanırken, düşük gelirli ülkelerde bu rakam 45.7'ye düşüyor.

ÜCRETLİ ÇALIŞMA SÜRELERİ

Cinsiyetler arasındaki ücret farkını oluşturan faktörlerden birisi haftalık ücretli çalışma saatleri. 2024 yılında küresel olarak, çalışan kadınlar ücretli işlerde erkeklerden haftada yaklaşık 6 saat 25 dakika daha az çalıştı.

KAYITDIŞI ÇALIŞMA

Düşük ve alt-orta gelirli ülkelerde kadınların kayıt dışı çalışma oranları erkeklere göre çok daha fazladır.

Küresel ölçekte kayıtdışı çalışanların oranı çok fazla olup bu şartlarda çalışanlar pek çok temel haklardan yoksundur.

Sosyal güvenceden yoksun olan bu kesim aynı zamanda insana yakışır iş koşullarına da sahip değildir. 2024 için küresel ölçekte erkeklerin kayıt dışı istihdam oranı (% 60) kadınlardan daha fazla (% 55) olsa da bu durum bölgelere ve gelir gruplarına göre önemli ölçüde değişiyor.

Düşük gelirli ve alt-orta gelirli ülkelerde kadınların kayıtdışı çalışma oranı erkeklerden sırasıyla % 4.9 ve % 2.3 daha fazla. Üst-orta gelirli ve yüksek gelirli ülkelerde, erkeklerin kayıt dışı istihdam oranları kadınlardan yaklaşık % 2 daha yüksek. Kayıt dışı istihdam, 2004'ten bu yana 335 milyon artarak 2024 yılında 2 milyara ulaşmıştır.

Bu durum, hem kadınlar hem de erkekler için istihdam kalitesinde ciddi düşüşe neden olmaktadır. Düşük gelirli ve düşük-orta gelirli ülkelerdeki kadınların büyük çoğunluğu güvencesiz işlerde yer almaktadır.

Birleşmiş Milletler Kadın Birimi tarafından 2025 yılında yayımlanan **Pekin'den* 30 Yıl Sonra Kadın Haklarına Bakış** araştırma raporu da küresel ölçekte ekonomiden istihdama, yoksulluktan yasal mevzuata, kadın haklarının geldiği noktayı değerlendiren önemli bulgular içeriyor:

1. Rapora göre, küresel ölçekte 772 milyon kadın kayıtdışı işlerde, güvencesiz koşullarda çalışıyor.

2. 1995'ten bu yana, istihdamda cinsiyete dayalı ayrımcılığı yasaklayan yasalara sahip ülkelerin sayısı 58'den 162'ye yükseldi.

3. Kapsayıcı bakım hizmetlerine yapılacak yatırımlar neticesinde, 2035 yılına kadar küresel çapta 300 milyona yakın istihdam yaratılacağı, bu istihdamda daha çok kadınların yer alacağı öngörü-
lüyor.

4. Mevcut rakamlara bakılırsa, kadın ve kız çocuklarına ait yoksulluğun bitmesi için **137 yıl geçmesi** gerekiyor.

5. 2024 yılı için tüm dünyada 393 milyon kadın ve kız çocuğunun aşırı yoksulluk içinde yaşadığı tespit edilmiştir. Ancak eşit ücret, sosyal güvenlik ve temel hizmetleri güvence altına alan bir politika ile bu rakamın 2050 yılına kadar 115 milyon azaltılması mümkündür.

6. Dünya genelinde kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddet endişe verici boyutlara gelmiş durumda. Yaşamları boyunca yaklaşık 736 milyon kadın (her 3 kadından 1'i) eşi veya partneri tarafından fiziksel veya cinsel şiddete, partneri olmayan biri tarafından cinsel şiddete maruz kalıyor.

7. 2019'dan beri ülkelerin yüzde 90'ında kadına yönelik şiddete ilişkin yasalar çıkarıldı, mevcut yasalar iyileştirildi, yaptırımlar geliştirildi, % 79'unda eylem planları oluşturuldu, mevcut olanları geliştirildi. *

Kaynaklar:

1. Türkiye'de İstatistiklerle Kadın 2024, TÜİK & Birleşmiş Milletler Kadın Birimi, 6 Mart 2025
2. İşgücü İstatistikleri Mayıs 2025, TÜİK, 30 Haziran 2025
3. Kazanç Yapısı İstatistikleri 2023, TÜİK, 25 Aralık 2024
4. Kadınlar ve Ekonomi: Pekin Deklarasyonu'ndan 30 Yıl Sonra, Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO), Mart 2025
5. Pekin'den 30 Yıl Sonra Kadın Haklarına Bakış, BM Kadın Birimi, 2025

* Pekin Deklarasyonu: 4-15 Eylül 1995'te Çin'in başkenti Pekin'de düzenlenen Dördüncü Dünya Kadın Konferansı'nın son gününde, BM tarafından kadın ve erkek eşitliğinin sağlanmasına yönelik 38 maddeden oluşan ve 189 ülkenin oybirliğiyle kabul edilen bildirge.

FLORMAR/YVES ROCHER İŞYERİNDE YAŞANANLAR IŞIĞINDA,
TÜRKİYE'DE KADIN İŞÇİLERE YÖNELİK AYRIMCILIK VE KÖTÜ MUAMELE

FRANSA'DA SÜREN FLORMAR DAVASI İÇİN TÜRKİYE'DEKİ AYRIMCILIĞI ANLATTIK

Ocak 2018'de sendikamız Gebze şubesinde örgütlendikten sonra işte atılan yüzde 80'i kadın, 132 Flormar işçisi yaklaşık 10 ay direnişini sürdürmüş, on ay sonunda tazminatlarını alarak oy çokluğuyla direnişi sonlandırmıştı. Ancak Flormar işvereni sendika düşmanlığı ve cinsiyetçi tutumundan dolayı herhangi bir yaptırım almadı. Fransa'da Özen Yükümlülüğü Yasası* kapsamında sendikamızın ve Flormar/Yves Rocher işçilerinin; Sherpa hukuk bürosunun ve ActionAid Fransa'nın 23 Mart 2022'de Paris Ceza Mahkemesi'nde açtığı dava sürüyor. Petrol-İş Kadın Dergisi olarak direnişi başından sonuna takip etmiş olmanın ve hem sendikamızda hem ülkemizde benzer deneyimlere tanıklık etmiş olmanın sorumluluğu kapsamında, mahkemeye tanık ifadesi olarak sunulmak üzere ortak deneyimlerimizi paylaştık.

Selgin Zırlı Kaplan / Petrol-İş Kadın Dergisi Genel Yayın Yönetmeni

Fransız kozmetik Yves Rocher tarafından satın alınan kozmetik firması Flormar işyerinde kadın işçiler, yaşadıkları cinsiyet ayrımcılığı, düşük ücretler ve hak ihlallerine karşı Anayasal haklarını kullanarak Ocak 2018'de Petrol-İş Gebze şubesinde örgütlenmeye başlamış, bakanlık yetkisine rağmen işten atılarak sendikamız engellenmiştir. Yüzde sekseni kadın 132 Flormar işçisi, Mayıs 2018'den Mart 2019'a kadar direnerek sendikanın tanınması için mücadele verdi. Flormar işçisinin direnişi, ülke içinde tüm sendikalar, siyasi partiler, sivil toplum örgütleri ve kadın grupları tarafından büyük destek gördü, direnişin etkisi ülke sınırlarını aşarak eşi görülmemiş bir umut öyküsüne dönüştü. Fransa'da Action Aid dayanışma grubu, Sherpa hukuk bürosu, eski Flor-

mar işçileri ve Petrol-İş, mahkemeden Rocher grubunun özen yükümlülüğü görevini yerine getirmediğini kabul etmesini, önleyici tedbirler almasını ve çalışanlarla sendikanın uğradığı zararları tazmin etmesini talep etmektedir. Mahkemenin bu yıl yapılacak oturumunda sunulmak üzere, Petrol-İş Kadın Dergisi olarak bir rapor hazırladık. Sendikamızın toplumsal cinsiyet eşitliği politikalarıyla ayrımcılığa, eşitsizliğe, şiddet ve tacize karşı duruşu ışığında, Flormar/Yves Rocher işyerinde yaşananlar başta olmak üzere, ülkemizde kadınların çalışma yaşamında uğradığı cinsiyet ayrımcılığını ve kötü muameleyi anlattık. Ülkemizde çalışma yaşamında kadınları koruyan mevcut yasalar ve mevzuat hakkında bilgi verdik.

Türkiye'de Kadın İşçilerin Yaşadığı Ayrımcılık ve Kötü Muamele

Türkiye'de, sendikasız ve örgütsüz işyerlerinde çalışan kadınlar işe alımdan üretime, iş güvenliğinden ücretlere pek çok ayrımcılık türüyle karşı karşıya kalmaktadır. Ayrımcılığa ve kötü çalışma koşullarına karşı Türkiye'de Anayasal bir hak olan sendikalaşmaya çalıştıkları zaman ise daha farklı baskı türlerine maruz kalıyorlar. Tehdit ediliyorlar, ailedeki erkeklerle (baba, eş veya ağabey) şikayet edilerek sendikadan ayrılmaya zorlanıyorlar, işyerinde çalışma yeri değiştirilerek, daha önce deneyimi olmayan bir birime verilerek veya uzmanlığının altında işlere verilerek psikolojik yıpranmaya, mobbinge maruz kalıyorlar. Çoğu durumda yüz kızartıcı suçlar gerekçe gösterilerek işten atılıyorlar. Sendikal örgütlenme nedeniyle işten atıldıkları

* 2017 yılında Fransa'da kabul edilen Özen Yükümlülüğü Yasası, büyük Fransız şirketlerini, Fransa'daki ve Fransa dışındaki kuruluşlarının faaliyetlerinde riskleri belirleyerek ve insan hakları, temel özgürlükler, sağlık ve güvenliğe yönelik ihlalleri önlemeye yönelik ihtiyat planı oluşturmak, yayınlamak ve etkili bir şekilde uygulamakla yükümlü tutuyor.

2023 Ekim ayında Sherpa hukuk bürosu yetkilileri Gebze Şubesi'nde Flormar davacısı işçilerle görüşerek davanın seyri hakkında bilgi verdi.

ortada olduğu halde, işsizlik tazminatı ve işsizlik parası almalarını önlemek amacıyla İş Kanunu'nun 25/2 maddesi* gerekçe gösterilerek işten atılıyorlar. Flormar'da sendikaya üye olan pek çok kadın işçinin deneyimlediği bu durumu, sendikaya direnen pek çok işyerinde gördük, görmeye devam ediyoruz.

Peki kadınları sendikalaşmaya yönelten nedir? Neden örgütlenmeye ihtiyaç duyuyorlar, bunun cevabı açık: İşyerlerinde kadınlara uygulanan ayrımcılık, kadınlık onuruna yönelik saldırılar, kötü muamele, şiddet, taciz ve mobbing. Bu ayrımcılık biçimlerini kısaca özetleyecek olursak:

İşe alım sırasında cinsiyet ayrımcı tutumlar:

Türkiye'de kadın işçiler daha çalışmaya başlamadan, iş başvurusu sırasında ayrımcılığa uğruyorlar. Bir kadın işçiye, başvuru görüşmesinde evli olup olmadığı, çocuğu olup olmadığı, çocuğu yoksa ne zaman yapmayı planladığı sorulur, işyerinin bir doğum planlaması varsa kadın işçiye doğum yapabileceği veya yapamayacağı zaman aralıkları bildirilir.

Bazı işyerlerinde hamile kalmak isteyen kadın işçiye "bu sürede hamile kalamazsan bir sonraki tura kalırsın" diyerek baskı uygulandığını biliyoruz.

Flormar/Yves Rocher işyerinde kadın çalışanlara "ilk üç yıl çocuk yapmayacaksınız" şeklinde talimatlar verildiği, bu talimata uymayan bir kadın işçinin herkesin içinde "ben size demedim mi hamile kalmayacaksınız diye" sözleriyle azarlandığı aktarılanlar arasında.

Başka bir kadın işçi, iş başvurusu sırasında "hamileysen seni dışarı alalım", "nişanlıysan çık sonra gel" şeklinde ayrımcı davranışlara maruz kalmıştır.

Ücret ayrımcılığı, düşük ücretle çalıştırma:

Sendikası işyerlerinde kadın işçiler açık bir şekilde erkek işçilerden daha düşük ücretle çalıştırılmakta, "ailenin esas geçimini kadınlar değil erkekler sağlıyor" şeklinde gerekçelendirilmektedir. Bu durum, hem yerli hem çokuluslu firmalarda yaşanmaktadır. Örgütsüz olan bu işyerlerinde, kadınların ücreti aileye katkı olarak değerlendirilmektedir.

Cinsiyetçi işbölümü ve işyeri organizasyonu:

Sendikamıza üye olduktan sonra gördüğümüz bazı kadın üyelerimizin, sendika öncesine ait deneyimlerinden, bazı işyerlerinde kadın işçilerin eğitimini aldıkları uzmanlık alanlarının dışında telefona bakma, çay servisi, yemek yapma, temizlik, çöp boşaltma gibi işlerde çalıştırıldığını; kadın çalışanlardan yaptıkları işlere ek olarak işyerinde ev içi yükümlülüklerine benzer yükümlülükleri yerine getirmelerinin beklendiğini görüyoruz. Bazı işyerlerinde kadın işçileri istifaya zorlamak için ağır işler verildiğini; üretimdeyse ağır yük kaldırmaya zorlandığını biliyoruz. Şefler, bu davranışlarını "erkeklerle eşit olduğunuzu iddia ediyorsunuz, o zaman bu yükü de kaldırabilirsiniz" sözleriyle açıklamaktadırlar. Ayrıca, işyerinde ücretlerin yapılan işlere göre farklılık göstermesi durumunda yüksek ücretli işlerin erkeklerle, düşük ücretli işlerin kadın işçilere verildiğini görüyoruz. Genellikle erkek işçilerin yaptığı ve kadın işçilere göre daha yüksek ücretli işlerde kadın işçilerin çalıştırılması durumunda kadın işçilere daha düşük ücret verildiğini pek çok işyerinde gördük.

İzinlerin kullanımı, mola süreleri, tuvalet izinlerinde ayrımcılık:

Flormar/Yves Rocher'de yaşananlara benzer şekilde, pek çok sendikası işyerinde molalar,

kadın işçilerin birbirleriyle sohbet etmelerine bile izin vermeyecek kadar kısa tutuluyor. Örneğin Flormar'da, kadın işçiler, molaları bitmediği halde, azarlanarak görev başına çağırılıyorlardı. Kadın işçilere "Haydi haydi" "bayanlar yukarı" diye cinsiyetçi hitaplarla sesleniliyordu. Yarım saatlik yemek molası tamamlanmadan beş dakika öncesinden masadan kaldırılıyorlardı. Erkeklerle her istediklerinde mola verilirken kadınlara verilmiyordu. İzin istendiğinde kadınlara "işler çok yoğun izin veremeyiz" denmekte, erkeklerle ise aynı dönem bir hafta izin verilebiliyordu. Senelik izinler çalışanların ihtiyaçlarına göre değil, işverenin ihtiyacına göre belirleniyordu.

Şeflerin ve birim amirlerinin kadın işçilere davranışı:

Şeflerin kadın işçilere saygısızca, azarlama tonunda veya bağırarak seslenmelerinin yanısıra, aşağılayıcı, bazen cinsel içerikli şakalar yaptığı; "yavrum, canım, kızlar" gibi küçümseyici hitaplarda bulunduğu biliniyor. Herhangi bir talepte bulunduklarında veya bir ihtiyaçlarını ilettiklerinde "beğenmiyorsan çek git, burası babanın (veya kocanın) yeri değil." şeklinde kaba cevaplar veriliyordu. Bazen vardiya amirlerinin kadın işçilere el kol hareketi yaptığı da iletilenler arasında. Bazı işyerlerinde, işle ilgili bir mesele yaşandığında kadın işçilere "beceriksiz, beceremiyorsan başka yerde iş bul" tarzında aşağılayıcı ifadelerle seslendirildiğini, ender de olsa kadın işçilerin amirleri tarafından tartaklandıklarını duyuyoruz. Başta Flormar/Yves Rocher olmak üzere, pek çok işyerinde kadın işçilerin vardiya bitiminde hırsızlık ihtimaline karşı üst baş aramasına maruz kaldığı, bazen ileriye giderek ayakkabıların içinin bile arandığını biliyoruz.

Gece vardiyaları ve servis sorunu:

Yasalarla engellendiği halde gece vardiyalarında hamile kadın işçilerin çalıştırıldığı; iki ebeveynin de aynı işyerinde çalışması halinde vardiyaların eşlere uygun olarak düzenlenmediği; bazen gece geç saatte vardiya bitiminde servis bulunmadığı veya servis varsa da kadın işçilerin evlerinden çok uzakta bir noktada bırakıldıklarını, kadın işçilerin korku içinde, tehlikeli durumlara savunmasız bir halde bırakıldığı bilinmektedir.

* İş Kanunu'nun 25/2 maddesi, işverenin işçinin ahlak ve iyi niyet kurallarına aykırı davranışlarına dayanarak fesih yapabilme hakkını düzenler.

Uzun çalışma saatleri, zorla mesaiye bırakma, keyfi ve esnek çalışma süreleri: Özellikle sendikasıız işyerlerinde, işverenlerin üretim siparişlerini yetiştirmek için çalışma sürelerini 10-12 saatlere kadar uzattıkları, durumları uygun olmayanların bile fazla mesaiye zorlandıkları, keyfi olarak haftasonu çalışmaya çağrıldıklarını biliyoruz. Bazı işyerlerinde sendika öncesinde işçilerin belli dönemlerde evlerine gönderildikleri, bu dönemde herhangi bir ücret alamadıklarını, üretim ihtiyacı olduğunda tercihleri sorulmaksızın hangi saatte olursa olsun çalışmaya çağrıldıklarını, evde oluşabilecek aksamları hiçe sayarak keyfi saatlerde çalışmaya zorlandıklarını biliyoruz. Flormar işçisi bir kadının "bazen uzun saatler çalışmaktan ağladığımı bilirim" sözleri durumu özetliyor.

Kadınlar için sıhhi alanların eksikliği: Ülkemizde üretim yapılan işyerleri genellikle erkeklerin çoğunlukta olması nedeniyle erkek işçilere göre tasarlandığı için, kadın işçilere ayrılan sıhhi alanlar, duş alanları, tuvalet, giyinme kabinleri vs. ya sonradan eklenmiştir ya da hiç eklenmemiştir. Eklendiyse çoğunlukla kadın işçilerin ihtiyaçlarını karşılamaya yetecek seviyede değildir. Kadınlar yan yana, kalabalık bir ortamda üstlerini değiştirirken genellikle az sayıda olan duş ve tuvalet için sıra beklemek zorunda kalmaktadırlar. Bazı işyerlerinde yıkanmak için gerekli alanların olmadığını, kadın işçilerin üstlerine bulaşan kimyasallarla eve gitmek zorunda kaldığını biliyoruz. Bu işyerlerine sendika girdikten sonra durumun düzeltildiği görülmüştür.

Kreş sorunu, çocuk bakım yükümlülükleri: Çalışma hayatında kadın işçilerin uğradığı en büyük ayrımcılıklardan birisi kreş sorunu ve bakım yükümlülükleri nedeniyle çalışma yaşamının sürekli kesintiye uğramasıdır. Ülkemizde kreş açma zorunluluğu kadın işçi sayısıyla belirlendiği için hiçbir işyerinde kreş açılmamaktadır. Özel kreşlerin ücretleri ise çoğunlukla kadın işçiler tarafından karşılanamayacak kadar yüksektir. Bu durum, çoğunlukla kadın işçinin çalışma yaşamından ayrılmasıyla sonuçlanmaktadır. Doğum izni sonrası çalışmaya başlayan kadın işçiler, evlerinin uzak olması nedeniyle emzirme iznini kullanamamakta,

fabrikada emzirme odası ve kreş bulunmadığı için çoğunlukla emzirmeyi bırakmak zorunda kalmaktadırlar.

İş güvenliği önlemleri, koruyucu kıyafetlerde özensizlik: Kadın işçilerin çoğunlukta olduğu sendikasıız pek çok işyerinde çalışanların sağlığı hiçe sayılmış, özellikle kanserojen etkisi yüksek plastik ve kimyasallarla çalışılan yerlerde havalandırma ve filtrelerin olmadığı, gerekli sıcaklık ayarlarının yapılmadığı, bu maddelere temas için gerekli koruyucu kıyafet, eldiven, gözlük, ayakkabı gibi giysi ve aksesuarların temin edilmediği; erkek işçilerin çoğunlukta olduğu yerlerde kadın işçilere verilen bu kıyafetlerin erkeklerle uygun tasarım ve boyutlarda olduğu görülmektedir. Kullanılan makineler çoğunlukla kadın işçilerin ölçülerine uygun olmadığı için daha fazla iş kazası riskiyle karşı karşıya kalmaktadırlar. Petrol, kimya işkolunda olmamız nedeniyle, pek çok işyerinde sendika öncesinde kimyasallarla temas nedeniyle kadın işçilerin erken doğum, düşük, kalbi delik veya damaksız çocuk dünyaya getirmek, akciğer hastalıkları, astım, solunum yetersizlikleri gibi sağlık sorunlarıyla karşı karşıya kaldığını biliyoruz.

İşyerinde yükselme, terfi, ikramiye ve mesai uygulamalarında ayrımcılık: Sendikasıız işyerlerinde kadın işçilerin düşük ücretlerle fazla mesaiye zorlanmakta; mesai ücretlerinin dolgun olduğu durumlarda ise mesailere daha çok erkek işçiler çağrılmaktadır. Yükselme veya terfi durumlarında erkeklerle öncelik verilmekte; eğitim durumu veya deneyime bakılmaksızın kadınların sözkonusu pozisyonda başarılı olamayacağı düşünülmekte; bu durum, kadınların terfi alabilmek için daha uzun süre beklemeleleriyle sonuçlanmaktadır.

Şiddet, taciz ve mobbing vakaları, kötü muamele: Flormar/Yves Rocher'de çalışan kadın işçilerin de yaşadığı pek çok şiddet, taciz ve mobbing vakasına sıklıkla rastlansa da bunlara ilişkin sağlam veriye ulaşmak zordur. Bir kadın işçinin, tacize uğradığı halde bunu dile getirmemesinin birden fazla sebebi olabilir. Birincisi, toplumun önyargıları. Bir kadın tacize uğruyorsa kesinlikle buna yol açacak bir davranışta bulunmuştur, giymiyle buna sebep olmuştur düşüncesi

nedeniyle kadın işçi tacize uğradığını gizlemeyi tercih edebilir. İkincisi, tacize uğradığını ailesindeki erkekler, evliyse eşi, bekârsa babası veya abisi duyarsa onu işten alabilir. Böylesi durumlara çok rastlanmaktadır. Bir taciz vakası yaşandığında mağdurun işten ayrıldığı veya görev yerini değiştirdiği görülür. Üçüncü sebep, işyerinde dışlanma korkusu. Bir erkek meslektaşını tacizle suçlayan bir kadın işçi için o işyerinde çalışmak eskisi kadar kolay olmayacaktır. Erkek dayanışmasının oluşturduğu baskı sonucu, kadın işçi bu şikayetini ya geri alır ya da baskıya dayanamaz ve işten ayrılır. Aynı şekilde, tacizde bulunan kişi yönetici veya çalışanın amiri konumundaysa da kadın işçi için fazla şans yoktur. Tüm bu durumlar, sendikasıız işyerleri için geçerlidir.

Türkiye'de sendikal örgütlenme bulunmayan yerli veya çokuluslu firmalara ait işyerlerinde kadın işçilerin yaşadığı cinsiyet ayrımcılığı, kötü muameleyle sendikamızın kadın dergisinde (Petrol-İş Kadın Dergisi) defalarca yer verdik. Doğrudan kadın işçilerin sözleriyle dahil ettik. Flormar/Yves Rocher direnişi pek çok akademik çalışmaya da konu olmuştur.

Ülkemizde çalışma yaşamında yaşanan cinsiyet ayrımcılığı, eşitsizlik, şiddet, taciz, mobbing ve kadın işçilere yönelik kötü muamelenin durdurulabilmesi için sendikal örgütlenme önündeki engeller kaldırılmalı; bu ayrımcılığı açık bir dille yasaklayan yasalara, Anayasal bir hak olan sendikalaşma hakkına saygı göstermeyen yerli ve çokuluslu firmalara yaptırım uygulanmasının önü açılmalıdır. *

Sherpa Hukuk Bürosu'ndan Lucie Chatelain ve ActionAid Fransa'dan Salma Lamqaddam davacı eski Flormar işçileriyle görüşüyor.

KADIN AJANDASI

10 Mart 1848

Yeni Zelanda'da kadınlar için oy hakkı hareketinin öncülüğünü yapan

Kate Sheppard dünyaya geldi.

Catherine Wilson Malcolm adıyla dünyaya gelen İngiliz aktivist, 1868 yılında, henüz yirmi yaşındayken Yeni Zelanda'ya geldi. Yeni Zelanda'nın 1893 yılında, kadınlara oy hakkı tanıyan ilk ülke olmasında büyük role sahiptir.

(Ölüm: 13 Temmuz 1934)

Kate Sheppard

6 OCAK 2015

Klasik Türk müziği sanatçısı, **Ulviye Ayla Gürses** hayata veda etti. 2 Şubat 1938 tarihinde İstanbul'da dünyaya gelen sanatçı, henüz 17 yaşındayken, ailesinden habersiz olarak girdiği TRT sınavında birinciliği kazanarak klasik Türk müziği sanatçılığına adım attı. TRT'deki müzik kariyeri boyunca Zeki Müren başta olmak üzere pek çok bestecinin eserlerini seslendirdi. Ünlü ses sanatçısı ve besteci Yıldırım Gürses'le evliydi. 2000 yılında eşinin ölümünden sonra bir daha şarkı seslendirmeyeceğini duyurdu. Eşinin ölümünden 15 yıl sonra 6 Ocak 2015'te hayata veda etti.

Ulviye Ayla Gürses

Macide Tanır

6 Şubat 2013

*Tiyatro ve sinema sanatçısı **Macide Tanır** hayatını kaybetti.*

11 Şubat 1920 tarihinde dünyaya gelen Macide Tanır'ın çocukluğu Pendik'te geçti. Liseyi Erenköy Kız Lisesi'nde okudu. Daha sonra Ankara Devlet Konservatuvarı'na girdi.

Şan bölümünde başladığı eğitimini tiyatro bölümünde tamamladı. 1943 yılında Devlet Tiyatroları'na katıldı. Kibarlık Budalası ile sahneye adım attı. Altmıştan fazla oyunda rol alan Macide Tanır, 1985 yılında Devlet Tiyatrosu'ndan emekli oldu. Emeklilik sonrası bazı dizi ve sinema filmlerinde rol aldı, radyo tiyatrosu ve seslendirme ile kariyerini sürdürdü. 1991 yılında Devlet Sanatçısı ünvanını alan Macide Tanır, 2000 yılında yayınlanan "Tiyatro Cadıları" isimli kitabında anılarını kaleme aldı.

10 Mayıs 1900

Britanya asıllı Amerikan gök bilimci ve astrofizikçi **Cecilia Helena Payne-Gaposchkin** dünyaya geldi. Birleşik Krallığın Wendover kentinde dünyaya gelen Cecilia Payne, 1925'te henüz 25 yaşındayken, yıldızların içeriğinin büyük miktarlarda hidrojen ve helyumdan oluştuğunu gösteren doktora tezini tamamladı. 1931'de ABD vatandaşı olan Cecilia üç çocuk annesiydi. (Ölüm: 7 Aralık 1979)

Cecilia Helena Payne-Gaposchkin

1 Nisan 1918

Son dönem Osmanlı kadın şair **Nigâr Hanım** hayata veda etti. 1862 yılında Macar Osman Paşa ile Emine Rifati Hanım'ın kızları olarak dünyaya gelen Hatice Nigâr, döneminin en fazla yabancı dil bilen kadın şairi olarak biliniyor. Yaşamı ve eserlerinde doğuyla batıyı birleştiren şair, yaşamında karşılaştığı zorlukları şiirlerine taşımıştır. (Doğum: 1862)

Nigâr Hanım

8 Haziran 1989

Almanya doğumlu, Perulu matematikçi ve arkeolog **Maria Reiche** hayatını kaybetti.

Güney Peru'daki Nazca Çölü'nde yere çizilmiş, bazıları kilometrelerce uzunlukta canlı ya da geometrik şekil çizimlerinden oluşan Nazca çizimlerini araştıran Reiche, çizimleri ilk kez 1941'de Amerikalı tarihçi Paul Kosok ile gördü. Kendisine "**çizgilerin hanımı**" ünvanını kazandıran bu çizimlerin belgelenmesi, korunması ve kamuya duyurulması işine hayatını adanmıştır. (Doğum: 15 Mayıs 1903)

Maria Reiche

6 Temmuz 1907

Meksikalı ressam **Magdalena Carmen Frida Kahlo Calderon** dünyaya geldi. Yirminci yüzyıl popüler kültür ikonu hâline gelen ressam, sanatı sürrealist olarak tanımlanmışsa da kendisi bu tanımı reddetmiştir. Ressam Diego Rivera'nın eşidir. (Ölüm: 13 Temmuz 1954)

Frida Kahlo

1 Eylül 1903

1936 yılında ünlü fotoğrafçı Dorothea Lange tarafından çekilen ve yoksulluğun, büyük buhranın simgesi olarak tarihe geçen "Göçmen Ana" fotoğrafıyla tanıdığımız **Florence Owens Thompson** dünyaya geldi. Florence Leona Christie adıyla dünyaya gelen Florence, ABD'nin kırsal kesim topluluklarından biri olan Çeroki kökenliydi. Fotoğraf çekildiğinde, ailesiyle mevsimlik tarım işçiliği yapmaya gelmiş ve kötü koşullarda yaşamını sürdürmeye çalışıyordu. (Ölüm: 16 Eylül 1983)

Florence Owens Thompson

6 Ağustos 2024

Türkiye'nin ilk kadın beyin ve sinir cerrahisi uzmanı **Aysima Altınok**, 95 yaşında hayata veda etti. 1952 yılında İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden mezun olan Altınok, Nöroşirürji Cemiyeti'nin kurucuları arasında yer alıyor. (Doğum: 1929)

Aysima Altınok

10 Ekim 1932

Oyuncu ve seslendirme sanatçısı **Tomris Oğuzalp** Trabzon'da dünyaya geldi. 1953 yılında *Sarı Zeybek* ile sinema hayatına atılan Oğuzalp, genellikle karakter rollerinde yardımcı oyuncu olarak rol almış, aynı zamanda seslendirme sanatçısı olarak da çalışmıştır. (Ölüm: 28 Ekim 2013)

Tomris Oğuzalp

Florence May Chadwick

9 Kasım 1918

Uzun mesafeli açık sularda yüzücülüğüyle tanınan Amerikalı **Florence May Chadwick**, dünyaya geldi. İngiliz Kanalı'nı her iki yönde yüzerek geçen ve her seferinde zaman rekoru kıran ilk kadın olan Chadwick, ayrıca Catalina Kanalı, Cebelitarık Boğazı, İstanbul Boğazı ve Çanakkale Boğazı'nı yüzerek tarihe geçmiştir. (Ölüm: 15 Mart 1995)

Annie Jump Cannon

11 ARALIK 1863

Amerikalı gökbilimci, günümüzde kullanılan yıldız sınıflandırmasının temelini oluşturan **Annie Jump Cannon** dünyaya geldi. Edward C. Pickering ile, yıldızları sıcaklıklarına ve spektral türlerine göre organize etmek ve sınıflandırmak için Harvard Sınıflandırma Şeması'nı oluşturmuştur. Kadın oy hakkı savunucusu Annie Jump, aynı zamanda Ulusal Kadın Partisi üyesiydi. (Ölüm: 13 Nisan 1941)

İzmir Kemalpaşa Organize Sanayi
Bölgesi'nde Çoğu Kadın,
Temel Conta İşçisi Sekiz Aydır Grevde...

Temel Conta'da Grev Ateşi Sönmedi

İzmir Kemalpaşa Organize Sanayi Bölge'de kurulu elli yıllık conta fabrikası Temel Conta'da çoğu kadınlardan oluşan işçiler, işverenin cinsiyetçi tutumlarına, düşük ücretlere, düzensiz ve fazla çalışma sürelerine işçi sağlığını ve güvenliğini hiçe sayan uygulamalara karşı Anayasal haklarının kullanarak Petrol-İş Aliğa şubesinde örgütlenmiş, hukuki sürecin ardından bakanlıktan yetki kararı almış, ancak işverenin uzlaşmaz tavrı nedeniyle 10 Aralık 2024 tarihinde greve başvurmuştur. Sekizinci ayını geride bırakan grev tüm coşkusu ve kararlılığıyla devam ediyor.

İzmir'in Kemalpaşa Organize Sanayi Bölgesi'nde elli yıldır conta üretimi alanında faaliyet gösteren Temel Conta işyerinde, düşük ücretler, düzensiz ve fazla çalışma süreleri, işçi sağlığı ve güvenliği risklerine karşı sendikalaşmak isteyen çoğu kadınlardan oluşan işçiler, yönetimin akılalmaz baskılarına maruz kaldılar. Fabrikada, üç de beyaz yakalı çalışan var. Müdür, İnsan Kaynak-

ları Yetkilisi ve Üretim Müdürü. İşyeri doktoru, işverenin arkadaşı ve dışardan işgüvenliği için anlaşması olan firmanın ortağı, iş güvenliği uzmanıyla birlikte geliyor. Direkt işyerine gelmiyor, sms'le ağrı kesici ve kas gevşetici yazıyor.

Çoğu kadınlardan oluşan Temel Conta işçisi tüm bu baskılara dur demek için Anayasal haklarını kullanarak sendikalaşmaya karar verdi.

Petrol-İş Aliğa şubesinde örgütlenmeye başladılar. Sendikadan haberdar olan işverenin ağır hakaretleri karşısında tüm fabrika aynı gün sendikaya üye oldu ve süreç hızlanmış oldu. Hemen yetki başvurusunda bulunuldu. Bakanlık başvurusuna olumlu cevap verdi. Temel Conta işvereni, 2023 Ekim ayında Bakanlık tarafından olumlu tespit kararına itiraz etti. İtirazla başlayan

hukuki süreç, 16 Ağustos 2024 tarihinde kesinleşmiş yetki kararının sendikamız lehine sonuçlanmasıyla sona erdi.

Ekim 2023'te başlayan süreç boyunca işveren, içeride çalışmaya devam eden işçilere dünyayı dar etmeyi sürdürdü. Yaklaşık bir yıl süren bu eziyet ve baskı sonunda grev kararı alındı. 13 Kasım 2024 günü grev kararını asmak için fabrikaya giden şube yöneticileri içeri alınmayarak güvenliğin engelleme- siyle karşılaştı.

10 Aralık 2024 gününün sabahı Ali- ağa Şube Yöneticileri, Temel Conta işyerinde çalışan üyelerimiz, emek örgütleri ve sendikaların katılımıyla grevin başladığı ilan edildi. Aliaga Şube başkanı Hasan Toptan konuş- masında haklı ve makul talepleri karşılanıncaya kadar mücadelele- rini sürdürecekleri mesajını verdi.

Kışın soğukunda başlayan grev bu- günlerde yazın sıcakıyla sınanıyor. Fabrikanın önünde üşümek için internetten aldıkları ve ısınmak için odunla doldurup yaktıkları çamaşır makinesi tamburu grevin simge- lerinden biri haline geldi. Grev bo- yunca o ateş hiç sönmedi, yanmaya devam ediyor.

Temel Conta grevi tüm coşkusu ve kararlılığıyla devam ediyor. Grevci kadınlar sendikalı olarak işyerine dönünceye kadar vazgeçmeyecek- lerini söylüyor. Bu günlerde seki- zinci ayını tamamlamak üzere olan Temel Conta grevi, sendikalaşmaya direnen pek çok fabrikada örnekle- rini gördüğümüze benzer baskıla- rın, cinsiyet ayrımcılığının yaşandığı yerlerden biri.

Temel Conta grevi sendikaların, emek örgütlerinin, siyasi partile-

rin, sivil toplum örgütlerinin destek ziyaretleriyle her geçen gün daha da güçlenerek devam ediyor. Temel Conta işçileri de bu arada boş durmuyor, davetli olarak katıldıkları toplantılarda, etkinliklerde sesleri- ni, amaçlarını, mücadelelerini ve ta- leplerini anlatmaya devam ediyor- lar. Televizyon programlarına konuk oluyorlar.

Sendikamız Merkez Yönetim Kurulu üyeleriyle sendikamızın şubelerin- den yöneticiler, temsilciler ve üye- lerimiz de başından beri grevi yalnız bırakmadı. Genel Başkan Süleyman Akyüz, Genel Sekreter Ahmet Ba- ranlı, Genel Mali Sekreter Mehmet Kaya, Genel Örgütlenme ve Eğitim Sekreteri Niyazi Recepkeşida, ve Genel Yönetim Sekreteri Ali Haluk Koşar farklı dönemlerde grevdeki kadın üyelerimizi ziyaret ettiler.

Bugünlerde Temel Conta grevi kışı atlattı, soğuklar grevin coşkusunu hiç azaltmadı. Soğuklar yerini gü- neşe ve sıcaklara terk etti. Çoğu kadın, Temel Conta grevci işçileri hiç bir koşuldan etkilenmeden, ta- lepleri ve istekleri konusunda aynı netlik ve kararlılıkla mücadelelerini sürdürüyorlar. Petrol-İş Sendika- sı'nda örgütlendikleri için cezalan- dırılmak istenen işçiler, sendikanın desteğiyle emek haklarına sahip çıkmaya, örgütlenme hakkını elde etme mücadelesine devam ediyor.

Temennimiz, kadın işçileri hiçe sa- yan, cinsiyetçiliğin en ağır uygu- lamalarını dayatan, çalışanlarının sağlığını kazancı için feda etmeye hazır bu zihniyetin hak ettiği cezayı alması, insanca yaşamak ve çalış- mak için her şeyini ortaya koyan Temel Conta işçisinin sendikalı ola- rak işyerine dönerek işbaşı yapma- larıdır. ❀

Doç. Dr. Betül Urhan, Enflasyon, Eriyen Ücretlere İlişkin Son Dönem Sendikal Stratejileri Değerlendirdi

Doç. Dr. Betül Urhan

Kocaeli Üniversitesi İktisadi
ve İdari Bilimler Fakültesi
Çalışma Ekonomisi ve
Endüstri İlişkileri Bölümü

Kriz, Enflasyon ve Sendikalar

Hem çalışanlar hem emekliler açısından artan fiyatlar karşısında geçimi sağlayanın her geçen gün daha da zorlaştığı bir dönemden geçiyoruz. Özellikle düşük ücretli işlerde yoğunlaşan kadın işçiler için yoksulluk çok daha ciddi düzeylerde. Böyle bir dönemde, sendikaların enflasyon karşısında eriyen ücretlere yönelik stratejileri daha da büyük önem taşıyor. Doç. Dr. Betül Urhan, başta kadın işçiler olmak üzere, çalışanların hayatını derinden etkileyen kriz dönemlerinde sendikaların nasıl bir yol izlemesi gerektiğine dair önemli ipuçları paylaşıyor.

Enflasyonun çok yüksek olduğu dönemlerde ücret artışları sendikalar ve işçiler için önemli bir mücadele konusu olur. Çünkü enflasyona ve krize karşı alınan önlemler çoğu zaman kemer sıkma politikaları ile sonuçlanır. Kuşkusuz bu politikalar yaşam standartlarına karşı çok önemli bir tehdittir ve sendikaların güçsüz olduğu toplumlarda bu politikaların maliyeti büyük ölçüde halkın omuzlarına yıkılır. Bu nedenle de ücret artışları toplu pazarlığın en önemli uyuşmazlık konusu olarak sürekli gündeme getirilir. Sendikalar çoğu zaman enflasyon karşısında eriyen ücretleri dengeleyebilmek için daha kısa süreli toplu sözleşmeler için mücadele eder. İşverenler ise bu taleplere karşı şiddetle direnir. Sendika üyeleri de gerçek ücretlerinin korunması için sendikalarına baskı yapar. Çünkü işçiler çoğu zaman sendika üyeliğini ücret gerilemelerine karşı bir “sigorta” gibi görür. Ücretlerini artırmak veya korumak için sendikaya üye olur. Toplumda ve işçiler arasında sendikaların bu işlevini yerine getirdiğine dair bir inanç oluşursa kriz döneminde dahi işçilerin sendika üyelikleri artar.

İşsizlik ya da ücret indirimi

Kuşkusuz işçiler açısından kriz dönemlerinde tek sorun enflasyon karşısında eriyen ücretler değildir. İşsizlik en az ücretler kadar önemli bir sorundur. İşçi açısından bir işe sahip olmak gelire ve çalışmaya bağlı haklara sahip olmanın tek kaynağıdır. Dolayısıyla kriz dönemlerinde iş güvencesi tüm sendikal istemlerin önüne geçebilir. Hatta bazı ülkelerde, genellikle üyeleri için iş güvencesi sağlaması karşılığında, toplu pazarlıklarda ücret artışları bir yana “ödün pazarlığı” olarak adlandırılan bir yaklaşımla ücret indirimlerine dahi gidilebildiği görülür. Sendika üyelerinin ücretlerindeki kayıplar ve bütün karşı çabalara rağmen yaygın şekilde görülen işten çıkarmalar, üyeler ve potansiyel üyeler arasında sendika temsiline yönelik güvensizliğin ve şüphelerin artmasına neden olur.

Sendikalar enflasyonun yüksek olduğu bir ortamda işçilerin gerçek ücretlerini koruma ve geliştirme hedeflerini gerçekleştirebilirler mi? Kuşkusuz bu durum sadece toplu sözleşmelerle elde edilen kazanımlarla ilgili değildir. Bunun yanı sıra kriz döneminden önceki işgücü piyasası politikaları, refaha ilişkin kamu düzenlemeleri/harcamaları, sendikaların bir aktör olarak ekonomik, sosyal ve siyasal politikaları etkileme gücü ile doğrudan ilişkilidir.

Kriz ve sendikalar

Ekonomik ve sosyal krizler her birini ayrı ayrı zayıflatan saldırılara maruz bırakacağından, kriz öncesi emek, sermaye ve devlet arasındaki güç ve ikti-

dar ilişkilerinin durumu önemli bir belirleyici olur. Bu nedenle her ülkede krizler sendikaları güçsüzleştirse de bu güçsüzlük aynı derecede görülmez.

Türkiye’de sendikaların mevcut üyelere yönelik olarak yaptığı en temel faaliyet alanı toplu pazarlık ve toplu sözleşmelerdir. Bu yolla başta ücret ve ücret ekleri olmak üzere, çalışma saatleri, çalışma izinleri, sosyal yardımlar gibi çalışma şartlarında iyileştirmeler yaparak üyelerinin ücretlerini korumaya ve geliştirmeye çalışır. Türkiye’de uzun süren enflasyonun reel ücretlerde yarattığı gerilemeyi bu yolla dengeleme çabası sendikaları “ücret sendikacılığına” iten önemli bir faktör olarak görülebilir. Oysa reel ücretlerin, yani ücretin satın alma gücünün enflasyon karşısında erimesi, tek başına parasal ücret artışları ile dengelenemez.

Türkiye’de bugün çok derin bir ekonomik ve toplumsal kriz yaşanıyor. Fiyatlardaki sürekli ve yüksek artış, toplumun büyük bir kesimi için gelirin/ücretin satın alma gücünün hızla erimesine neden oluyor. Üstelik

genel ücret düzeyini belirlemede önemli bir kriter olan asgari ücret sembolik bir ücret olmaktan çıkmış, adeta genel ve ortalama bir ücret haline gelmiştir. Örneğin sanayi sektöründe çalışanların yüzde 50’si asgari ücret civarında bir ücretle çalışıyor. Kadın çalışanların ise % 61,4’ü asgari ücret ve civarında bir ücretle çalışıyor. Bu durum tüm ücret biçimlerinin dipte eşitlenmesi ve milyonlarca çalışanın yoksullaşması anlamına geliyor. Uzun süre çalışanların aile ve akraba dayanışması sonucu elde ettikleri ücret dışı gelir ve destek kaynakları da güvencesizlik ve kriz tarafından parçalanıyor, yok oluyor.

Ücretlerin düşmesi, ücret dışı gelir ve destek kaynaklarının erimesi ve hükümetin kemer sıkma politikaları, kaçınılmaz olarak borçluluğa yol açıyor. Vergilerin, gelirin yeniden bölüşümü ve gelir adaletini sağlamak işlevi görmezden geliniyor. Özellikle hem işçi ücretleri üzerinden doğrudan hem de tüketim malları üzerinden dolaylı olarak alınan vergi oranlarının yüksek olması kullanılabilecek sınırlı geliri daha da düşürüyor.

Barınma ve konut sorunu hızla artıyor. Sosyal bakım hizmetleri ise gündemin konusu dahi edilmiyor.

Yoksul hanelerin krediye ve işsizlik yardımları gibi resmi sigorta mekanizmalarına erişiminin ya çok sınırlı olduğu ya da hiç olmadığı biliniyor. Refaha ilişkin kamu harcamalarının öteden beri zayıf olması ve kriz döneminde daha da kısılmasıyla da, milyonlarca insan ve hane, yaşamak için gerekli olan neredeyse her şeyi (gıda, barınma, eğitim, sağlık vb) piyasadan satın almak zorunda bırakılıyor. Mevcut sosyal yardım mekanizmalarının da hane halklarını yoksulluktan çıkarmakta başarı gösteremeyecek bir düzeyde olduğu görülüyor.

Sosyal güvenliksiz toplum

Çalışma faaliyetinin, sosyal güvenceler ve sivil güvenceler ile olan bağı uzun süredir zayıflatılıyor. Güvencesiz çalışma ve yoksulluk ücretlerini içeren,

dibe doğru yarış ilkeleriyle işleyen bir ekonomik sistem hem kriz dönemlerinde hem de olağan dönemlerde toplumsal dayanıklılığa zarar veriyor. **Haklar** ile buluşturulmamış bir çalışma hayatı hızla toplumu sarmalıyor.

Çalışmak, toplumsal hayatı oluşturan, onun bir parçası ve ifadesini taşıyan bir eylem olmaktan çıkıyor. Güvencesiz, yarı zamanlı, mevsimlik, geçici ve istikrarsız işler artıyor. Kayıtlı tam zamanlı istihdam oranı ise giderek düşüyor. DİSK AR'ın kayıtlı tam zamanlı istihdamı tespit etmeye yönelik yaptığı hesaplamalara göre çalışma çağındaki nüfus için erkeklerin yüzde 48,6'sı kadınların ise yalnızca yüzde 19,7'sinin kayıtlı ve tam zamanlı bir işte çalışabildiğini gösteriyor. Bu veri bize sosyal güvence, emeklilik, sağlık, gelir güvencesi ve buna benzer hakların olmadığı "sosyal güvenliksiz" bir toplumda yaşanan yıkıcı sorunların ve eşitsizliğin, insanın varlığı için temel olan "sosyal güvenliğin" ortadan kaldırıldığını veya bireylerin yalnızlaştırıldığını göstermesi açısından çok önemlidir. Oysa sosyal güvenceler ve sivil haklar kapitalist bir toplumda bireyi ve toplumları krizlere karşı dayanıklı kılan temel unsurlardır. Başka bir ifadeyle toplumsal dayanıklılık siyaset, katılım ve güç ilişkileriyle doğrudan bağlantılıdır.

Kuşkusuz sendikaların ücretleri enflasyona karşı korumak en temel işlevlerinden birisidir. Ancak yukardaki tablo, tek başına ücretlere odaklansa bile sendikal mücadelenin toplu pazarlık masası ve işyeriyle sınırlı olamayacağını ve ücretlerdeki

gerilemeleri durduramayacağını gösteriyor. Sendikaların üyelerinin dar çıkarlarıyla sınırlı olmayan, daha geniş toplumsal tabanı ve stratejileri odağına alan bir anlayışı benimseme-leri gerekiyor. Başka bir ifade ile sendikalar, toplumsal hareketle ilişkili olan kolektif eylem tarzını, kurumsallaşmış toplu pazarlık uygulamalarıyla birleştirmelidir. Bu kapsamda sendikal hareket için görece güvenceli kayıtlı olarak çalışanlar ile "güvencesiz çoğunlukla" ilişkilendiren geniş sosyal koalisyonlar kurmak önemli bir gündem konusu olmalıdır. Özellikle sendikal hareketin ifade, örgütlenme ve toplanma özgürlüğünü talep etmesi, sahiplenmesi ve kullanması, daha geniş bir grev hakkı için mücadele etmesi, ücretleri ve refahı destekleyen sosyal hakların savunulması/korunması açısından son derece önemlidir. Bu aynı zamanda adaletsiz vergi ve asgari ücret politikalarına, toplumsal eşitsizlikleri derinleştiren sosyo politik uygulamalara, toplumun geniş bir nüfusunu etkileyen kamu harcamalarındaki kesintiler gibi işçilerin ve ailelerinin refahını ve satın alma gücünü düşüren politikalara karşı bir güç ve denge oluşturmak için de hayati bir öneme sahiptir. *

ILO Sözleşmeleri, İmzalandığı Ülkede İmzalanma Tarihinden
Bir Sene Sonra Yürürlüğe Giriyor. Sözleşme Şu Anda 44 Ülkede Yürürlükte

ILO'nun 190 Sayılı Sözleşmesini İmzalayan Ellinci Ülke Angola Oldu

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) 2-13 Haziran 2025 tarihleri arasında İsviçre'nin Cenevre kentinde gerçekleştirilen 113. Uluslararası Çalışma Konferansı'nda Angola, 190 sayılı Çalışma Yaşamında Şiddet ve Tacizin Önlenmesi Sözleşmesi'ni imzalayan 50. ülke oldu. Angola, sözleşmeyi 11 Haziran 2025 tarihinde imzalayarak aynı zamanda sözleşmeyi imzalayan 10. Afrika ülkesi oldu.

Haziran 2019'da onaylandığı tarihten beri 44 ülkede yürürlüğe giren, sonuncusu Angola olmak üzere, altı ülkede imzalandığı tarihe göre farklı dönemlerde yürürlüğe girecek olan ILO'nun 190 Sayılı Çalışma Yaşamında Şiddet ve Tacizin Önlenmesi Sözleşmesi, Türkiye'nin de içinde bulunduğu 137 ülke tarafından henüz imzalanmadı.

Çalışma yaşamında şiddet ve tacizin önlenmesine yönelik önemli hükümler içeren ve yürürlüğe girdiği ülkede mevzuatta buna ilişkin düzenlemeler gerektiren ILO'nun 190 sayılı sözleşmesini ilk imzalayan ülke Uruguay olmuştu. Uruguay, sözleşmeyi onaylandığı 2019'dan bir yıl sonra, 12 Haziran 2020 tarihinde imzalamış, sözleşme ülkede imzalandığı tarihten bir sene sonra 12 Haziran 2021 tarihinde yürürlüğe girmişti.

Aradan geçen altı yıl içerisinde sözleşmeyi imzalayan ülkelerin sayısı 50'ye ulaştı. Sözleşmeyi son imzalayan ülke Angola'da yürürlüğe gireceği tarih, imzalandığı tarihten bir yıl sonra, yani 11 Haziran 2026'dır.

Sözleşmeyi imzalayan ancak henüz yürürlüğe girmedikleri diğer ülkeler ve yürürlüğe gireceği tarihler sırasıyla:

- Avusturya, 11 Eylül 2025
- Zambia, 13 Aralık 2025
- Estonya, 18 Aralık 2025
- Karadağ, 27 Şubat 2026
- Kıbrıs, 4 Mart 2026

Angola Kamu Yönetimi, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Teresa Rodrigues Dias, belgeleri ILO Genel Müdürü Gilbert F. Hounbo'ya sundu. Angola, ILO'nun 190 Sayılı sözleşmesiyle birlikte temel önem taşıyan altı sözleşmeyi daha imzalamıştır. Bu sözleşmeler, 155 Sayılı Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Sözleşmesi (1981), 187 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliğini Geliştirme Çerçeve Sözleşmesi (2006), 122 Sayılı İstihdam Politikası Sözleşmesi (1964), 102 Sayılı Sosyal Güvenlik (Asgari Standartlar) Sözleşmesi (1952), 161 Sayılı Sağlık Hizmetlerine İlişkin Sözleşme (1985), 189 Sayılı Ev İşçileri İçin İnsana Yakışır İş Sözleşmesi (2011).

Bu sözleşmeyle birlikte, Angola Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) on temel sözleşmesini imzalamış bulunuyor. Angola'nın bugüne kadar imzaladığı ILO sözleşmelerinin sayısı 42 olup, bunların 27'si yürürlükte. İmzalanan on sözleşme, temel sözleşme niteliğindedir.

(Kaynak: ilo.org)

Köleliği Hatırlatan Bir Sistemle Yönetilen Temel Conta'da Kadınlar Grevde

"Temel Conta'da Sömürü Anlatılmaz, Yaşanır"

İzmir'in Kemalpaşa Organize Sanayi Bölgesi'nde kurulu Temel Conta'da direnen kadın işçilerle grevin ilk aylarında yaptığımız söyleşide hem çalışırken, hem de sendikalaştıktan sonra maruz kaldıkları baskı ve cinsiyetçi tutumlar üzerine konuştuk. Anlatırken dile getirdikleri "anlatılmaz, yaşamak gerekir" sözünden yola çıkarak, Temel Conta direnişçisi kadın işçilerle söyleşi başlığının "Temel Conta'ta sömürü anlatılmaz yaşanır" olmasına birlikte karar vermiştik. Gerçekten de anlata anlata bitmeyen sömürü, cinsiyet ayrımcılığı, insan hakları ihlallerini kendilerinden dinleyin bir de...

Merhaba, sizi tanıyabilir miyiz?

Adım **Sinem Kaya**, 36 yaşımdayım. 11 yıldır Temel Conta'da çalışıyorum. Pınarbaşı'ndan geliyorum. Evliyim, bir kızım var. Kızım burada çalışırken dünyaya geldi. İşe ilk başlarken başvuru sırasınca bana "işe başlar başlamaz hamile kalmayacaksın değil mi" diye sormuşlardı. Ben de "hayır, düğün borcum var" demiştim. Başta zaten tuhaf gelmişti, "nasıl bir yere geldim" demiştim, başlar başlamaz hamile kalmayacak mısın diye insan kaynakları soru soruyor.

11 yıldır burada çalışıyorum. 11 yıl boyunca her tür psikolojik baskıya maruz kaldık, emek sömürüsüne maruz kaldık. İşinde ne kadar ustalaşırsan ustalaş, vaadedilen hiçbir söz yerine getirilmiyor. Maaşın, yaptığın işe göre primlerle artacak demişlerdi, on bir yıldır asgari ücrete tabi çalıştık. 50 Liralık zam için beni odaya çağırıp "kimseye söyleme, aramızda kalsın, en iyi zammı sana yaptık" bile dediler.

Yıllar ilerledikçe arkamı dönüp gidemiyorsun. Zam isteyince "kapı orada, her şeyi bırak git" diyorlar, ama her şeyi bırakıp gidemiyorsun, 11 yıllık emek öylece bırakıp gidilemiyor maalesef. Yoksa buraya fazlasıyla dayandık zaten.

Fabrika nasıl bir yer?

24 kişi çalışıyoruz, üçü beyaz yaka. Kalitecimiz kadın, diğer ikisi erkek. Üretimde çalışanlardan 15'i kadın, gerisi erkek. 2014'te işe başladığımda erkek sayısı daha fazlaydı. Ustalarımın hepsi erkekti.

Kadınlar preslerde aynı performansı gösterince erkekler asgari ücret arttıkça zam istemeye başladılar, kadınlar o cesareti gösteremediler. Erkeklerle "işinize gelirse çalışın" dediler. Çünkü

kadınlar içerde işi çeviriyordu. Erkeklerin çoğu başka yerlerde işe başladılar, bu da kadın işçilerin çoğalmasına neden oldu. Ucuz ve sessiz işçi olarak görüldük.

Ne üretiyorsunuz içeride?

Otomotiv sektörüne motor contası üretiyoruz. Ford, BMC, Tesla, Matex, Türk Traktör, hepsinin orijinal motor contasını yapıyoruz. Bütün set halinde.

Herkes aynı işi mi yapıyor?

Buradakilerin çoğu makinede presçi olarak çalışıyor. Sadece üç arkadaşımız masada temizlik elemanı olarak çalışıyor. Fazlalığı, çapakları alıyorlar. Onun dışındakilerin hepsi makinelerde pres operatörü.

Pres işinden bahseder misiniz biraz, hangi şartlarda çalışıyorsunuz?

Preslerimiz sıcak presler. Oturduğumuz da oluyor, ama genellikle ayakta. Biraz oturup hamur tartıyorsak gerisi malzemeyi çıkart, doldur, boşalt hep ayakta. Ve hep iki bükümüz, kalıpların arası az açılıyor çünkü.

Çalıştığımız bütün malzemeler yüzde yüz kanserojen maddeler, kauçuk, silikon, mantar olsun, ilaçlar olsun, hepsi kanserojen madde içeriyor. İçeride havalandırmamız yok, koruyucu maskemiz yok.

İstediniz mi bunları işverenden?

Evet istedik, ama iki tane maske getirdiler, sadece denetimlerde takılıyor. Bazen kokudan çok rahatsız olup nefes alamadığımızda, tıkağımızda, gün boyu o dumana maruz kaldığımız için maske istediğimizde, "alın maskeyi çok tıkanmışsan filtresini yıka kullan" diyorlardı. Biz de başkasının maskesini

takmak istemiyorduk. O yüzden maskelessiz bir şekilde gün boyu o havayı soluya soluya çalışıyorduk.

Eldiven kullanıyor muydunuz?

Eldiven gerekiyor sıcak olduğu için, ama ısıya dayanıklı eldivenler hiçbir zaman gelmedi maliyetler yüksek olduğu için, ucuz, inşaat işçilerinin kullandığı eldivenler verildi. Burada yirmi kişi, ama içeride daha fazla insanın çalışması gerekiyor.

Yirmi kişi zaten o işi yapıyor, baskıyla bizden o işi aldığı için sayımızı sabitledi, içeride her şekilde gemisini yürüttüğü için bize psikolojik baskı uygulayarak o işi götürdü. Biz çok fedakârlık yaptık Temel Conta için bugüne kadar.

Şimdiye kadar herhangi bir rahatsızlık yaşandı mı üretimden dolayı?

İş kazaları oldu, tezgâhlarımızda fotoseller var, emniyet gözleri, bazen emniyet gözlerini kapatıyorlar iş daha hızlı gidip gelsin diye. Bir süre bozuldu, yaptırmadılar, işlerine geldi, daha hızlı git gel yapıyor presler, eleman daha hızlı alıp veriyor. Bilerek fotoselleri yaptırmadılar, emniyet gözlerini tamir ettirmediler daha hızlı iş çıkıyor diye.

Ne tür bir risk oluşturuyor bu durum çalışanlar için?

Kalıbın çarpması, elinin üzerine düşmesi, kontrolsüz iş yapmış oluyorsunuz.

Siz neler söylemek istersiniz? Kısaca sizi tanıyabilir miyiz?

İsmim Şadiye Gülbahar, elli yaşındayım. Yeşilova'dan geliyorum. Yirmi yıldır buradayım. Evliyim, bir kızım var, 24 yaşında. Evli, bir tane torunum var.

İlk işyeri mi, daha önce çalıştınız mı?

Özel sektörde, kısa dönemlerle farklı işlerde çalıştım. 2004'ten beri bilfiil buradayım.

Çocuğunuzu bu işyerinde büyüttünüz o zaman... zor oldu mu?

Çok zor oldu, hiçbir okulda toplantılarına, etkinliklerine katılamadım çocuğumun. Okula gönderene kadar kayıvalı dem baktı, üstte oturuyorduk. Altı üstü oturduğumuz için o baktı. Okuttum, büyüttüm, evlendirdim.

Siz ne yapıyordunuz Temel Conta'da?

Ben mantar bölümündeyim. Mantar malzemelerini kesiyorum. Burda kesiliyor, temizliğini yapıyorum. Değişik aşamalardan geçiyor, en son aşamasında ben kesiyorum.

Ayakta mı çalışıyorsunuz? Sürekli aynı hareketi mi yapıyorsunuz?

Sürekli ayakta. Ellerim çalışıyor sürekli, çıplak elle çalışıyorum. Son ben den sevkiyata gidiyor. Ben en son kesiyorum, hem de temizliğini yapıyorum.

Mantar dediğiniz nasıl bir malzeme? Arabaların neresinde kullanılıyor?

Arabanın motorunda, yağ sızdırmazlığında kullanılıyor.

Sizin bir rahatsızlığınız var mı?

Bel ağrısı bir de fıtık var, boyun fıtığı.

Tedavi görebiliyor musunuz ?

Doktora gidiyoruz, ağrı kesici veriyor.

İşyeri hekiminiz var mı?

Evet, var, 'online' (gölüşmeler) ... Aşağı fabrikaya geliyor, biz telefon aracılığıyla ilacımızı yazdırıyoruz. Buraya gelmiyor.

Uzaktan beyanınıza göre mi yazıyor?

Evet, ben zaten son raddeye geldim, öyle gittim doktora.

Neden sendikaya ihtiyaç duyduunuz?

Mobbing yüzünden. Mesai direktmesi, asgari ücret dayatması. Haftasonu zorla mesaiye çağırıyorlar, gelmediğimizde savunma yazdırıyorlar. Özellikle son bir ay öncesine kadar sürdü. İzinlerde sıkıntı yaşıyorduk, ihtiyacımız olduğunda izne çıkamıyorduk.

Siz hangi bölümde çalışıyordunuz?

Ben mantar bölümündeydim ama diğer bölümlerde de çalışabiliyordum. Bir tarafta kauçuk bir tarafta mantar bölümü vardı. Kadınlar bütün bölümlerde çalışabiliyordu. Sabah kendi bölümümde işim bittiğinde kauçuk bölümüne gidiyorum, makinede çalışıyorum.

Siz neler anlatmak istersiniz, önce sizi tanıyalım, çalışma koşulları nasıldı?

İsmim **İşıl Çalışır**. 43 yaşındayım, 10 yıldır buradayım. Çamdibi'nden geliyorum. Başka işlerde de çalıştım, en uzun burasıydı. Buraya tavsiye üzerine geldim şartlarından dolayı. Tavsiye eden arkadaş ayrıldı, şartlar da tavsiye ettiği dönemdeki gibi değil artık.

Evli misiniz, çocuk var mı?

İki çocuğum var, üniversiteye giden bir kızım, liseye giden bir oğlum var.

Başladığınızda küçüktü çocuklar nasıl baş ettiniz?

Evet küçüklerdi gerçekten, oğlum sürekli telefon açtırırdı okuldan. Çocuklarımıza iyi bir gelecek sağlamak için ben de kayınvalidemden yardım aldım. Bu şekilde on yıldır çalışıyorum. Onlar olmasaydı ben de ev hanımıydım, çalışamazdım. Hem çalışıp hem evi de idare etmek çok zor kadınlar açısından, on yıldır bunları yaşadık. Bu işyerinde gecemizi gündüzümüze kattık, çok fedakârlıklar yaptık. Masa elemanıyım, sabit çapak temizleyici olarak geçiyor, yıllardır oturarak çalışmaktan kollarım ağrımaya başladı.

Nasıl bir iş çapak temizleyiciliği?

Masa işi dediğime bakmayın gerçekten zor bir iş. Makaslarla, falcatalarla, kazıma aletleriyle metallerle, kauçuklarla uğraşıyoruz. Bizden sonra da final test yapılıyor, final testi de biz yapmış oluyoruz aslında. Bizden sonra ürün direkt sevkiyata gidiyor. Gerçekten de zorlu bir süreç.

Ben on yıldır buradayım, ama benim yaptığım iş aslında üç kişilik bir iş. Kalitesine de bakıyorsunuz, arkadaşların yaptıklarını da kontrol ediyorsunuz, sevkiyata da bakıyorsunuz. Gelen arkadaşlara işi de öğretiyoruz. Makinede basılan bütün ürünleri temizleyip kontrol ediyoruz.

Kesintisiz kaç saat çalışıyorsunuz?

Biz kesintisiz olarak buradayız hep zaten. Yemek ve çay paydosları haricinde zaten 9 saat kesintisiz çalışıyoruz burada.

Günde ne kadar paydosunuz var?

Bir günde üç paydosumuz var, iki çay bir yemek paydosu. Çay paydosları onar dakika, kırk dakika yemek. Onun dışında ful çalışıyoruz, kesinlikle başka dinlenme yok.

Tuvalet ve özel ihtiyaçlar için izin alabiliyor musunuz?

Hayır kesinlikle alamıyoruz. Çok acil durumlarda gidiyoruz, onda sıkıntı yok. Ama onlar da görüyor zaten vargücümüzle çalışıyoruz, bizde mola yok. Sürekli sabit oturduğumuzdan bel fıtığı da olduk zaten. Bunlar hep meslek hastalığı, ama bu şekilde görülüyor. Biz sadece işimize bakıyoruz, ama sabit çalışmaktan kol ağrısı, boyun düzleşmesi hepimizde oluştu, meslek hastalığı haline geldi. Ama günümüz şartlarda buna meslek hastalığı denilmiyor. Biz de artık insanca yaşamak istiyoruz. Sağlıklı bir çalışma ortamı istiyoruz.

Mesela çevreciler geldi, havalandırmaları kapattırdı. Ama havalandırmalar kapalı olunca içerdeki bütün kimyasal-

Simay Çetin

ları biz soluyoruz. Ne yaparsanız yapın boğazımızda gıcık ve halsizlik, baş ağrısı oluyor. Sabah işe gelmeye zorlanıyoruz. Şu anda kaç aydır dışardayız ve çok rahatız. Bunu insanlara anlatmak çok zor, yaşayan bilir. Havalandırma yok, kış günü kapı açılıyor temiz hava alalım diye. Isıtıcılarımız da yok, soğuklarda hepimiz evlerimizden ısıtıcı getiriyoruz. Mobbing ve baskı gördüğümüz arkadaşlarımız anlattı.

Siz ne tür baskılar yaşadınız?

Sinem Kaya: Biz yıllardır burada çalışıyoruz, hiçbirimiz çocuğumuzla, eşimizle tatile gitmedik. Arkadaşlarımız yıllık izinlerini bir ay öncesinden söyleyip onaylanıp biletlerini almışlar, izin günü akşam yola çıkarken "izinler iptal" diye emir gönderilip biletlerini iptal ederek burada ağlayıp çalıştıklarını biliyorum. Sadece iki dudağının arasında her şey: "izinler iptal". Gerekçesi de 'iş çokmuş, işverenin böyle bir yetkisi varmış'. Bize diyor ki bir ay önce söyleyin izinleri, biz üç ay önce söylüyoruz, eşimiz izin ayarlıyor tatile gideceğiz diye, onaylıyorlar, tam izin günü geliyor, ya da izin haftası, "izinleriniz iptal" diyerek insanları eşlerinden, çocuklarından ayrı tatile gönderdiler burada. Bunu yıllarca yaşadık burada.

İşil Çalışır: Benim üç sefer iznim er-telendi. Yıllık izinlerimiz içeride. Son zamanlarda 'özellikle sendikalı olanlara izin verilmeyecek' diye patronumuz tarafından üretim müdürümüze söylendi. 'Doktora gidilmesine izin verilmeyecek, raporlar kabul edilmeyecek'....

Sizi tanıyalım...

Benim ismim **Simay Çetin**. Yirmi üç yaşındayım. Üç yıldır çalışıyorum, evli değil nişanlıyım, düğün telaşındayım. Burası ikinci işyerim. Daha önce bir yetkili serviste muhasebe kısmında çalışıyordum. Buca'dan geliyorum.

Buraya nasıl geldiniz?

Benim dedem buradan emekliydi. Onun vesilesiyle geldim. Evde oturmaktansa bir işte çalışayım diye başladım. Dedem emekli olduğu halde patronuyla görüşmeye devam ediyordu.

Dedeniz ne diyor burada olmana?

Haberi var, onun yaptığı ne yazık ki grev kırıcılığına giriyor. Ben dışardayken içeri gelip çalışmasını kabul edemiyorum.

Şu anda içeride çalışıyor mu?

Evet. Emekli oldu gitti, ama biz greve çıktıktan sonra çağırıyorlar.

Dedenizle görüşüyor musunuz?

Evet, görüşüyoruz. Küs değilim, ama konuşmuyoruz. Araya mesafe koyduk. Torunuyum, çocuğu sayılırım, çocuğunu torununu ezip içeriye girebiliyorsa diyebilecek bir şeyim yok. Yıl 2025, üç senedir çalışıyorum, asgari ücret alıyorum, düğün telaşındayım, zor.

Eşyalarınızı alabildiniz mi?

Kaç maaşımızı koyduk ortaya bir salon takımı, bir yatak odası almak için.

Siz ne iş yapıyorsunuz?

Sıcak preslerde çalışıyorum.

Başka anlatacağınız bir şey var mı?

Benim söyleyeceklerim bu kadar, arkadaşlar her şeyi söylediler. Hepimiz aynı işi yapıyoruz, aynı sorunları yaşıyoruz.

Dedenizle yaşadıklarınız size özel bence... Aynı sorunlar, ama herkesi farklı şekilde etkiliyor.

Aynen.

Yeni evlenenle emekliliğini bekleyen birinin sorunları farklı olabilir. Siz sağlık sorunları yaşadınız mı?

O zehiri biz de soluyoruz. O zehiri soluduğumuz için baş ağrıları yaşıyoruz. Göğüs kafesimizde, ciğerimizde ağrılar, nefes alamama, uykusuzluk, yorgunluk, bunları hepimiz yaşıyoruz. Grip olduğumuzda kolay kolay atlatamıyorduk. Bir iki ay boyunca hastaydık. Yıllar önce emekli olan bir çalışan akciğer kanserinden öldü, yıllar sonra öğrendik.

Siz neler anlatmak istersiniz, siz de kısaca kendinizi tanıtır mısınız?

İsmim **Zeynep Zobuoğlu**, 43 yaşındayım. Yeşilova'dan geliyorum. Yedi yıldır buradayım. Evlenmeden önce, TV antenleri yapılan Tevsan'da çalışıyordum, çocuklar doğduktan sonra tekstilde çalıştım ayakçı olarak. Sonra burayı buldum. Buraya başvurdum.

Zeynep Zobuoğlu

Şimdi kaç yaşında çocuklar?

Kızım 23 yaşında, oğlum 18 yaşında, üniversiteye hazırlanıyor.

Siz ne iş yapıyordunuz içeride?

Ben arkadaşım ile birlikte masaya geçtim. Çapak temizliyordum. Eleman yetmediği için masaya da geçtim, ilaçlamaya da geçtim, her yerde çalıştım.

İlaçlamada ne yapıyorsunuz?

Contaları ilaçlıyoruz, kauçuklarının birbirine yapışmaları için. Sonra makinelere veriyoruz.

Yapıştırıcı sürüyorsunuz yani kimyasal. Solumamak için herhangi bir önlem alıyordunuz mu?

Yok, sadece maske, bildiğiniz hastanelerde kullanılan maske.

Pandemi döneminde kullandığınız maskeler, koruyuculuğu var mı ki?

Ne kadar koruyorsa artık.

Zararı yok mu, kimyasal sonuçta...

Olmaz mı, tiroit hastası oldum zaten. Tiroit yoktu bende, tiroit çıktı.

Söylediniz mi peki bunu işverene?

Söyleseniz de ne değişecek ki?

Nereye gittiniz, teşhisi kim yaptı?

Hastaneye gittim, endokrin bölümüne. Geçenlerde de beyin cerrahiye gittim, boynum ağrıyor diye. Ne iş yapıyorsunuz diye sordu doktor... Temel Conta'da çalışıyorum dedim fabrikada. Tamam dedi o kadar.

Siz ne tür sorunlar yaşıyordunuz?

Hepimiz benzer şeyler yaşadık, çocukların hiçbir toplantısına gidemedim.

Çocukları nasıl büyüttünüz?

Küçükken babaanneleri, sonra da kendileri.

Sizi tanıyalım?

İsmim Şengül Selçuk. 47 yaşındayım. 19 yaşından beri çalışıyorum. 10 yıldır burada çalışıyorum ama iki yıl önce emekli oldum, emeklilikten sonra devam ettim.

Ne iş yapıyorsunuz Temel Conta'da?

Sıcak preslerde çalışıyorum. Preslerde

işler çok olmadığında temizlik masasına da gidiyoruz, içeride her yerde çalışıyoruz, kimyasallarla da...

Pres işini hemen öğreniyor musunuz yoksa bir eğitim süresi var mı?

Gelenlere genelde formenimiz öğretiyor. Biz şu anda yapabildiğimiz ve kaliteliye olduğumuz için gelenlere biz de öğretiyoruz, makineyi kullanmayı vs...

Ne kadar sürede öğrenilir bu iş?

Bir üç dört yılı alıyordur herhalde.

Üç dört yıl hiç de az değil. Bir anda bu kadar deneyimli işçi bulmak zor.

Şu anda içeride yeni arkadaşları alıyorlar preslere.

Üretim devam ediyor mu?

Yok etmiyor, sadece deneme amaçlı, bir iki yeni arkadaş var. Onları deneme amaçlı kullanıyorlar. Yapamıyorlar tabii ki, onlar da şikayetçi bundan. Olmuyor, bizim yaptığımız iş zor.

Sizde sağlık sorunları var mı?

Sıcak preste çalıştığımız için hava tutunca çapaklar geliyor kolumuza, boynumuza, bazen gözümüze, gözlük kullanmıyoruz çünkü. Kimyasallar zaten baş ağrısı, nefes tıkanıklığı yapıyor.

Doktora gittiniz mi?

Gittim, bende kas ağrıları da var. İlaçla geçiriyoruz.

Sizin çocuklar büyüdü mü?

Kızım 23 yaşında, üniversite mezunu. İş arıyor şu an.

Büyütürken zorlandınız mı?

İlk zamanlar ablam üç yıl yardım etti, sonra kayıinvalidem yanımdaydı.

Kreş desteği var mıydı?

Hiç olmadı.

Sizi tanıyalım.

İsmim **Şule Yavaş**. Ama soyadım gibi değilim. Otuz yaşındayım, bekârim.

İlk işyeriniz mi burası?

Hayır, yedi yıl Luna elektrik sayaçlarının da çalıştım. Orada küçülmeye gidiyordu fabrika, anlaşmalı bir şekilde çıkış parası alarak çıktık. Buraya da tavsiye üzerine geldim. Burada dört aydır çalışıyorum. İlk başvuru konuşmasında patronumuz Yiğit bey şöyle bir şey söyledi: "İçeride eski elemanlar var, onlar sizi aralarına almak istemezler, e-devlet şifreni isterler, verme, sendikalı olmak için çabalıyorlar." Ben de her şeye "tamam" dedim. Baktım çalışma masasında ablalarla beraber çalışıyoruz, hiç öyle dediği gibi bir durum yok. İşe girerken özel sağlık sigortası olacağını, devamsızlık yapmadığım takdirde ekstra yan haklarım olacağını söylemişti. Ama içeriye girdikten sonra hiç öyle bir şeyin olmadığını gördüm. İçeride bırakın sağlık sigortasını, doktor bile gelmiyor. İnsan kaynakları tarafından kıyafet verildi. Kıyafetlerimiz hep ikinci el. Sıfırı hiçbir şekilde yoktu. Pantolon dışında her şey ikinci eldi. Hatta ayakkabıların üzerinde isimler yazılıydı. Bize ait olmayan kıyafetler yani. Her şey problemdi. Bırakmak istemedim, ablalarım sonuna kadar destek vereceğim.

Evlenmeyi düşünüp düşünmediğinizi sordular mı işe alırken?

Hayır ama sendika konusunda uyardılar, bir de içeride kimseyle konuşma dediler. Kimseyle konuşmadan nasıl çalışılır ki?

İşil Çalışır: Yıllardır burada çalışıyoruz, patronumuz ise yeni gelen elemanlarımıza bizi kötülüyor, "onlarla muhatap olmayın, onlar sizi aralarına almaz, sendika konusunda baskı uyguladıklarında hemen bize ulaşın." diyor.

Şule Yavaş: Ben geldiğim zaman içeride bir toplantı vardı. Toplantıda Yiğit bey herkesi etrafında topladı. Bir arkadaşımız "primlerin olduğunu söylediniz, hiçbir şey yapılmadı" dedi, çocuğu olan bir arkadaşta, "yetiştiremiyorum artık" dedi, paranın yetmediğini söyledi.

"Biz de bu kadar olacağını düşünmemiştik" dedi. Bunu söylediğinde asgari ücret 17 bindi. Ben de herhalde az olduğunu farkına vardı diye düşündüm. Fakat bu miktarı bile çok bulduğunu söyledi.

O zaman karar vermiştim zaten "sendikaya üye olmak istiyorum" dedim arkadaşlara. Çünkü bizimle aşağılar gibi konuştuğunu hissettim.

On yedi binin fazla geldiğini söyledi, sonuçta biz kira veriyoruz, evimizi geçindirmeye çalışıyoruz, çocuğu olanlar var, bekâr bile olsan on yedi bin yetmiyor artık hiçbir şeye.

Gurbet Aşıcı

Asgari ücret daha düşük olsaymış sağlık sigortasını yaparmış belki.

Yok hiçbir şekilde yapmayacaktı zaten (gülüşmeler). Baştan her gelene aynı yalanı söylüyor.

Sinem Kaya: Elinden gelse bize beş bin bile fazla. Ona göre burası bulunmaz bir işyeri ve biz bu nimetin farkında değiliz. On yedi bin değil, beş bin bile bize fazla. Onunla çalıştığımız için bizim şükretmemiz gerekiyor.

Ücretler bu kadar düşük olunca sormak anlamlı mı bilmiyorum, cinsiyete dayalı bir ücret farkı var mıydı?

Son dönemde hepimiz eşitlendik. Asgari ücretteki artış nedeniyle o makas kapandı.

Öncesinde ücret farkı var mıydı?

Ben 2014 yılında başladığımda, benimle ustam arasında 2750 TL gibi bir fark vardı. Asgari ücrete yapılan son artışlardan sonra o makas tamamen kapandı. Aradaki fark 500 Liraya kadar indi ve onlar da "bu işi bu ücrete yapamayız" diyerek ayrıldılar. Gerçekten de yaptığımız iş, bu paraya yapılacak bir iş değil. Cumartesi, Pazar tatil diyor mesela, ama Cumartesi'yi biz haftaiçi ödüyörüz zaten, fazla saat çalışıyoruz, onu söylemiyor. Sanki Cumartesi tatilmiş gibi söylüyor.

Sendikalaşma süreci nasıl başladı?

Sinem Kaya: Biz aslında sendikayı uzun süredir istiyorduk, ama buradaki kişi sayısı az, ayrıca işkolumuzun aynı olduğunu düşünerek aşağıdaki fabrikanın örgütlenmesini bekliyorduk. Sürekli iletişim halindeydik. Orası örgütlenmeye başlayınca müdürümüz Yiğit Sezerman'ın babası Metin Sezerman, bunu duymuş ve biz burada örgütleniriz diye gözümüzü korkutmak amacıyla içeriye bir girdi, hakaretler etmeye başladı. Kadınların çoğunlukta olduğu bir işyerinde ağıza alınmayacak küfürlerle bağırıp çağırmaya başladı. Ama bizim en çok ağırmıza giden, bugün bile anlatırken içimizi yakan hakareti "sizi gidi işe yaramaz işçiler" sözü oldu. Hepimiz çalışan anne babaların çocuklarıyız. Bir kere hepimiz birilerinin evladınız, bizim de evlatlarımız var. "Biz işe yaramaz işçiler değiliz. Biz burada alınterimizle, emeğimizle sana yıllardır fazlasıyla kazandırıyoruz" dedik.

Anlatırken bile sesiniz titriyor, çok zorunuza gitmiş, tepkiniz ne oldu?

Tabii ki, çünkü çok onur kırıcı. Biz o an zaten tepki gösterdik, üstüne makinaları kapattık, dışarı çıktık oturmaya, sonra "çalışmayacağız, özür bekliyoruz" dedik. Avukat bulduk onunla görüştük, o dedi ki girin çalışın.

Tüm bunlar sendikayla görüşmeleriniz devam ederken mi oldu?

Evet görüşmeler devam ediyordu. O gün sendikayla tekrar iletişime geçtim. O zaman "yetki belgesini alalım" dediler, hepimiz tekrar üye olmaya başladık, hızlı bir şekilde. Kararsızlar bile üye oldu o gün hep birlikte. O an hepimiz "tamam" dedik, kararsız olanlar da direkt e-devletleriyle giriş yaptılar. O an hepimiz içeride üye olduk.

Zaten yıllardır bir baskıya maruz kalıyoruz. Gerçekten çok fazla çalıştık. Sırtımızdan çok fazla kazandı. Bizi sömürebildiği kadar sömürdü. Bugün yaşadığımız bütün sağlık sorunlarının sebebi

Temel Conta yönetimi, onların sahipleri. Son olarak o hakareti duyunca da ilk aklımıza gelen şu oldu, bize hep aileyiz diyordu, bunun yalan olduğunu biliyorduk ama bunu tokat gibi yüzümüze çaktı. Siz benim ailem değil kapımdaki köpeğim olamazsınız dedi açıkçası.

Sizi tanıyalım...

İsmim **Gurbet Aşıcı**. 38 yaşındayım. Evliyim, iki çocuğum var. Kızım 17, oğlum 8 yaşında. Üç yıldır burada çalışıyorum. Bekârken farklı işlerde çalıştım, çocuklar olunca evdeydim. Sonra burada başladım, oğlan küçüktü kreşe gidiyordu. Eski patronum burada müdür olduğu için geldim, o çağırdı.

Siz ne iş yapıyorsunuz?

Presteyim ben de.

Sizin sağlık sorunlarınız var mı?

Herkesle aynı şekilde bel fıtığı, boyun da düzleşme var. Ben bu yaşıma kadar hiç böyle hastalandığımı bilmem, burada çalışmaya başladığımdan beri grip olduğumda beş altı gün yatıyorum ve ağır geçiriyorum. Sürekli izin alıyorum, hep raporluydum.

İzin konusunda sıkıntı yaşıyor muydunuz siz de?

Son dönemde izinlerimiz verilmiyordu, en son doktora gidecektim boyun düzleşmesiyle ilgili, işyeri hekimi geldi, ona söyledim "gitmem lazım çok ağrı yapıyor, kafamı çeviremiyorum" diye. İşyeri

doktoru bana "ben sevk edemiyorum, Yiğit bey bunları kabul etmiyor" dedi. "Ama gitmem gerekli hiçbir şekilde kımılatamıyorum, dönemiyorum" deyince "o zaman bana daha önce gitmiş olduğuna dair e-devlet sayfanı aç" dedi, telefonumu almak için içeriye gidip döndüğümde doktor gitmişti.

Bu sefer müdüre söyledim. E-devlet sayfamı görünce tamam dediler izin verdiler, o bölüme daha önce gittiğimi gördüler öyle izin verdiler, yoksa vermiyorlardı.

Sonuçta bu rahatsızlık işe başladıktan sonra çıkmadı mı?

Sistemin de bir boşluğu var demek ki, doktora gidip söylediğimizde de hangi işi yapıyorsunuz, bu işi... "İşten kaynaklı" diyor ama bir belge verip bu işyerinden kaynaklı diye gösterilmiyor zaten. Söylüyorlar ama belge vermiyorlar.

Siz de bekliyorsunuz konuşmak için... Kısaca kendinizi tanıtır mısınız?

İsmim **Sevim Bakırcan**. Evliyim iki çocuğum var. Biri 23, biri 19 yaşında. Üç yıldır burada çalışıyorum. Daha önce de mutfakta çalışıyordum, yemek şirketindeydim, burada da mutfaktayım. Yemek dağıtıyorum, çay servisi yapıyorum, ofis ve lavaboların temizliğini yapıyorum.

Mutfakta başka çalışan var mı, tüm işi siz mi çeviriyorsunuz?

Tek çalışıyorum. Yemek dışardan geliyor. Gelen yemeği dağıtıyorum. Bulaşıkları yıkıyorum. Arkadaşlara çay yapıp servisini yapıyorum. İşim bittikten sonra da üretime geçiyorum.

Zor olmuyor mu ikisi, hangi bölümde çalışıyorsunuz?

Arkadaşlar gösteriyor, yapabildiğimi yapıyorum. Kauçuk temizliyorum, çapak temizliği yapıyorum.

Sağlığını etkileyen bir şey var mı?

Tabii ki, deterjan kullanmaktan, kimyasallar kullanmaktan dolayı ellerim düleşmiş tamamen. Eldiven kullanıyoruz ama eldiven de korumuyor.

Bir günde kaç saat mutfakta, kaç saat üretimde çalışıyorsunuz?

Günden güne değişiyor. Daha çok mutfaktayım. Belli bir listem var, ona göre uyguladığım zaman boş kalan zamanlarımda üretime giriyorum. İlk gün daha fazla yer temizlemem gerekiyorsa o gün üçten sonra gidiyorum. İşin yoğunluğuna göre, tuvaletler var, soyunma odaları var. Kendimize göre düzenledik hangi gün neresi temizlenecek diye...

Zorlanmıyor musunuz?

Zorlanıyorum tabii ki. Kolum ağrıyor, üstüne yatamıyorum. Uyuşma oluyor geceleri. Elim uyuşuyor. Kullandığımız aparatlar var falçata vs., onları kullanırken kesikler oluşuyor. Bazen kasılmalar oluyor, tutamıyorum mesela.

Doktora gittiniz mu bunun için?

Gittim, "çok yormaktan olur" diyor. Zaten kolumda yırtık da var.

İşil Çalışır: Zaten gittiğimiz doktorlar da patronlarla anlaşmalı doktorlar. Doktora gidiyorum, şikâyetim var, "ne iş yapıyorsun", "sabit oturuyorum" diyorum "yaptığım iş ağır" diyorum. "Tamam" di-

yor, ilaç veriyor, ağrı kesici verip gönderiyor. Zaten bu koşullarda randevu alıp gitmek de zor, özele gitmemiz mümkün değil. Gittiğimiz devlet hastaneleri.

Sevim Bakırcan: Hayat şartları zor, ama çalışmak zorundayız. Çocuklarımız okuyor.

Size ne tür ilaçlar veriyorlar?

Kas gevşetici, destek amaçlı magnezyum veriyorlar.

İşil Çalışır: Benim burada özel bir durum vardı jinekolojik olarak. Aşağıdan baskı yaparak işyeri doktorunu buraya getirttik. Özel durumum var kadın hastalıklarına gitmem gerektiğini söyledim. O da sevk verdi. Ama patronumuz sevki yasaklamış. Kesinlikle sevk kabul edilmiyor diye doktora gidemedim.

Hangi gerekçeyle yasaklamış?

Gerekçe sendikaya üye oldum diye.

Bunu açık bir şekilde söyledi mi size?

Evet söyledi, o yüzden bize izinler verilmemiş zaten.

Sinem Kaya: Doktor patronumuzun çocukluk arkadaşı. Aynı zamanda buranın doktoru ve iş güvenliğini onun şirketi sağlıyor. O yüzden bir çok şeyi bilinçli olarak örtbas ediyorlardı. Havalandırma olayı, eldiven olayı, maske olayı, ayakkabı olayı. Hâlâ yeni gelen ayakkabılar arasında çelik burunlu iş ayakkabısı yok.

Çelik burunlu ayakkabı koruyor mu?

Tabii ki, kullandığımız bütün kalıplar metal, demir, tonlarca ağırlıkta. Bu durum iş kazalarına davetiye çıkarıyor. İş güvenlikçiyle konuştuğumuzda patronun çocukluk arkadaşı, çok bir şey beklemeyin dedi açık açık.

Sendikayı istemek için bir sebep daha. Kim iletişim kurdu sendikayla?

Sinem Kaya: İçerideki baskı, değer vermeme, asgari ücretten oluşan maaş,

tam bir kölelik sistemi hakimdi. Hakkımızı aramaya çalışıyorduk. Öncesinde kendimiz görüşüp zam talebinde bulunduk. "İşinize gelmiyorsa kapı orada" dedi hepimize. Biz de "sendikayla olacak bu iş" dedik. Üye olursak en azından örgütlü oluruz, birlik olursak belki içeride bir şeyler değişir diye düşündük. Aliağa şubeyle iletişime geçtiğimde dinlediler, o hakaret olayından sonra hemen yetki belgemiz de çıktı. Hakaret olayı işleri biraz hızlandırdı açıkçası. Zaten dediğim gibi içeride bir kölelik sistemi vardı, herkes rahatsızdı.

Sendikadan nasıl haberdar oldunuz?

Ailelerimizde başka çalışanlar da vardı. Benim dayım mesela sendikalı bir yerde çalışıyordu. Sendikanın ne olduğunu biliyorduk. Şunu söyleyebiliriz, en kötü sendika bile sendikasız bir yerden daha iyi, bu söz çok doğru bir söz. Patron taraflı bile olsa şuradaki sistem sendikalı hiçbir yerde yaşanmaz. Sendika bir işçinin en büyük avantajı, sahip çıkmamız gereken Anayasal bir hakkımız.

Hepiniz aynı gün mü üye oldunuz?

Evet hepimiz aynı gün e-devlet üzerinden üye olduk ve yetki başvurusu yapıldı. Hakaret olduğu gün sağolsunlar gelip bizi canlı canlı da dinlediler, biraz sakinleştirdiler de. Birçoğumuz o kadar

kötüyduk ki, yüzümüze tokat yemiş gibiydik. O hakaretten sonra ipler iyice gerildi zaten.

Biz burada birçok şeye boyun eğdik, bir sürü hastalıklar edindik, saydığımız gibi, hepimizde boyun düzleşmesi, boyun fıtığı, bel fıtığı, ellerimizde uyuşma, nasırlar, bunların hepsine tamam ama hakaret işin içine girince son damla oldu. Gözümüz o kadar kapalıydı ki, içeride sağlığımızı bile bile çöpe atıyoruz asgari ücret karşılığında, ama yine de yediğimiz yere pislemeyelim diye elimizden gelen her şeyi yapmaya devam ediyoruz, bunun üzerine hakaret yiyince artık son damla oldu diyelim.

Bize aileyiz diyorlardı, biz şimdi diyoruz ki, onlarla hiçbir zaman aile olamamışız, onu öğrendik. Biz Petrol-İş'te bir aile olduk. Greve çıktığımız günden beri bütün şube başkanları, merkez yöneticileri, temsilciler, herkes buraya geldi ve biz içeride böyle değer görmedik dedik. Bunu anlatırken bile gözlerim doluyor çünkü şimdi biz bir ailenin parçası olduk. Ve gerçekten patronların neden sendika istemediklerini bir kere daha anladık. Sendika gerçekten işçilerin bir ailesi.

Sizi dinleyelim... Kısaca tanıyalım.

İsmim **Nazife Keleş**. 42 yaşındayım. Evliyim iki çocuğum var. İkisi de üniversiteye gidiyor. İki buçuk yıldır burada çalışıyorum.

Daha önce çalıştınız mı hiç?

Evet ayakkabıda çalıştım. Mutfakta yemek işinde çalıştım.

Burada ne iş yapıyorsunuz?

Makinedeyim. Enjeksiyon işindeyim. Silikon basıyorum genelde.

Nasıl bir makine bu çalıştığınızı?

Kalıbına göre değişiyor, bazısı enjeksiyonu kendisi alıyor, bazısını ben veriyorum. Hamurları koyuyoruz, kalıp kapanıyor, kendi gidip geliyor, otomatik

pişiyor. Hamuru koyuyoruz, düğmeye basıp gönderiyoruz. Pişiyor geliyor. Sıcakken alıyoruz.

Sıcak bir makine o zaman?

Tabii ki...

Peki kokusu var mı, soluduğunuz bir kimyasal?

Tabii ki, duman, is hepsini soluyoruz. Havalandırmamız yok zaten.

Her gün bu dumana maruz kalıyorsanız sizde sağlık sorunu var mı?

Olmaz mı, var tabii ki, astım var, tıkkıyor beni hemen.

Burada mı başladı?

Daha önce vardı, tedavi olmuştum, buraya girdiğimden beri tekrarladı.

Doktora gittiniz mi?

Gittim, kalpte sorun çıktı, ritim bozukluğu. Sorunlar yaşıyoruz illa ki havalandıрма olmadan.

Kokusu nasıl tam olarak hamurun?

Odun ateşinin dumanı nasılsa onun daha bir plastik olanı.

Maske kullanıyor musunuz?

Hayır kullanmıyoruz.

Talepte bulundunuz mu?

Bulunduk ama gelmedi. İlaçlarımızı da vermediler en son.

Nasıl oldu anlatır mısınız?

Grev kağıdımızı asmaya çıkmıştık, sonra içeri almadılar. Tutanak tuttular. Savunma yazacaktık, ilaçlarımızı içebilir miyim dedim, öğlene kadar yemedim, on birdi saat, "hayır çıkamazsın, içemezsin, alamazsın" dediler. "Bir arkadaş getirsin" dedim, "getiremez" dediler. İlaçlarımızı aç karnına içemedim o gün.

Grevi mutfakta mı açıkladınız?

Sinem Kaya: Evet mutfaka da astırdılar, bizi dışarda bekletti, sonra hepimizi içeri aldığında avukatlarını bekledik savunma yazmak için, o esnada Nazife Abla kalp ilaçlarını almak istedi. Dedik önemli ama kalp ilacı, en önemli ilacı, "hayır izin veremem" dedi, "ya bir şey olursa" dedik, "ambulans çağırırız" dedi pişkin pişkin.

Nazife Keleş: Kalp, tansiyon ve tiroit ilaçlarının aç karnına içilmesi gerekiyor. Bir şey olursa ambulans çağıracaktım, sağlığımızı bile hiçe saydılar.

Bunlar sendika geldikten sonra yaşadığınız düşmanca tutumlar. Başka örnekler var mı yaşadıklarınıza?

Sinem Kaya: Sendika geldikten sonra bir yıl boyunca mahkememiz devam etti. İtiraz etti işveren. Yetkiye itiraz etti. Mahkeme boyunca içeride baskının dozunu arttırdı. Bir sene boyunca bu baskıyı yaşadık biz içeride. İzinlerimizi iptal etti, 67 yaşında dede olan bir arkadaşımız var, o da grevde ama bugün rahatsız gelmedi, o mesela kardiyoloji için randevu aldı, ki daha önce kalpten ameliyat olmuş birisi, işveren iznini iptal etti, gerekçe olarak da müdüre aynen şunu söylemiş: "Bundan sonra sendikalı hiç kimseye izin veremeyeceksin. Sendikasıızlar gidebilir, sendikalılar gidemez." Cumartesi günü fazla mesai olacak, sendikasıızlar isterse gelmeyebilir ama sendikalılardan gelmeyenler için tutanak tutulacak, savunma yazılacak.

İşil Çalışır: Benim üç sefer yıllık iznim iptal edildi. Ayrıca doktor buradan sevk ettiği halde, daha sonra "patron tarafından kesinlikle sevk edemiyorum patronunuzla görüşün müdürünüze söyleyin" dedi. Üretim müdürümüz de "Sendikalılara kesinlikle doktor izni asla verilmeyecek. Mesaiye gelmediğiniz zaman da savunma yazılacak." dedi.

Sinem Kaya: İşverenler şunu da çok kullanıyor, "avukatımıza sorduk böyle bir hakkımız var" dediğimizde "aaa,

bunların böyle hakları varmış avukata sormuşlar" diyerek yıllarca bize olmadık şeyler yaptırmışlar. Biz bunu o bir yıl içerisinde baskılar sürerken sendikanın avukatına danıştığımızda "hayır öyle bir şey yok, sakın öyle bir şey kabul etmeyin" dediğinde anladık. İşveren hukuka uygun davranıyorum diyerek yıllarca bizi uyutmuş ve kullanmış.

Biz çocuklarımızla hiç tatile gidemedik. Eşlerimizi tek gönderdik, çocuklarımızı tek gönderdik, eşlerimiz döndükten sonra biz o tatile devam edebildik. Çünkü işverenin işi acil, iş çok. İşveren isterse işçinin senelik iznini kullanırmayabilir... Benim şu anda içeride kırk günlük iznim var. Hiçbir zaman eşimle çocuğumla doya doya bir tatil yapamadım.

Zeynep Zobuoğlu: İki hafta üst üste izin vermiyor. Geçen sene eşimle kızım iki hafta üst üste izin aldılar. Ama ben bir hafta alabildim. Bir hafta sonra geri döndük, onlar da benim yüzümden dönmek zorunda kaldılar.

Sinem Kaya: Sendikaya üye olduktan sonra patron daha fevri bir şekilde içeriye giriyordu. Kimi nasıl yakalarım diye baskınlar yapıyordu. "Tuvalet kapıları kilitlensin" diye emir verdi. Biz sıcak preslerde, yaz aylarında hava kırk derece... İçeride presler iki yüz kırk, iki yüz elli derece, haddinden fazla su tüketiyoruz. O bile ayrı bir konu, yirmi dört kişinin çalıştığı bir yerde bir tane sebil var. Soğuk su bulamıyoruz. Soğuk su için birbirimizle yarışıyoruz. Ve buna rağmen tuvaletler kilitlensin diye emir verdi, beyaz yakalı arkadaşımız "tuvaletler kilitlensin diye emir verdi, ben sizi idare edeceğim siz de o geldiğinde ne olur tuvalete gitmeyin" dedi. Aşağıda tuvaletlere kocaman asma kilitleri taktılar.

Klima ya da havalandırma yoktu...

Sinem Kaya: Klima yok, havalandırma yok... Bunlar bizim için çok lüks. Yemekhanelerimizde ısıtıcı yok. Soba yok, neymiş zaten 40 dakika oturuyormu-

şuz yemekhanede, ısıtıcıya gerek yokmuş. Biz greve çıktığımızda özgür kaldık. Sendikalı olduğumuzda haklarımızı öğrendik, greve çıktığımız günden beri "oh be hayat varmış" diyor.

İçeridekilerden herhangi bir tehdit, gözdağı oldu mu buraya yönelik?

Sinem Kaya: Burada başkanlar vardı halay çekiyorduk, greve başladığımız günlerde, İzmir şube desteğe gelmişti, bir müdürümüz bilerek kalabalığa arabasını sürdü. Hasan başkanımızın ayağını eziyordu az kalsın. Üstüne bir de gidip "insanlar bana hakaret etti" diye şikayetçi olmuş. İkincisi de dışardan gelen bir elektrikçisi var. Buradan tuvalete giderken aracını üzerimize sürdü. Onunla ilgili de şikayetçi olduk.

Tuvaletlerin kilitli kalması ne kadar sürdü?

Bir on gün kadar uyguladılar, sonra patron gidince beyaz yaka olan arkadaş vicdanen rahatsız oldu ve tuvalet kapılarını açtı. Ama "patron geldiğinde tuvalete gitmeyin, yakalanmayın" di-yordu. Bizi sürekli kameradan takip ediyorlardı "şu kişi çok tuvalete gitti, o kişiye söyleyin" diye. Sürekli gözetleni-

yorduk. Patronumuz sürekli oturuyor, kameradan bizi izliyordu. Bazen çok tuvalete gidiyor diye yukarıya çağrıldığımızda bir erkeğe neden gitme gereksinimi duyduğumuzu anlatmaya çalışıyorduk. Bu da ayrı bir utanç verici olay.

İşıl Çalışır: Diğer fabrikada iş yoğunsa arkadaşlarımızı götürüyorlar, orada bir müddet çalıştırıyorlar eleman yetersizliğinden. Burası yoğunsa da oradan eleman getirip çalıştırıyorlar.

Sinem Kaya: Bize soruyorlar "Neden sendika istiyorsunuz?" diye. Burada bir onur mücadelesi veriyoruz. Para da isteyebiliriz, iş güvenliği de, bunlar zaten eksikliğimiz. Ama burada Anayasal hakkımız için mücadele ediyoruz. 2025 yılındayız ve sendikayı kabul ettirmeye çalışıyoruz. İşçilerin en doğal hakkı patronun keyfi gaspına uğruyor.

Petrol-İş bizi o kadar iyi anladı ki, binlerce kez teşekkürler, hiçbir zaman sayıya takılmadı. Buradaki olayı o kadar iyi anladılar ki, bu ülkenin böyle sendikacılara ihtiyacı var. Petrol-İş işini özünü kaybetmeden yapan bir sendika. Tamam biz güçlüyüz, gerçekten ne istediğimizi biliyoruz, ama buradaki dik duruşumuz Petrol-İş'ten kaynaklanıyor.

Şirketin sayfalarına baktığınızda elli yıllık şirket, işçisine çok önem veriyor, çevre dostu.. Çevre dostu ama Çevre Bakanlığından geldiler, havalandırmalara filtre tak dediler, çevre dostu havalandırmaları kapattı. İçerideki işçiler ne olursa olsun, umrunda bile değil.

Ne zaman geldiler bakanlıktan?

Beş sene oluyor, "havalandırmalara filtre tak bu şekilde olmaz" kapıların açık bile çalışması yasak. O kadar tehlikeli, çevreye zararlı çıkan gaz. "Kesinlikle dışarıya gaz istemiyoruz" dediler. Onlar da çevreyi o kadar düşünüyorlar ki havalandırmalara filtre takmak yerine komple kapattılar, bize de "kapıları kapatın, sakın açmayın" dediler. Ceza yerse bunun faturası da bize kesilecek kapı açık yakalanırsa.

Peki kontrole gelip kapıları kapalı görünce kabul ediyorlar mı?

Aynen öyle, geliyorlar, kapıları kapatıyoruz, geri dönüyorlar. Ama "senin havalandırman yok, bu işçilerle burada üretim yapıyorsun" diyen yok. İşçilerin hepsi çıkan gaz yüzünden hasta ve patron da bunu da gayet iyi biliyor. Ama kâr için bizim sağlığımızı hiçe sayıyor.

Grevden ne bekliyorsunuz?

Şadiye Gülbahar: Grevden sendikanın tanınmasını bekliyoruz. Tanınıncaya, kabul edilinceye kadar da burdayız.

Gurbet Aşıcı: Kırılma yok, olmayacak, sonuna kadar buradayız, kazanacağız.

Zeynep Zobuoğlu: Grevde kırılma yok, çok beklemesinler, kırılmayacağız. Sonunda sendikalı bir şekilde hep birlikte içeri girmek istiyoruz.

İşıl Çalışır: Buraya birbirimize kenetlererek, güvenerek çıktık. Ne olursa olsun, sendikasız asla içeriye adım atmayacağız. Elbette ki patronumuz bize muhtaç, biz ona muhtaç değiliz. Eninde sonunda kırılan taraf o olacak. Bizi içeriye mecbur alacak. Almadığı müddetçe de kaybetmeye devam edecek.

Sevim Bakırcan: Grevi kazanıp, arkadaşlarımızla hep birlikte işimizin başına dönmek istiyoruz, çalışmak istiyoruz.

Şengül Selçuk: Sendikanın tanınmasını, hep beraber sendikalı bir şekilde içeriye girip işimizin başında sağlıklı bir şekilde devam etmek istiyoruz.

Sinem Kaya: Temel Conta patronları bu sene ellinci yıllarını kutladılar ve işçilere birer kahve termosu getirdiler üzerinde Temel Conta yazılı. Bir tane de anahtarlık getirdiler. Biz de işçileri olarak "ellinci yılımızı sendikalı olarak kutlayacağız" diyoruz. (hep birlikte gülüşmeler ve alkışlar).

Yasal ve anayasal hakkımızı kazanıp da gireceğiz. 11 yıldır Temel Conta'nın kölelik sisteminin bir parçasıyım, arkadaşım 35 yıllık, öbürü yirmi yıllık, biri on yıllık... Biz bu mekanizmanın bir parçası olduk. Temel Conta'da kölelik sistemini bitireceğiz. İlk günkü kararlılığımız aynen devam ediyor. Biz zaferle içeriye gireceğiz.

Bu güzel söyleşi için teşekkür ederim. Umarım greviniz zaferle sonuçlanır ve sendikalı olarak dönersiniz.

Hepsi birlikte: Biz teşekkür ederiz bizi dinlediğiniz için. ❀

Petrol-İş Sendikası Aliağa Şubesi'nde örgütlü Temel Conta'da üç aydır grevlerini sürdüren kadınlardan tüm kadınlara selam olsun!

"Eşitlik İçin, Şiddete ve Ayrımcılığa Karşı Sendikalaşma Hakkımızı Elde Edinceye Kadar Grevimiz Sürecek"

Temel Conta'da 10 Aralık 2024'ten beri cinsiyet ayrımcılığına, şiddete, mobbinge karşı, güvenli ve güvenceli çalışma hakkı için, insana yakışı iş ve ücret için, Anayasal bir hak olan sendikalaşma hakkı için grevlerini tüm coşku ve kararlılığıyla sürdüren kadın işçilerin, 8 Mart kadınların uluslararası mücadele ve dayanışma günü vesilesiyle yaptıkları açıklamayı aşağıda paylaşıyoruz.

“Petrol-İş Sendikası'nda örgütlenme hakkımıza sahip çıktığımız için yaklaşık üç aydır grevde olan Temel Conta işçisi kadınlar olarak hayatın her alanında emeğiyle var olan, hem evde hem işte emeğiyle çalışmaktan geri durmayan, toplumun yarısını oluşturan kadınları selamlıyor, 8 Mart uluslararası mücadele ve dayanışma gününü kutluyoruz.

Yüz yılı aşkın bir süre önce hem toplumda hem çalışma yaşamında eşitlik için, sosyal güvence için, analık hakları için mücadele başlatan öncü kadınları selamlıyoruz. Kurtuluş savaşında gerek cephede mühimmat taşıyan, gerek fabrikalarda mermi, çadır üreten, Cumhuriyet döneminde çalışma yaşamında kitlesel olarak yer almaya başlayan, en zorlu dönemlerde hakları için mücadeleyi bırakmayan; dünyanın pek çok ülkesinden daha önce seçme ve seçilme hakkını elde eden ülkemiz kadınlarını sevgi ve saygıyla anıyoruz.

Bizler, 50 yıldır faaliyetini sürdüren ve otomotiv sektörüne lastik conta üreten Temel Conta işyerinde çalışan kadınlardır. Düşük ücretlere, insanlık dışı çalışma koşullarına, güvenliğimizi ve sağlığımızı hiçe sayan iş anlayışına karşı Petrol-İş Sendikası'nın Aliağa şubesinde örgütlendik. İşveren anlaşmaya varmadığı gibi, sendikalı olduğumuzu öğrendiğinden beri en ağır hakaretlere, aşağılanmalara maruz kalıyoruz,

sendikalı olduğumuz için adeta cezalandırılıyor.

"Burada bir aileyiz" diyerek yıllarca emeğimizi çalan, sofradaki ekmeğimizi eksiltten işveren bizimle masaya oturmak istemedi. Erkek çalışanların çoğu, düşük ücretlerle baş edemeyerek birer birer işi terk etti. Biz kadınlar, ailemizde olduğu gibi işyerimizde de "vefa gösterelim, işyeri kapanmasın" diyerek çalışmaya devam ettik. Ama artık yeter. Maruz kaldığımız davranışlar dayanılmaz hale geldi. Uzlaşma umudumuzu greve yönlendirmek zorunda kaldık. 10 Aralık 2025 tarihinde başlayan grevimizi tüm coşkuyla sürdürmekte kararlıyız. Temel Conta'ya sendika girmeye kadar mücadelemizden vazgeçmeyeceğiz.

Aile olduğumuzu söyleyenler, bizlere en kötü koşulları reva gördü. Bizden istenen miktarda üretimi tamamlamak için gece gündüz çalıştık, gerektiğinde ailemizi görmedik. Yine de en düşük ücretlere layık görüldük. Yazın sıcağtan bunaldık, kışın soğuktan donduk. Ürettiğimiz malzemenin yaydığı kimyasallarla zehirlendik. İşveren çevreyi bizden daha fazla önemseydiği için havalandırmaya filtre takmak yerine, zehirli gazın yayılmaması için kapı pencere kapalı çalıştırdı. Tüm o kimyasalları soluduğumuz için akciğerlerimiz hastalandı. Koruyucu kıyafetlerimiz olmadığı için hepimiz çalışırken yaralanıyor, sağlık sorunları yaşıyoruz. Aramızda

yirmibeş yıllık çalışmamız da var, yeni başlayanlar da. Çoğumuz burada çalışırken evlendik, burada çalışırken anne olduk, şimdi ise çocuklarımızın düğünü için koşturamaz, cenazelerimiz için izin alamaz hale geldik.

Ülkemizde yaşanan sendika karşıtı tutumun en büyük mağdurlarından biri olan biz kadın işçiler, her türlü işkolunda düşük ücretli çalışmanın güvencesi olarak görülüyor. Kadınlara kayıtdışı çalışma, çağrıya dayalı ve belirsiz süreli işler, ücretsiz aile işçiliği, esnek çalışma koşulları dayatılıyor. Sendikasız, sigortasız, iş güvenliği açısından riskli işler layık görülüyor. Buna ek olarak, ev işleriyle bakım işlerinin aksaması bekleniyor, işyerinde analık haklarımızdan yararlanmamız istenmiyor. Çalışma hayatını seçmekle anne olmak arasında tercih yapmamız isteniyor, tercih yapmazsanız her türlü koşula razı olduğunuz kabul ediliyor.

Temel Conta'da tüm bu eşitsizliklere karşı başlattığımız grevimizi, sendikamız Petrol-İş'in desteği ve kadın dayanışmasının verdiği güç sayesinde sonuna kadar götürmeye kararlıyız.

Yaşasın Temel Conta grevimiz!

YAŞASIN KADIN DAYANIŞMASI!

YAŞASIN 8 MART KADINLARIN
ULUSLARARASI MÜCADELE VE
DAYANIŞMA GÜNÜ!

SENDİKASIZ BİR İŞYERİNİN ANATOMİSİ

Temel Conta'da işçilerin sağlığı da, onuru da, hakları da hiçe sayılıyor

Çoğu kadınlardan oluşan Temel Conta işçisi sendikalı çalışma haklarının görmezden gelinmesine karşı, Bakanlığın verdiği yetkiyi tanımayarak masaya oturmayı reddeden anlayışa karşı sekiz aydır direniyor. Geçen yüzyıldan kalma yöntemlerle yönetilmeye çalışılan fabrikada işçilerin sendika istemelerinin çok haklı gerekçeleri var. Temel Conta'da direnişlerini sürdüren kadın üyeleri-mizle yaptığımız söyleşiden çıkardığımız notları derleyerek "sendikasız bir işyerinin anatomisini" çıkarmaya çalıştık. İşte çarpıcı gerçekler...

1 Temel Conta'da kadın işçiler işe alım sırasında yeni evliyse veya evlenmek üzereyse İnsan Kaynakları sorumlusunun "hemen hamile kalmayacaksın değil mi?" sorusuna maruz kalıyorlar.

2 Sendikalaşma başladıktan sonra işe başlayanlara "sakın içeridekilerle konuşmayın" diyerek telkinlerde bulunuluyor.

3 İşe alırken verilen "yapılan işe göre prim verilecek, maaş artacak" sözü tutulmuyor, kaç yıl geçerse geçsin, işçiler ne kadar ustalaşırsa ustalaşsın asgari ücret verilmeye devam ediliyor. Bir işçinin pres işinde ustalaşması üç dört yıl sürüyor. İşe alırken verilen tamamlayıcı sağlık sigortası sözü yerine getirilmiyor.

4 Geçim sıkıntısı karşısında zam talep eden işçiler "kapı orda, bırakıp gidebilirsin" tehdidiyle karşılaşılıyor.

5 Daha önce erkek işçilerin yoğun olarak çalıştığı pres işinde kadınlar çalışmaya başlayınca, erkeklere verilen ücretin altında ücret verilmeye başlandı. Cinsiyetler arasında başta 2750 TL'ye yakın ücret farkı asgari ücrette eşitlendi. Son olarak 500 TL'lik ücret farkı söz konusu. Erkek işçiler asgari ücretle çalışmayı kabul etmeyerek işi bıraktı.

6 Asgari ücret 17 bin olarak açıklandığında işveren "bu kadar fazla çıkacağını beklemiyordum" diyerek açıklanan tutardan rahatsızlığını açıkça dile getirdi.

7 Temel Conta'da işçiler fazla iş olduğu gerekçesiyle haftasonu mesaiye kalmaya zorlanıyor. Daha fazla elemana ihtiyaç olduğu halde, işçi sayısı 20 kişide sabitlendi. Bir kişiye üç kişilik iş yükleniyor. Mesaiye kalmayanların savunma yazmaları isteniyor. Kadın işçilerin çoğu, yıllık izinlerini eşleriyle aynı anda alamadığı için uzun süredir ailece tatile gidemiyor. Bir ay öncesinden izin almaları söylendiği halde, alınan izinler son anda iptal ediliyor. Düğün, cenaze gibi özel durumlar için gerekli izin verilmiyor.

8 Kalıpların arası dar olduğu için sürekli iki büküm pozisyonda çalışmaktan kas ağrıları, omurga bel, boyun, kol, bilek rahatsızlıkları yaşanıyor. Pres makineleri oturarak çalışmaya elverişli olmadığı için hamur tartma işi dışında sürekli ayakta çalışılıyor. Çapak temizliği yapan kadın işçiler sürekli sabit oturmaktan bel ve kol rahatsızlıkları yaşıyor. İşyerinde en sık yaşanan sorunlar bel fıtığı, boyun düzleşmesi, ellerde uyuşma.

9 Sıcak preslerde kullanılan kauçuk, silikon, mantar ve tutkaldan yükselen kanserojen içerikli duman ve isi solutmaktan nefes darlığı, astım, baş ağrısı, boğazda gıcık, halsizlik, uykusuzluk, göğüs kafesinde ağrı, akciğer ağrısı, astım, kalpte ritim bozukluğu, yorgunluk gibi şikâyetler yaşanıyor. İşçilere koruyucu maske verilmiyor, havalandırmalar çalıştırılmıyor. Kimyasallara karşı hiç bir koruyuculuğu olmayan, pandemide kullanılan maskeler veriliyor. Grip olduklarında uzun süre iyileşemiyorlar. Daha önce çalışıp emekli olan bir çalışan kanserden hayatını kaybetmiş. Bir kadın işçide fabrikada işe girdikten sonra tiroit hastalığı başlamış. Fabrikada, sadece denetimlerde takılmak üzere iki maske bulunduruluyor.

10 Presten çıkartılan sıcak malzemelere hava tutulduğunda kollara, boyuna, gözlere çapak sıçradığı halde koruyucu gözlük ve uzun kollu giysi verilmiyor. Koruyucu özelliği olmayan giysiler veriliyor, onlar da ikinci el. Sıcak malzemeyi çıplak elle tutmak mümkün olmadığı için ve çapakları keserken falçata kullanıldığı için koruyucu ve ısı geçirmeyen eldiven gerektiği halde, inşaatlarda kullanılan basit iş eldiveni veriliyor. Fazla kullanmamaları için sa-

Temel Conta, binek aracından iş makinesine, tarım araçlarından ticari araçlara kadar pek çok araç ve markanın kaucuk, silikon ve mantardan oluşan motor conta setlerinin imal edildiği elli yıllık bir fabrika. İçeride son olarak yirmi işçi çalışıyordu ve yarısından fazlası kadındı. Kadın işçilerin çoğu, eskiden erkek işçiler tarafından yapılan, ancak asgari ücretle çalışmayı kabul etmeyerek bıraktıkları pres işinde, bir bölümü silikon enjeksiyon makinesinde, küçük bir bölümü de kauçuk ve mantar malzemenin çapak temizliği işinde çalışıyor. Firmanın web sitesini incelediğimizde, çalışanlarının sağlığını önemseyen bir işyeri imajıyla karşılıyor: "İş Güvenliği ve Sağlığı Politikası" sayfasında özetle "... güvenli iş ortamı yaratmaya ... iş kazalarını, yaralanmaları ve meslek hastalıklarını önleyici iyileştirmeye yönelik

çalışmalar yapmaktayız. ... Temel Conta ailesi olarak ... çalışanlarımızın sağlıklarının bozulmasını önlemek için gerekli her türlü çalışmayı yapacağımızı taahhüt ederiz." denmekte. "Çevre Politikası" sayfasında "İNSAN ve Çevre sağlığı için risk taşıyan proseslerimizde "Çevre Kirliliğinin" önlenmesi için üzerimize düşenleri yapıp, gerekli önlemleri alacağımızı ve olası çevre risklerini minimize edeceğimizi taahhüt ederiz" de demektedir. "İnsan Kaynakları" sayfasında "Çalışanlarımızın güvenliği ve sağlığı her şeyden önemlidir." ifadesi yer alıyor. Temel Conta'da sekiz aydır grevde olan kadın işçilerin anlattıkları, gerçeklerin farklı olduğunu ortaya koyuyor. Temel Conta'da cinsiyet ayrımı, mobbinge, sendika düşmanlığından sağlık risklerine kadar, yaşanan tüm ihlalleri ayrıntısıyla yazdık.

yıyla veriliyor. Tonlarca ağırlıkta metal, demir kalıplarla çalıştıkları halde çelik burunlu ayakkabı verilmiyor.

11 Fabrikada kışın soğukta soba çalıştırılmıyor, yazın da klima kullanılmıyor. Havasız ve yaz sıcaklığında işçiler soğuk su bulamıyor, 24 kişilik ortamda sadece bir sebil bulunuyor. Kadın işçiler kışın üşümek için evlerinden ısıtıcı getiriyor. Havalandırmalar çalıştırılmadığı için nefes alabilmek için soğuğa rağmen arada kapı pencere açmak zorunda kalıyorlar.

12 Çevre ve Şehircilik Bakanlığından teftişe gelenler tarafından, havalandırmaya filtre takılması gerektiği, takılınca kadar havalandırmayı çalıştırmaması söyleniyor. Filtre masrafını ödememek ve içerideki havanın dışarıya çıkıp çevreyi kirletmemesi adına kapı pencere kapatılarak işçilerin içerideki plastik dumandan zehirlenmeleri tercih ediliyor.

13 Çalışma Bakanlığından teftişe geldiklerinde, boyahane olarak kullanılan odaya "Depo" tabelası asılıyor, işçilere "sorarlarsa burada çalışılmıyor" demeleri tembihleniyor.

14 Mesaiye kaldıklarında, çalışanlara yemek verilmiyor. Yemek verilmesi için iki saat fazla mesai şartı olduğu belirtilerek bir buçuk saat fazla mesai yaptırılıyor. Yemek hakkı doğması durumunda, 15 dakika fazladan çalıştırılıyorlar.

15 Kadın işçiler tualete gittiğinde kaç dakika kaldığı sayılıyor. Biraz uzun süre kalanlar uyarılıyor ve idareye çağırılıyor. Kadın işçiler, tualete neden uzun süre kalma gereksinimi olduğunu bir erkek yöneticiye anlatmak zorunda bırakılıyor.

16 Temel Conta'da işverenenden yöneticilere, işyeri hekiminden iş güvenliği uzmanına herkes hak ihlali yapıyor. İşyeri hekimi işverenin çocukluk arkadaşı ve fabrikaya iş güvenliği sağlayan firmanın sahibi, işverenin sözünden çıkmıyor. Fabrikaya gelmeden, telefon bağlantısıyla ağrı kesici, kas gevşetici yazıyor. Sendikali işçiler hastane sevk istediklerinde "işveren sevk verme diyor" diyerek hastaneye göndermiyor.

17 Tezgâhlarda preslerin emniyetli açılıp kapanmasını sağlayan fotoselli emniyet gözleri, daha hızlı çalışılması, daha çok iş çıkması amacıyla emniyet kapatılarak devre dışı bırakılıyor. İşçiler,

kalıp çarpması, elin kalıpta ezilmesi gibi risklerle karşı karşıya bırakılıyor.

18 Temel Conta yönetimi grevden sonra saldırgan tutumunu artırmış, müdürlerden biri arabasını grevçilerin üzerine sürerek tehdit oluşturmuştur. Grev duyurusu asmak için dışarıya çıkan işçilerin tekrar girmelerine izin verilmemiş, kadın işçilerden birinin kullanması hayati derecede önem taşıyan tansiyon, tiroit ve kalp ilaçlarına erişimi engellenmiştir.

19 Temel Conta'da, açık bir şekilde sendika düşmanlığı yapılıyor. Sendika üyesi olanlar tüm haklarından mahrum bırakılıyor. İzinleri iptal ediliyor, hastalık için sevk verilmiyor, tuvaletlere asma kilit takılıyor. Sendikayı engellemek için tehdit dolu ve onur kırıcı konuşmalar yapılıyor, "işe yaramaz işçiler" şeklinde hakaretler yapılıyor.

20 Sendikadan sonra işe başlayanlara sendikadan uzak durmaları tembihleniyor. Haklı bir amaçla başlayan grevi kırmak için deneme adı altında işçi çalıştırıyor. Grevçilerin üzerine araba sürülüyor, bu da yetmiyor, grevçiler hakaret etmekle suçlanarak şikayet ediliyor.

SAĞLIK

Bedenimizi ayakta tutan
hormonlar ve yapı taşları - I

Melatonin

Bedenimiz, ne zaman uyuması ve ne zaman uyanması gerektiğini nereden biliyor? Vücudumuzun çalarsaati olan sirkadiyen ritimden tabii ki... 24 saatlik uyku ve uyanıklık düzenini ifade eden sirkadiyen ritim, vücudumuzun koruyucu kalkanı anlamına gelen melatoninin salgılanması için asla bozulmamalıdır.

Melatonin Nedir?

Melatonin hormonu, gelişim döneminde etkili olan, uykuyu düzenleyen, stresi azaltan hormondur. Sadece karanlıkta salgılanır. Akşam saat dokuzda salgılanması başlar ve gece ikiyle beş arası, en fazla salgılandığı saatlerdir.

Beyinde bulunan epifiz bezi tarafından salgılanır. Melatonin, vücudumuzun günlük döngüsünü (sirkadiyen ritim) düzenlemede önemli rol oynar.

✿ Melatonin'in vücuttaki asıl işlevi, gece-gündüz veya uyku-uyanıklık döngülerini düzenlemektir.

✿ Karanlık, normal şartlarda vücudun daha fazla melatonin üretmesine neden olur ve bu da vücudun uykuya hazırlanması için işaret verir. Aydınlik ve ışık ise melatonin üretimini azaltır ve vücuda uyanık olmaya hazırlanma sinyalini verir.

❁ Melatonin cildin yaşlanma sürecinin yavaşlamasında etkili bir hormondur.

❁ Melatonin vücudun yenilenmesine yarayan DNA onarım sürecinin aksaksız bir şekilde çalışmasını sağlar.

Vücudun bir günlük aydınlık ve karanlık saatlerdeki davranışlarını ifade eden sirkadiyen ritim, fizyolojik, zihinsel ve davranışsal değişiklikler içerir. Karanlık dönem, uyku ve dinlenme için kullanılırken aydınlık dönem aktivite ve beslenme dönemidir.

Beynin, gözdeki retinanın ışık algılayan hücrelerinden ileti almakla sorumlu bölümü olan Hipotalamik Suprakiazmatik Çekirdekler (SCN), uyku döngülerini düzenler. Oluşturduğu nöronal ve hormonal aktiviteler, yaklaşık 24 saatlik bir döngüde birçok farklı vücut fonksiyonunu düzenler.

Bu hormonlar, uyku uyanma döngüsünü düzenleyen melatoninin yanı sıra, uyanınca ayağa kalkma-

mızı sağlamak için stresin artmasını sağlayan kortizol, kan şekerini düşürmeye yarayan insülin ve sabah saatlerinde seviyesi artan testosterondur.

Sirkadiyen ritim, bazı durumlarda aksayabilir:

- Uyku yoksunluğu
- Gece vardiyasında çalışma
- Gece geç saatte yemek yemek
- Uyumadan önce yapay ışığa veya ekran ışığına maruz kalmak
- Sabah güneş ışığından mahrum kalmak.

Melatonin seviyeleri yaşla birlikte düşer. Seviyeyi artırmak, yaşamın ilerleyen dönemlerinde beyinle ilgili bozuklukları önlemeye yardımcı olabilir. Bazı araştırmalar, melatoninin Alzheimer ve Parkinson gibi sinirleri etkileyen hastalık riskini azaltabileceğini gösteriyor.

Sirkadiyen ritim nedir? Neden önemlidir?

Uykuyla uyanıklık arasındaki 24 saatlik döngü anlamına gelen sirkadiyen ritim, sürekli çalışan bir mekanizma olup, vücudun uyku ve uyanıklık geçişlerini ifade eder.

Sirkadiyen ritim, 24 saatlik bir döngüde meydana gelen fiziksel, zihinsel ve davranışsal değişiklikleri ifade eder ve öncelikli olarak çevrenin ışığı veya karanlığı tarafından düzenlenir.

Sağlıklı bir beden için sirkadiyen ritmin de sağlıklı bir şekilde işlemesi gerekir, bunun için iyi bir uyku düzeni şarttır.

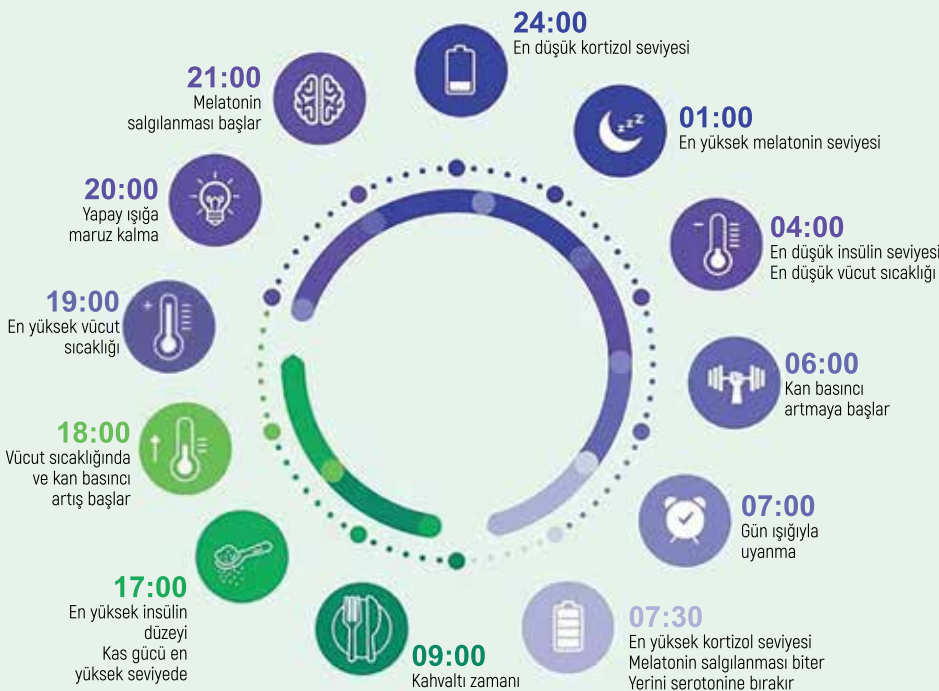
Sadece uykuyu değil, uyanık kalmayı, açlığı ve vücudun hormon kullanımı gibi birçok bedensel aktiviteyi de düzenleyen sirkadiyen ritim bozulduğunda kardiyovasküler aktiviteden kilo kontrolüne, bağışıklık sisteminden sindirim düzenine pek çok sistem bundan olumsuz etkilenir.

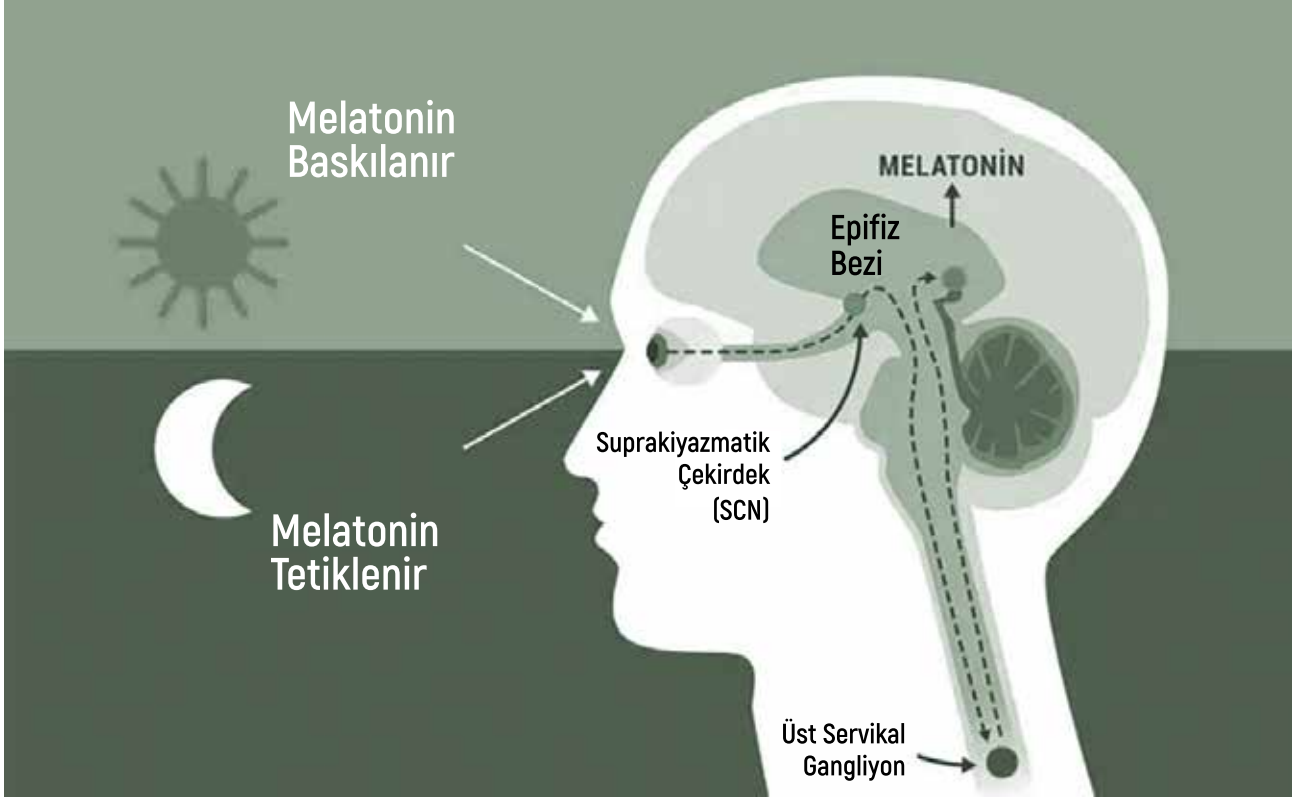
Sirkadiyen ritim, fiziksel ve fizyolojik sistemlerimizi koordine eder. Sindirim sistemine belirli proteinleri üretme talimatı verir. Bu proteinler endokrin (hormon salgılayıcı) sistemlerimizi düzenler.

Uyanma ritmi, 20.000 nörondan oluşan beynimizdeki sirkadiyen kalp piline bağlıdır. Bu 'ana saat', hipotalamustaki suprakiazmatik çekirdektir (SCN). Gecelerimiz SCN'ye gün içinde vücudumuzun aktivitesini düzenleyen sinyaller göndermesi talimatını verir. SCN ışığa karşı hassastır. Işık, SCN'nin sinyalleri etkiler. SCN'nin faaliyetlerini düzenleyen diğer etkenler beslenme, egzersiz, sosyal aktivite ve oda sıcaklığıdır.

Işığa maruz kalmak, SCN'nin bizi uyanık, aktif ve canlı tutan sinyaller göndermesini sağlar. Gece yaklaşırken gözler hipotalamik ana saate sinyal gönderir. Bu geceleri uykululuğu teşvik eden melatonin hormonunu üretmek için epifiz bezini tetikler. Bu özel sinyaller, sabah ışığı yeni bir döngüyü tetikleyene kadar bizi uykuda tutmak için gece boyunca devam eder. ❖

SİRKADİYEN RİTİM

Melatonin eksikliğinin nedenleri:

Melatonin eksikliğinin belli başlı nedenleri şunlardır:

- Yaşlanma
- Stres
- Uyku düzensizliği
- Sigara ve alkol kullanımı
- Çok fazla kahve tüketimi
- Vardiyalı çalışma, nöbet tutma
- Huzursuzluk

Melatonin eksikliğinin sonuçları:

- Depresyonda hissetme
- Uykusuzluk
- Kaygı bozukluğu
- Halsizlik
- Yorgunluk
- Kalp çarpıntısı
- Cinsel isteksizlik
- Vücut direnci zayıflar
- İnsülin direnci artar

Melatonin seviyesinin artırılması:

Vücudun doğal olarak ürettiği bir hormon olan melatonin, uyku düzeni açısından önemli bir yere sahip. Uyku bozukluğu olan insanlar genellikle sabahın erken saatlerine kadar uyanık kalır ve öğlene kadar uyurlar

Vücutta melatonin üretiminin doğal yollarla artırılması için şu yöntemler uygulanabilir:

- Uyku için ayrılan odanın karanlık tutulması, dijital ekran, cep telefonu gibi ışık kaynaklarından uzak durulması.
- Her gün aynı saatte uyuyup uyanmaya dikkat edilmesi. Bu durum vücudun melatonin üretimini düzenlemesine yardımcı olur.
- Bilgisayar, telefon ve tele-

vizyon gibi mavi ışığa sahip cihazların uyumadan en az bir saat önce bırakılması.

- Melatonin içeriği yüksek gıdaların tüketilmesi.

Melatonin içeren besinler:

- Kiraz
- Badem
- Muz
- Vişne
- Süt
- Balık (Somon, sardalya vs.)
- Yumurta
- Barbunya
- Kuru fasulye
- Fındık
- Ceviz
- Rezene
- Çemen
- Hardal
- Sarı kantaron

GECE ÇALIŞANLAR İÇİN MELATONİN TAKVİYESİ İŞE YARAR MI?

Melatonin takviyesi, jet lag (vücudun iç saatinin yeni yerel saate göre ayarlanamaması), gecikmiş uyku-uyanıklık evresi bozukluğu, çocuklarda bazı uyku bozuklukları ve ameliyat öncesi ve sonrası anksiyete gibi bazı rahatsızlıkların tedavisinde faydalı olabilir. Gece çalışması nedeniyle sirkadiyen ritim bozukluğu sonucu oluşan DNA hasarının iyileştirilmesinde melatonin takviyesinin işe yarayıp yaramadığına dair yapılmış araştırmalar olsa da bulgular çok kesin değil. Şubat 2025'te paylaşılan ve Kanada'nın Britanya Kolumbiyası eyaletindeki British Columbia Üniversitesi ve BC Kanser Araştırma Enstitüsü'nün yaptığı bir çalışmada bu konu ele alınıyor.

Başta üretim olmak üzere, pek çok işkolunda yaygın olarak uygulanan vardiyalı çalışma, geceleri de çalışmayı gerektirdiği için çalışanların sağlığı açısından üzerinde durulması gereken bir konu. Pek çok işkolunda çalışanların bundan uzak durmak ya da kaçınmak gibi bir tercihleri olmayabilir. Uzun süredir gece vardiyasında çalışanların gelecekte sağlık sorunları yaşama olasılıklarının yüksek olduğu, son dönemlerde yapılan araştırmalarla ortaya konuyor. Bu araştırmalardan birisi, işyerindeki tehlikeleri ve bunların sağlık üzerindeki etkilerini ele alan *Occupational & Environmental Medicine* (Mesleki ve Çevresel Tıp) dergisinde yayımlanan bir çalışma. Bu çalışmada, melatonin takviyesinin sirkadiyen düzenin bozulmasından kaynaklanan DNA hasarını onarmaya yardımcı olup olamayacağı incelenmiş. Sonuçları Şubat 2025 tarihinde paylaşılan ve Kanada'nın Britanya Kolumbiyası eyaletindeki British Columbia Üniversitesi ve BC Kanser Araştırma Enstitüsü'nün ortak araştırması, melatonin takviyesi kullanmanın, gece vardiyalarında çalışanlar için faydalı olup olmayacağını ele alıyor. Araştırmanın bulguları, gündüz uykusundan önce 3 mg melatonin takviyesi almanın DNA onarım göstergelerinde artışa yol açabileceğini gösteriyor.

Uluslararası Kanser Araştırmaları Ajansı, sirkadiyen ritmin bozulmasına yol açan gece çalışmayı kanser risk sınıfında değerlendiriyor. Bu sonuca, uzun süre gece vardiyasında çalışan kadınlarda meme kanseri riskinin fazla olduğunu gösteren çalışmalara dayanarak varılmış. Gece saatlerinde işi maruz kalmak, çoğunlukla geceleri üretilen melatonin hormonunu baskılar. Düşük melatonin seviyeleri, vü-

cudun oksidatif DNA hasarını onarma yeteneğini bozarak kanser riskini artırabilir. Melatonin takviyeleri, jet lag veya vardiyalı çalışma gibi uyku bozukluklarının tedavisinde yaygın olarak kullanılmakta. Amerika Birleşik Devletleri ve Kanada'da melatonin reçetesiz satılıyor. Buna karşılık, Birleşik Krallık melatonin yalnızca reçeteli bir ilaç olarak sınıflandırıyor ve satışını kısıtlıyor. Ülkemizde melatonin reçetesiz olarak satılıyor.

Araştırmada 40 gece vardiyası çalışanı rasgele plasebo kontrollü bir çalışmaya dahil edildi. 4 hafta boyunca 3 mg melatonin takviyesi veya plasebo almak üzere rastgele atandı. Takviyeler, gece vardiyasından sonra, gündüz uykusundan bir saat önce, yemeklerle birlikte alındı.

Katılımcılar altı ay boyunca, haftada en az iki kere üst üste gece vardiyasında en az yedişer saat çalıştı. Uyku bozukluğu veya kronik rahatsızlığı olanlar çalışma dışı bırakıldı. Çalışmada, oksidatif DNA hasarı ve onarım kapasitesi için idrardaki 8-hidroksi-2'-deoksiguanozin (8-OHdG) düzeyleri ölçüldü. Yüksek 8-OHdG düzeyi, vücudun

hasarlı DNA'yı etkili bir şekilde tespit edip yok ettiğini, daha iyi DNA onarımı gerçekleştirdiğini gösteriyor. Çalışmanın sonucunda, melatonin takviyesinin, plasebo grubuna kıyasla gündüz uykusu sırasında DNA onarım göstergelerini % 80 oranında artırdığı ortaya çıkarıldı.

Araştırma henüz tüm yönleri ve detaylarıyla ele alınmadığı için sonuç umutlu olsa da kesin bir şey söylemek için daha kapsamlı çalışmalar yapılmalı, çalışma daha farklı çalışan gruplarında genişletilmelidir.

Doktorunuza danışmadan hiç bir takviyeyi kullanmamanızı hatırlatmakta fayda var.

MELATONİN TAKVİYESİ KULLANMADAN ÖNCE DİKKAT EDİLMESİ GEREKENLER:

- * Doktora danışmadan kullanılmamalı,
- * Güvenilir markalar terchi edilmeli,
- * İlaç etkileşimleri,
- * Olası alerjik reaksiyon riski,
- * Hamile ve emziren kadınlar için güvenlik riskleri,
- * İleri yaşlar için demans vb. endişeler,
- * Ürünler etiketkileri içermeyebilir.

2025 BAHAR DÖNEMİ TEMSİLCİ EĞİTİMLERİ'NDE
TOPLUMSAL CİNSİYET DERSLERİ İKİ GRUPTA DA TAMAMLANDI

Çalışma Yaşamında ve Temsilde Cinsiyet Eşitliği

Sendikamızda her sene yeni seçilen veya daha önce eğitimlere katılmamış temsilcilerle yönelik düzenlenen "Temsilci Eğitimleri"nde verdiğimiz toplumsal cinsiyet derslerinin Bahar 2025 dönemi tamamlandı. İlki 17 Nisan, ikincisi 8 Mayıs'ta olmak üzere iki grup halinde gerçekleştirilen derslere 16'sı baştemsilci olmak üzere toplam 61 temsilcimiz katıldı.

17 Nisan 2025 Birinci grupta
toplumsal cinsiyet dersi

Bu seneki temsilci eğitimleri toplumsal cinsiyet derslerimizde 17 Nisan 2025 tarihindeki birinci grupta sendikamız Adıyaman, Aliağa, Bandırma, Batman, Bursa, Gebze, İstanbul 2 No'lu, İzmir, Kırıkkale, Mersin, Trakya şubelerinden sekizi baştemsilci olmak üzere toplam 32 temsilci katıldı.

8 Mayıs 2025 tarihli ikinci grupta Adana, Ankara, Batman, Gebze, İzmir, Kırıkkale ve Trakya şubelerimizden sekizi baştemsilci 29 temsilcimiz yer aldı.

İlk grupta bir kadın temsilci katılırken, ikinci grupta katılan temsilcilerin tamamı erkeklerden oluşuyordu.

Sendikamız, kadın üye sayısı yüzde 7.5 olan ve en fazla kadın çalışanın plastik ve kauçuk işyerlerinde yoğunlaştığı bir iş-

kolunda örgütlü. Son örgütlenme verilerimize göre, kauçuk ve plastik 1302, ilaç 373, kimya imalat 328, kompozit malzeme imalatı 282, petrol ve doğalgaz çıkarımı 230, boru hattı taşımacılığı 153, rafinaj 148, akaryakıt dağıtım 38 ve alt sektörlerle diğerleri 139 olmak üzere toplam 2993 kadın üyemiz bulunuyor.

Kadın temsili konusunda rakamlar kadın üye oranının altında kalıyor. Petrol-İş Sendikası'nda 3'ü baştemsilci olmak üzere toplam 12 kadın temsilcimiz bulunuyor. Sendikamızda toplam baştemsilci ve temsilci sayısı yaklaşık 440.

Toplumsal cinsiyet derslerimizin bir bölümünde temsilcilerimize sendikamızın cinsiyet dağılımlarıyla ilgili bilgiler paylaşıldı,

8 Mayıs 2025 İkinci grupta
toplumsal cinsiyet dersi

Her iki grupta da
"ILO190 İMZALANSIN"
çağrımızı yineledik

aynı zamanda her temsilcimizin işyerindeki kadın çalışan sayısı, durumu hakkında sahip olduğu bilgiyi paylaşması da istendi. Bazı temsilcilerimizin işyerinde hiç kadın çalışan bulunmazken, işyerlerinde kadın oranı işkoluna göre değişiklik göstermektedir.

Her grupta da toplam iki saat olarak gerçekleştirdiğimiz toplumsal cinsiyet derslerimizde, ilk bölümde ayrıntılı veriler ve görseller yardımıyla Petrol-İş sendikasında ve işyerlerinde cinsiyet dağılımlarına ilişkin durum paylaşıldı.

Sendikamızın toplumsal cinsiyet politikalarıyla tüzük ve toplu sözleşme metinlerimizde bu politikaları uygulamaya yönelik hükümler ele alındı.

Toplumsal cinsiyet eşitliğinin ölçüldüğü eğitim, siyaset, ekonomi ve sağlık alanlarındaki kadın-erkek dağılımlarını somut olarak ortaya koyan istatistikler paylaşılarak ülkemizde ve dünyada toplumsal cinsiyet eşitliğinin geldiği nokta değerlendirildi.

Dersin devamında eşitlikle ilgili temel kavramlar üzerinde duruldu, örnekler üzerinde konuşuldu. Toplumsal cinsiyet nedir, eşitlik nedir, cinsiyet ayrımcılığı, şiddet, mobbing, pozitif ayrımcılık, kota uygulaması kavram-

ları üzerinde duruldu. Kadınların hem çalışma yaşamında, hem toplum yaşamında hem de sendikalarda aktif olarak yer almalarını zorlaştıran ücretsiz işlerin (ev işleri, çocuk bakımı, yaşlı ve engelli bakımı vs.) yansımalarıyla çözümleri üzerinde değerlendirmeler yapıldı.

Cinsiyete dayalı ücret eşit(siz)liği, toplu sözleşmelerde toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadın işçilerin talepleri gibi konuların yanı sıra ILO'nun 190 sayılı "Çalışma Yaşamında Şiddet ve Tacizin Önlenmesi" sözleşmesinin sendikalar için neden önemli bir araç olduğu konusu ele alındı.

Derslerde Petrol-İş Sendikası'nın toplumsal cinsiyet politikalarının sonucu başlatılan toplumsal cinsiyet eğitimlerinin temelleri, sendika belgelerinde yer alan ve eşitliği sağlamayı, şiddet ve tacizle mücadeleyi içeren metinlerin yanı sıra ör-

gütlü işyerlerimizde şube ve işkollarına göre kadın üye dağılımlarıyla temsilci sayıları, Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) sözleşmelerinde kadın işçilere ilişkin hükümler ve ILO'nun 190 sayılı sözleşmesinin içeriği, sendikalar açısından önemini içeren eğitim materyalimizi temsilcilerimizle paylaştık.

Derslerin sonunda temsilcilerimizle birlikte ILO'nun 190 sayılı sözleşmesinin imzalanması çağrısını yinelemek amacıyla gerçekleştirdiğimiz farkındalık etkinliğimizle derslerimizi tamamladık. ✳

Suat
Derviş

GÜNÜ GÜNÜNE YAŞAYANLARIMIZ

Günü Gününe Yaşayanlarımız, Suat Derviş'in 3 - 17 Nisan 1936 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yayınlanan ve bir iş kanununa olan ihtiyaca dikkat çekmek için hazırladığı köşesi. Köşede, iş kazası geçirip iş göremez hale gelen, geçim derdi içinde olan kadın ve erkek işçilerin yanısıra yoksul kesimin tercümanı olmaya çalışıyor. 72. sayımızda yayınlamaya başladığımız bu söyleşilerin bu sayıdaki konusu yaşlanınca iş bulamayan kadın emekçilerin çektiği çileler.

"Bir işçinin hayatı bir
ustabaşının hiddetine feda
edilmemelidir!"

Cumhuriyet Gazetesi, 7 Nisan 1936

Tahta kulübeleri dolduran ihtiyar kadınlar:
«Ömrümüz el kapılarında geçti, fakat yaşlanınca
artık yüzümüze bile bakmıyorlar...»

Dertlerini döken kadınlar.

İnsan boyundan belki de alçak olan bu tahta kulübelerin önünde sanki birbirleriyle söz vermişler gibi karşıma dizildiler.

Hepsinin yüzünde uzun seneler çalışmış, sıkıntı, sefalet ve yoksuzluk çekmiş olan insanların maskesi var... Gözlerinin altını çökerten dudakların kenarında acı bir kıvrık yapan, alındaki kırışıkları derinleştiren, gözlere ve yüzün manasına sonsuz bir bezginlik veren bir sefalet maskesi...

İçlerinden biri söze başlıyor:

- İsmim Fatmadır. Eskiden çamaşıra, tahtaya gidiyordum. Hayatımı kazanıyordum. Şimdi vücudum yıprandı. Artık çalışmıyorum. Kocam da odun kömür dükkânlarında nöbet bekleyen bir hamal... O da yaşlandı. Çok bir iş yaptığı yok. Ekseri günler on kuruş bile getirmiyor. On beş yaşında bir oğlum var, bir kunduracı yanında çıraklığa verdim. Asıl yükümüz onun üstünde. El insana yar olmuyor, on beş yirmi sene çamaşırlarını yıkadığım aileler, ben kuvvetten düşünce beni aramaz oldular. Onlara emeğim de geçmedi mi?.. Eh insanlık böyle... Gene kuvvetim olsa... çalışırdım.

İçlerinde bir başkası:

- İlâhi kardeşim elden insana hayır mı gelir, diye ötekinin sözünü kesiyor. İşte ben de senelerce kapılarda çalıştım. Hizmetçilik ettim. Omrümü el kapisına vakfettim. Fakat şimdi yaşlandım.. Yüzüme bakmıyorlar ve beni tutmak istemiyorlar.

Siyah başörtüsünü boynunun etrafında düğümlemiş olan bir başkası yanıma yaklaşıyor:

- İsmim Şükriyedir, diyor. Üç çocuk anasıyım. Çocuklarımın babaları öldü. Onlara ben bakıyorum. Çamaşıra, tahtaya gidiyorum. Fakat bu işi yapanlar da çoğaldı mı ne oldu?.. Şimdi iş bulamıyorum.

Yüzünde tebessüm ve neşeyi hatırlatan hiçbir çizgi bulunmayan bir kadın:

- İsmim Eminedir, diyor. Bir kızkardeşim var... Evliydik, ikimiz de şimdi duluz. Yaşlandık. Çoluğumuz, çocuğumuz yok... Ömrümüzü kapılarda çalışmakla geçirdik. Şimdi işsiziz. Yani çamaşır, tahta çıkacak da gidip iş göreceğiz, birkaç para alacağız.

Arkadan bir kapı açılıyor. Tahta kapıdan bir kadın süzülüyor. Bana bakarak:

- Siz gazeteci misiniz? diyor. Öyle söylediler.

- Evet.

- Çaresiz, himayesiz kalan işçileri yazıyormuşsunuz değil mi?

- Evet.

- Ne olur beni de dinleyiniz... Şimdi söylediler, siz daha fazla hastalık, sakatlık veya ihtiyarlık yüzünden işinden çıkmış ve bir daha iş bulamamış olanları arıyormuşsunuz. Bizde bir de başka sebepten dolayı işsiz kalanlar vardır. Haksız yere ustabaşılarını kızdıranlar. Onları da yazıyor musunuz? Eğer yazmıyorsanız onları da yazınız. İsmim Haticedir. Kocamın ismi Mustafa... Otuz senedir bu kuyucu ile evliyim. Kocam hep çalışırdı. İkimize bakardı. İş olduğu zamanlar pekâlâ yaşırdık. Bir oğlumuz oldu, büyüdü, Rejiye gitti. Yedi sene Rejide çalıştı. Kocam yaşlandı, iş bulamaz oldu. Fakat oğlumuz artık yetişmişti. «Ne yapalım diyorduk, fıkaranın hanı, iradı olmaz talihi varsa hayırlı evlâd yetiştirir. Eh şimdi bizimki büyük, artık bize bakar.» Bir de kızımız vardır, fakat küçüktür. Oğlum şikâyet etmeden hepimizin yükünü omzuna aldı. Fakat günün birinde ustası bir şeye kızmış... Bir kabahatle adam asılmaz derler... Derler amma ustası herhalde bunu bilmiyormuş ki oğlumu kapı dışarı atmış... Bunun üstüne seneler geçti. Hasta, sakat değil, sıhhatli, gülbüz, genç bir delikanlı olan oğlum kendine bir iş bulamıyor. Ben çalışmıyorum. Babası ile kendisi arada bir rençperlik ediyorlar, Yapı filân olursa... O da iki üç gün.

Bilmiyorum başka memleketlerde nasıldır... Fakat herhalde bir ustabaşının hiddetine bütün bir ömrü feda etmek başka memleketlerde görülecek şey değildir, zannındayım. Bir amele için işten çıkarmak için herhalde o amelenin büyük bir kabahati olmalıdır. Büyük bir kabahat değil mi?.. Gel gör ki, bizim işimizde böyle olmadı. Ustası bir dakikalık öfkesini çiğneyemedi de bir çocuğun hayatını çiğnedi. Seneden seneye halimiz fenalaşıyor. Kirada oturuyoruz. Dört lira ayda kira veriyoruz. Veriyoruz diyorum, veremiyoruz ya!.. Bir senedir bu da birikti. Yazacak olursan, sabahleyin, işine güle, oynaya giden akşama ve yarına ekmek param vardır, diye gönlü ferahken öğleüstü kolundan tutulunca bir köpek gibi kapı dışarı kovulan amelelerin suçunun ne olduğunu soran bir yazı yaz... O zaman hakikaten bir hayır işlemiş, efendilerine güvenen ustaların sahipsiz zannettikleri işçilere memleketin sahib olduğunu göstermiş olursun.

- Peki senin istediğini de yapacağım, yarın da haksız yere kapı dışarı edilip altı yedi sene iş bulamayanların macerasını yazacağım.

Meryem'in Sükûtu

Gülbeyaz Karakuş

Ahşap çerçeveli yazıhaneden içeri girdiğinde, makinelerin gürültüsünden biraz olsun uzaklaşmıştı. Altı yıldır sabah sekiz akşam yedi aynı sesin içinde olmasına rağmen hâlâ işe başladığı günü rahatsızlığın aynısını duyuyordu. İçeri girdiğinde kim bilir kaç zamandır dökülmemiş kül tablalarının ağır kokusu vurdu burnuna. Sonra da sadece eksik bir iş olduğunda, işler aksadığında azarlamak için kendisini çağırdığında gördüğü, patronunun parfümün örtemediği, tütünün daha da katlanılmaz yaptığı ter kokusunu duydu. Muhlis Bey, her zamanki telaşıyla telefonda karşısındakini paylamakla meşguldü. Aynı paylamadan kendisine de hisse düşeceğini anlayan Meryem derin bir nefes alarak telefon konuşmasının bitmesini beklemeye başladı. Tütünün ve öksürüğün daha da boğuklaştırdığı sesin arka arkaya çıkardığı, 'bu ne rezalet Meryem hanım, her defasında da olmaz ki, biraz dikkat canım'larla başlayan, ses tonu yüksek volümden yavaş yavaş aşağıya inerken daha babacan olma gayretinin yerini alan yıllık ve yapışkan 'bakın ben sizin iyiliğinizi düşünüyorum, başkası olsa çoktan kapıdaydınız'larla devam eden laf kalabalıklarından payımızı alalım da işimize bakalım, diye düşündü. Muhlis Bey'in telefon konuşması nihayet bitti. Kafasını kaldırıp karşısındakini her zamanki göz alışkanlığı ile süzdü. Patron olmanın o yalın teklifsizliği ile "Otursana Meryem kızım" diyerek masanın sağındaki pastan ve kirden rengini kaybetmiş sandalyeyi gösterdi. Meryem daha yalın bir sabırsızlıkla oturdu.

- Nasılsın Meryem Hanım, diye sordu Muhlis Bey önündeki evrakları düzene sokmaya çalışırken. Lafa nerden başlayacağını

bilinmezliği içerisinde sorulan sorulardan biriydi ve Meryem'in kafasındaki soruları çoğaltmaktan başka bir işe yaramadığı açıktı. Cevap vermek için kafasını kaldırdığında Muhlis Bey'in muntazam yeni tıraş olmuş yüzünü, üst dudağının biraz üzerinde biten aynı muntazamlıktaki bıyığını, yüzünün sağ tarafında en belirgin özelliği olan siyah et benini gördü Meryem. Muhlis Bey birdenbire sağ eliyle et benini eline aldı, şöyle bir baktıktan sonra ağzına atıp çiğnemeye başladı. Meryem'in gözleri büyümüştü. Muhlis Bey tam sakız gibi balon yapacaktı ki:

- Meryem Hanım iyi misin, sorusu ile et beni yüzün sağ tarafındaki elli yıllık yerini aldı.

- Teşekkür ederim, Muhlis Bey, siz nasılsınız, diyebildi.

- İyiyim iyi. Meryem biliyorsun işi büyütüyoruz. Yeni bina da hazır gibi artık. Fazla bir şey kalmadı. Burayı kapatacaktım ama vazgeçtim, depo olarak kullanmayı düşünüyorum. Buradan sadece birkaç makineyi götüreceğim. Her şeyini yeni aldım oranın. Çoğunu gördün zaten.

Muhlis Bey bütün bunları anlatırken Meryem'in yüzüne bakmak için büyük bir gayret sarf ediyordu. Kâh önündeki evrakları karıştırıyordu, kâh büyük bir mendille alındaki terini silmeye çalışıyordu. Bildiği şeyleri duyuyor olmak Meryem'in sıkıntısını arttırmaktan başka, dün yerine ulaşmayan siparişlerin azarına ne zaman başlayacak merakını artırdı. O kadar da tembih etmişti ustabaşı Rauf Efendi'ye, ama yine de adresi yanlış yazmışlardı işte. Rauf Efendi kim bilir Veli Efendi'de hangi atı koşturuyordu

kafasında o sırada. Ama bu kez kararlıydı Meryem, "Siparişlerin yerine ulaşmamış olmasında benim bir kabahatim yok Muhlis Bey, Rauf Efendi'ye defaatle tembih ettim ama adresi Küçükçekmece yerine Büyükçekmece yazmışlar. Biliyorsunuz daha önce de oldu. Hem canım ben burada sizin yardımcınız olarak çalışıyorum, bu işlerden ben değil Metin Bey sorumlu olmalı. Siparişleri onun kontrol ediyor olması lâzım. Temizlikten beni sorumlu tutuyorsunuz, personelin tembelliğinden beni, yerine gitmeyen siparişlerden beni, kızınızın geç kalan okul taksidinden beni... Tamam, yardımcınızım ama vaktim, gücüm ve dahi aldığım para ortada, hepsine yetişemem, siz de biliyorsunuz. Dediğim gibi ben Küçükçekmece dedim, ama aşağıda yine Büyükçekmece yazılmış kolilerin üzerine. Neyse ki sabah şoför İhsan'ı yalvar yakar gönderdim de aldirttım, adresine gönderdim. Haber bekliyorum, şimdi büyük ihtimalle varmak üzeredir." diyecekti. Muhlis Bey'e ağzını açtırmayacaktı. Her defasında Muhlis Bey sayıyor, o "evet haklısınız efendim" deyip kafasını sallayıp çıkıyordu. Ağır tütün kokusu ile dolu odadan çıktığında bir yıl daha yaşlanmış olarak çıkardı evet efendimlerin, özür dilerimlerin arasında. Meryem kafasında bütün suçlamaları ve savunmaları hallettikten sonra e artık kalkabilirim diye düşündü ama Muhlis Bey bugün başkaydı. Patron olmanın verdiği rahatlıkla paylamak hazzından daha çok bir şey söylemek isteyip de kolayca söylemenin yollarını arar gibiydi.

- Meryem, senin burada emeğin çok. İnkâr edemem. Ama biliyorsun yeni binada her şey elektronik olacak. Malum daha önce de konuşmuştuk her şeyi bilgisayardan takip edebileceğiz. Demek istediğim Meryem, gelecek aydan itibaren birlikte çalışamayacağız. Bu ay iki maaş vereceğim sana. Şu kadar hukukumuz var tazminat falan uğraşmayalım. Zaten biliyorsun her zamda sana iltimas geçtim. İşleri yoluna koyduğumda belki yine çalışırız seninle Meryem yeni yere de bek...

Gerisini duymadı Meryem, duymadı...

- Muhlis Bey siparişler yerine...

- Ulaşmış Meryem ulaşmış, sen dert etme bunları... Şimdi benim çıkmam lâzım, hadi iyi çalışmalar..

Muhlis Bey bir elinde ceketi bir elinde mendili, nihayet söylemiş olmanın verdiği rahatlığı ve uzun süredir birbirini tanıyan iki insanın, istenmeyen bir şey olduğunda, tanışıklığının verdiği rahatsızlığı da yanına alarak çıktı odadan. Meryem oturduğu sandalyede kaldı. Kalkması gerektiğini biliyordu fakat Muhlis Bey'in sararmış dişlerinin arasından çıkan cümleleri kafasında bir sıraya oturtmaya çalışıyordu. Yeni bina... makineler... elektronik... Kesik kesik cümleler dolaşmaya başladı odanın her tarafında. 'Birlikte çalışamayacağız' cümlesi gelip burnuna dokunuyor, sonra aynı hızla zıplayarak karşı sandalyeye geçiyor, oradan akıl almaz bir sesle gülmeye başlıyordu. Bir yandan da Muhlis Bey'in çıktığı, kapatma gereği duymadığı açık kapıdan içeri dolan makine sesleri ve baş dönmelerinin arasında "gelecek ay birlikte çalışamayacağız"ın kararlı, itiraz kabul etmez sinir bozucu kahkahaları eşliğinde çıktı odadan.

Etrafında durmaksızın zıplayan Muhlis Bey cümleleri ile odasına geldiğinde gözlerini önce boş duvara sonra masasında bir Pazar günü öğleden sonrasında parka gittiklerinde çektiydikleri, kızı Eda ile sarmaş dolaş fotoğrafında gezdirdi. Şimdi resimdekinden daha büyüktü, saçları da daha uzun... Eda'yı düşünüyor olmanın sevinci etrafındaki cümlelerin çıkardığı gürültüyle hüzne karıştı. Altı yıldır evinden çok vakit geçirdiği işyeri, Eda'dan çok gördüğü iş arkadaşları, patronu Muhlis Bey, hepsi birden uzağında bırakılmıştı, hazırlıksız yakalamıştı boşluk yine. Levent de yeni girdi işe, diye söylendi her yanı aşınmış sandalyesine otururken. Babama da söz verdim evden çıkacağım diye. Off Allah'ım. Kira ödeyemediği için beş yıldır babasının kiracıyı çıkartıp kendilerini oturttuğu dairede oturuyorlardı. Her akşam babasının memnuniyetsiz suratını görmemek için ayaklarının ucuna basa basa çıkıyordu merdivenlerden. Bir türlü bir işte dikiş tutturamayan Levent'e kızgındı babası ama her fırsatta da "ben sana demiştim" edalarında, evinde oturttuğu için "hadi yine torunuma şükredin"den başka ağızdan bir şey çıkmaması Meryem'i soğuttu iyice babasından. Nasıl çıkardı şimdi evden? Levent'in bu işte ne kadar çalışacağına garanti yoktu ki. Bakarsın yarın, "bu iş bana göre değil, ah bir fırsat verecekler ki bana, bak gör neler yapıyorum" yollu, artık Meryem'in duymaya tahammül edemediği, ama ağzını açıp tek kelime etmediği serzenişlerine başlardı.

Levent sadece evlendikleri ilk yıl sürekli çalışmıştı. Sonra, "bu kadar para için kendimi mahvedemem" deyip çıkivermişti işten. Meryem önce, "canın sağ olsun, bak ben de çalışıyorum, bulursun yeni bir iş üzülmeye" diye teselliye çalıştı. Ama geçen zamanda Levent ne geç ödenen faturalardan, ne ev sahibinin her ay gelip kirayı hatırlatmasından, ne de Meryem'in bütün gün çalıştıktan sonra eve gelip ev işlerinde koşturmasından bir rahatsızlık duydu. Sabah istediği saatte kalktı, akşama kadar iş aradı kendince, Meryem'in işyerine telefon açıp "Meryem akşama balık al da şöyle bir keyif yapalım" türü isteklerini iletmekten başka bir şey yapmadı. Girdiği her işte en fazla iki ay üç ay çalışabildi. "Aslan karım", dedi sonra, Meryem'in yüzünde yorgunlukla karışık sitem okuduğunda, "Bak gör seni kurtaracağım, çalışmayacaksın ben iş bulunca. Kızımızla ilgileneceksin sadece." İlk başlarda sabahlara umutlu uyanmasını sağlayan bu cümleler zamanla heyecanını yitirdi. Levent de bir zaman sonra karısının gönlünü alma gereği bile duymadı. Meryem'se sitem edecek gücü dahi kendinde bulamadı, yataкта bırakılamayan yorgunlukların, sabahtan akşama kadar katmerlenmiş halini eve taşıdığı akşamlarda. Evlendikleri ilk yıl sadece borçlarının kapanması için çalışmak isteyen Meryem, sonra çocuk olana kadar çalışayım diye başladığı iş hayatının bütün rutinliği içinde bir iş kadını olarak yıllarca evi geçindirmeye, çocuğuna bakmaya ve Levent'in daha da karmaşık hale getirdiği ev işlerini yoluna koymaya çalıştı. Babasının ve Muhlis Bey'in söylenmeleri Levent'in "aslan karım bak gör" diye başlayan cümlelerinin içinde koşturup durdu. Eda'ya yetişme telaşı Meryem'e hepsini unutturdu. Akşamları ananesinin yanından aldığı Eda ile bir üst kata çıkarken, bülbul gibi şen şakrak yaptığı her şeyi annesinin gözlerinin içine bakarak anlatmaları, Meryem'in aynı coşkuyla onu dinlemesi arasında büyüyordu kızı.

Biraz daha yerleşti sandalyeye Meryem, gözlerini tavana dikti. Evet, bir hafta sonra işsizim dedi, kendi kendine. Boşluk büyümeye başladı yeniden. Önce tavani doldurdu, sonra odanın her yanını. Meryem birden oturduğu sandalyeyle birlikte boşlukta havalandı. Dalgaların arasında yalpalayan kayık gibi sallanmaya başladı. Gözlerini kapattı, yüzüne havada olmanın o tereddütlü hazzı geldi oturdu. Her şey olabilir diye düşündü şu anda, her şey olabilir ve ben burada böyle yıllarca kalabilirim.

Çalan telefonla birden kayboldu boşluk, Meryem sandalyesi ile usulca yere indi, gözlerini açtı. Karşıdaki ses siparişleri yazdırıyordu. Meryem ne duyduğunu, ne yazdığını bilmeden yazdı siparişleri. Telefonu ne zaman kapattığını hatırlamadı dakikalar sonra. Siparişleri hazırlamaları için diğer çalışanlara emir verdikten sonra, ceketini, çantasını alıp çıktı işyerinden. Yol alışığı ayakları emirsiz eve doğru yol almaya başladı. Durağa geldiğinde gelip geçen otobüsleri görmedi Meryem. Kendisini evine götürecek otobüs çoktan geçmişti ama Meryem farkında değildi. Sonra birden yürümeye başladı. Hiçbir şeyi ve hiç kimseyi görmeden yürümeye başladı. Vitrinlerin önünden, arabaların ve insanların gürültüsünden geçerek yürüdü. Ne artık işsiz kaldığı geldi aklına, ne babasının yüzü, ne Levent'in havada koşuşturan cümleleri. Hiçbir şey düşünmedi. Düşünemedi. Sık sık gökyüzüne baktı kafasını kaldırıp. Bembeyaz bir boşluk geldi oturdu önüne. Yavaşça bastı ayağını boşluğa, girdi içeriye. Ezmekten, incitmekten korkar gibi yavaş yavaş girdi boşluktan içeriye. Bir sıcaklık doldu içine. İşte dedi kendi kendine işte her şey bu.

O kadar dalmıştı ki arkasından feryat figan bağırان ve bir yandan da hiç gürültü yokmuşçasına kornaya daha bir ısrarla basan taksi şoförünün sesini ancak duyabilmişti. Haklı olmanın verdiği teklifsizlik hakkını sonuna kadar kullanabileceği bilgisini kadim sandıklardan özenle çıkarıp, daha da bir pervasızlaşan taksici ağzından köpükler çıkararak:

- Önüne baksana kadın. Başımı belâya mı sokacaksın. Nerde yürüdüğünü sanıyorsun?

Meryem kendisine yıllarca uzaklıktan gelen cümleleri tek tek karşıladı. Taksici önce babası, sonra Levent, sonra Muhlis Bey oldu. "Başımı belâya mı sokacaksın! Başımı belâya mı sokacaksın!!" Birden 17 yaşında oldu Meryem, bir yanında deli rüzgârlar esti, bir yanında kırıl korkular... bağırdı babası, "Başımı belâya mı sokacaksın... Edebinle çalışıyorsan çalış. Yok öyle istediğin saatte eve gelmeler, aldığın parayı istediğin gibi harcamalar falan." Sonra evlendi Meryem, ilk defa babasına karşı gelerek. Üstelik de karşı gelmesine neden olacak bir aşka sahip olmamasına rağmen. Sadece babası istemiyor diye teyzesinin eşinin yakınlarından biriyle evlendi... Edebiyle çalıştı, maaşını eksiksiz getirip bıraktı kocasının eline. Yetmedi bu kadarı, bir zaman sonra kocası bağırılmaya başladı... "Başımı belâya mı sokacaksın kadın, edebinle git gel işine. Ne o öyle üstün başın?" Kendisi işine gitmedi hiç, ama Meryem edebiyle gitti geldi... Gitti geldi... Sonra Muhlis Bey bağırdı, "Siz insanın başını belâya sokarsınız... şu müşterilerle biraz daha yakından ilgilenene kızım!" Sonra Meryem taksicinin yüzüne çarpan cümlelerinin başına belâ oldu. Cümleler lahavle

çekerek birbirlerinin yüzlerine bakarak bindiler taksiye. Kıpırdı-yamadı yerinden Meryem. Sadece kafasını yarı açık camdan içeri çeken taksicinin artık duymadığı tükürüklü kelimeleri arasında hızla gittiğini görebildi. Bin yıllık bir ağırlık çöktü üzerine... Cadde-den kaldırıma geçmesi yıllarını aldı sanki...

Eve gittiğinde önce dil alışkanlığıyla cümleler kurarak kızını aldı annesinden. Aynı sükûnetle yemeği hazırladı kızının şakımaları arasında. Çamaşırları aynı alışkanlığı ile makineye koydu. Sonra ellerini koydu makineye bir güzel yıkadı, sonra gözlerini, ağzını... Bir güzel temizlendikten sonra kalktı bir koltuğa oturdu, sabun kokuları arasında... Temiz temiz otururum, böyle işte başka bir şey istemem diye düşünürken, son cümle fırladı yerinden, hızla açtı tak tak vurulan kapıyı. Levent'ti gelen. Meryem hoş geldin demeden Eda babasının boynunda çoktan yerini almıştı bile.

- Yemek hazır mı?

- Hazır kocacığım, itina ile hazırladım, önce bir güzel ev yaptım kendi ellerimle, kapısına çivi çaktım sağlam olalım deyü, içine bol şeker, az biraz tuz koyarak. Sonra içine bir mutfak kondurdum, her yeri marifet kokan, her köşesi şeker şerbet, acı söz olmasın için acı kahveler sokulmayan, eşiğinde kaşıkla bal yuttuğum, sus olduğum, su olduğum bir mutfak. Mutfağın hemen yanına banyo yaptım, sabun, su deryasından, önce kendimi arındırdım kendimden, sonra seni, kızımı arındırdım yoksulluktan, yorgunluktan. Bir de yatak odası ilıştirdim. Dişi kuş olup, dişi olduğum, bir güzel rüyaya kattığım, her rüyaya kattığım, kendimi pencere önünde el-pençe bekletip yatağa uzandığım bir yatak odası yaptım elce-gizlerimle. Sen beğen diye. Buyur masaya.

- Meryem yemek hazır mı? diye tekrar seslendi Eda ile oynayan Levent. Mutfakta masanın başında öylece durup kelimelerin oyununa gelen Meryem bir el hareketi ile dağıttı kelimeleri, hepsini bir yere gizledi.

- Hazır Levent, çorbaları koyuyorum, gelin, dedi.

Sağına kızını aldı karşısına Levent'i. Levent kaşığı tabağa her daldırdığında çıkmak için birbirlerini iteleyen kelimeleri Meryem her kaşık darbesiyle geriye itti. Levent'in yemek yemesini izledi bir süre. Eda yemeğini bitirip odasına gittiğinde Meryem hiçbir girizgâha ihtiyaç duymadan tıpkı Levent'in işten çıktığı zamanlarda yaptığı kadar rahat bir şekilde:

- Bu ay sonu işten çıkıyorum Levent, dedi.

Elinde kaşıkla Meryem'e baktı Levent. Meryem'in böyle bir cümle kurabilmesinin şaşkınlığı içerisindeydi. Sanıyordu ki böyle bir cümle yalnızca kendi ağzından çıkabilirdi.

- Nasıl yani? Yeni iş mi buldun? Benim niye haberim yok? Diye arka arkaya sormaya başladı. Erkek olmanın, evin reisi olmanın kendisine verdiği kendisinden habersiz iş yapılması durumunda yok olacağının korkusu içerisinde yüz hatları gerildi. Meryem önce Levent'in şaşkınlığına ve telaşına, sonra kendisinin bu soruları Levent'e hiç sormamış olmasına şaşırdı.

Şaşkınlık kaşık olup yemeğin içine düştüğünde kaşığın çıkardığı sesle kendine geldi Meryem.

- Hayır, yeni iş bulmadım. İşten çıkacağımı ben de bugün öğrendim Levent.

- Ya şunu adam gibi anlatsana, lafı geveliyorsun!

- Atölye yeni binaya taşınacak Levent biliyorsun, Muhlis Bey de yeni binada birlikte çalışmayacağımızı söyledi. Adam gibi anlatı-mı bu da, sana ne oluyor? Ne bu sinir?

- Ne siniri ya, resmen kovulmuşsun. Tazminat ne kadar verecekler?

- İki maaş verilecek.
- Dalga mı geçiyorsun? Bir şey demedin mi?
- Ne diyeyim? Uğraşamam. Üstelik en zor zamanlarımızda Muhlis Bey'in yardımını gördüm ben.
- Yardımını görmüşmüştü! Babasının hayrına yardım etti sanki.
- Levent sen hangi çıktığın işten tazminat aldın?
- Ben kovulmadım kızım, hepsinden kendim çıktım.
- Kovmalarına fırsat vermedim desene?
- Saçmalamayı kes! Ne yapacaksın şimdi?
- Hiç. Bir müddet evde oturup dinlenmek istiyorum, Eda için de iyi olur. Ama en kısa zamanda ev bulup çıkmamız lazım. Babama söz verdim.
- Hem tazminat alma, hem de evden çıkalım. Sen aklını kullan-saydın bunlara da gerek kalmazdı ya!
- Ne demek bu şimdi?

- Anlamıyor musun? Adam yeni işyerine yeni yardımcı olacak. Daha genç, daha güzel, en önemlisi de güler yüzlü.

- Adamın niyetiyle ilgilenmiyorum Levent. Kimi alacağı da umurumda değil. Biraz ara vermek istiyorum. Aklını kullanma bahsine gelince, bir işte uzun süreli çalışmak için aileni düşünüp kullanmadığın aklı, bana işte kalmam için, üstelik de kendimi kabullendirmem için yalakalık yapmam için kullanmamı söylüyorsun. Sana inanamıyorum.

Meryem kendi sesinden korkarak sustu birden. Sonra birden hatırlamış gibi devam etti:

- Benim anlamadığım, her altı ayda bir iş değiştiren sensin. Bırak tazminatı, iki ay üst üste maaş aldığın vaki değil. Evlendiğimizden beri çalışıyorum, evin her işini yapıyorum ve bir kere bile bana sorduğun soruları sana sorma hakkım olmadı. Şimdi geçmişsin karşıma neredeyse patronun göz zevkini tatmin edemediğim için beni suçluyorsun.

- Ben öyle bir şey demedim saçmalama! Sadece biraz daha kendine dikkat edebilirdin dedim.

Meryem artık duymuyordu. Karşısındaki kocası olmaktan çıkmış, düzeni bozulan bir insanın telaşıyla ne konuştuğunu bilmez bir hal almıştı. Ne kadar uzaklaşmıştı kendi karısına birden bu kadar. Evde kocasını, işte patronunu memnun edecek bir kadın fikrinden öte değilim ben onun gözünde diye düşündü. Ne farkın kalıyor Muhlis Bey'den, ikiniz de bütün ihtiyacınızı karşılayacaksınız, her türlü ihtiyaçtan arınmış eş ya da işçi istiyorsunuz, demek istedi masadan kalkıp çoktan içeriye televizyonun başına geçmiş kocasına. Boş tabaklar, yarım kalmış salata ve bir sürü soru işareti ile kaldı masada. Önce bir bir kaşıkları topladı, soru işaretlerinin çengellerine takarak, sonra masaya dağılmış kelimeleri aralarına sıkıştırarak tabakları aldı. Daha geçen ay almak isteyip de Levent'in tek ihtiyacımız o mu kaldı diye itiraz ettiği bulaşık makinesi olmadığı için, bulaşıkları yıkamaya başladı. Ne kadar uzun sürdü bulaşık diye düşündü her kaşığı iki kez yıkadığını bilmeksizin.

Sabah her zamanki saatte kalktı, kahvaltıyı hazırladı (aynı) alışık olduğu hareketlerle Levent'i uyandırdı. İki suskun bıçak gibi kahvaltılarını yaptılar. Meryem'in suskunluğu öylesineydi. Bir şey konuşma ihtiyacı duymuyordu. Levent ise akşam yarım kalan tartışmanın içerisinde kelimelerle ve gelecek ay ödenmesi gereken televizyon taksitleriyle boğuşmaktan konuşacak zaman

bulamamıştı. Meryem'i geçen ay bulaşık makinesine ihtiyaçları olmadığına ikna edince bulaşık makinesi için birikmiş olan parayı peşin vererek büyük ekran bir televizyon almıştı. Ama hesapta Meryem'in "ben artık çalışmak istemiyorum" deme ihtimali yoktu. Evlendiklerinden beri her şey o kadar düzenliydi ki şimdi bu düzensizlik ihtimali başını döndürüyordu. Meryem'in artık evde kalacak olması onun için bir değişiklik olmayacaktı. Şimdiye kadar ne yemeği gecikmişti, ne ütülenmesi gereken bir gömleği kalmıştı, ne de Meryem'in çalışıyor olmasından dolayı bir işi aksamıştı. Meryem bir şekilde bunları yoluna sokuyordu ve her şeyi zamanında yapıyordu. Üstelik Eda'ya kendisinden daha fazla zaman ayırıyordu. Şimdi ise çalışmayacaktı. Her işten çıktığında "bulurum yakında sıkma canını" cümleleri kuramazdı. Meryem'in çalışıyor olduğunu ve her ay maaşının büyük bir kısmını eline sayacağını rahatlığı olmayacaktı artık. Bütün gece uyumamıştı. Bir şekilde Meryem'i önce tazminat almaya, sonra da yeni bir iş bulmaya ikna etmeliydi.

Nihayet ağır suskunluğunu bozmayı göze aldı ve:

- Bugün konuşacak mısın Muhlis Beyle, diye sordu.

İçtiği her yudumla beraber biraz daha masadan uzaklaşan Meryem elinde çay bardağını masaya bırakırken hiç konuşmak istemediğini anladı. Her kelime ne kadar anlamsız kalacaktı şimdi.

- Hayır, dedi sadece. Uzun süren ikili ilişkilerin kaldıramayacağı kısıklıkta ağır ve uzak bir hayır dedi.

Levent elindeki çatalı bıraktı, bardağındaki son yudumu içti, hiçbir şey demeden kalktı masadan. Meryem hayırın o keskin ve sarıh kısıklığında sadece sert bir kapı sesi duydu.

Her sabah topladığı masayı öylece bırakıp, üzerini giydi. Uyuyan Eda'yı uyandırmadan yatağından alarak aşağı kattaki annesine bıraktı. Eda'yı bıraktıktan sonra nereye gidiyorum diye düşündü. İşe gitmek istemiyordu. Ne Muhlis Bey'i görmek istiyordu ne de Muhlis Bey'in kafasının içindekileri. Yol gözünde büyüdü, büyüdü asırlar kadar uzak kaldı işyeri. Merdivenlere oturdu. Hiçbir şey düşünemiyordu. Sonra birden ayağa kalktı. Annesinin kapısını çaldı. Kızını görmeyi ummayan annesi şaşkın:

- Hayırdır kızım bir şey mi oldu?

- Yok, bir şey anne, Eda'yı uyandırır mısın?

- Ne oluyor kızım, işe gitmiyor musun?

Meryem kendisinde cevap verecek güç bulamadığından sese uyanan Eda'yı giydirmeye başladı. Annesi etrafında pervane, kızının ne yapmaya çalıştığını anlamaya uğraşıyordu. Kızının ne kendisini, ne de Eda'nın "Anne nereye gidiyoruz?" sorularını duymadığının farkındaydı.

Meryem Eda'yı da yanına aldı, kapıdan çıkarken, endişeden eli ayağına karışan annesine baktı gülümseyerek:

- Meraklanma anne, dedi olabildiğince sevecen bir tavırla, biraz yalnız kalmaya ihtiyacım var. Söz veriyorum arayacağım seni..

Annesi şaşkın,

- İyi ama kızım nereye, diye seslendiğinde Meryem yılların ağırlığını, kederini, yok sayılmışlığını, ertelenmişliğini, gerekliliklerini kapattığı kapının arkasında bırakarak çoktan uzaklaşmıştı bile...

* Bu öykü yarışmaya "Sükût-u Meryem" adıyla katılmış, kitaplaşırken yazarının isteğiyle adı değiştirilmiştir..

Petrol-İş Sendikası'nda 8 Mart

GEBZE Şubemizde 8 Mart Etkinliği

Gebze şubemiz Ramazan ayı dolayısıyla 8 Mart etkinliğini erken yapılan kutlamayla gerçekleştirdi. Genel başkanımız Süleyman Akyüz Gebze şubemizin düzenlediği etkinliğe katılarak günün anlamını ve önemini vurgulayan, dilek ve temennileri içeren bir konuşma yaptı.

Gebze Şubemizin konferans salonunda yapılan etkinliğe genel başkanımız Süleyman Akyüz ve örgütlü olduğumuz işyerlerinden temsilcilerimiz ile kadın üyelerimiz katıldı. Etkinlikte, 8 Mart'ın tarihi, kadın mücadelesinin önemi ve anlamı üzerine konuşmalar yapıldı, kadınların örgütlü mücadelesinin önemine değinildi.

Genel başkan Süleyman Akyüz burada bir konuşma yaptı. Akyüz, bir mücadele günü olarak kazanılan 8 Mart'ı ortaya çıkaran koşulların değişmediğini söyledi. Kadınların daha iyi koşullarda ve ücretlerle çalışmak, eşitlik, daha güzel günler için verdiği mücadelenin sürdüğünü belirten genel başkan, ancak bugün bile işverenlerin en te-

mel yasal ve Anayasal hak olan sendikalaşma hakkına saygı göstermediğini belirtti. Petrol-İş Sendikası'nın mücadele tarihinde Berec, Novamed, Bericap, Flormar, Pas South ve şimdi Temel Conta gibi kadınların öncülük ettiği direnişler olduğunu vurgulayan genel başkan Akyüz, birlik olarak, örgütlenerek ve sendikalaşarak zorlukların aşılabileceğini söyledi.

Konuşmasının devamında Petrol-İş'in hem fiili mücadelesiyle hem de sözleşmelerine koyduğu maddelerle kadın üyelerinin haklarını koruduğunu belirten Akyüz, bu hakların daha da geliştirilmesi için de çalışmaların sürdürüldüğünü belirtti. Akyüz Kadınların yaşamın her alanında olduğu gibi sen-

dikalarda da eşit katılım hakkını sanduklarını, sendikalarda daha fazla kadını yönetimde görmeyi dilediklerini söyleyerek konuşmasını bitirdi.

Gebze şube başkanımız Şivan Kırmızıçiçek, şube yöneticilerimiz ve üyelerimiz adına 8 Mart etkinliğine katılımlarından dolayı, genel başkanımıza teşekkürlerini iletti.

Genel başkanımızın konuşmasının ardından kadın üyelerimiz çalışma hayatlarında, günlük hayatlarında yaşadıkları tecrübeleri birbirleri ile paylaştı, örgütlü durarak daha güçlü olabilecekleri mesajını verdiler. 16.00'de başlayan etkinlik, saat 18.30'da müzik dinletisinin ardından sona erdi.

TEMEL CONTA'DA 8 MART DAYANIŞMASI

Sendikamız Aliğa şubesinde örgütlü Temel Conta işyerinde devam eden grevimiz 8 Mart'ta yapılan etkinlikle daha da güçlendi. Kadınların Uluslararası Mücadele ve Dayanışma gününde grev alanında bir araya emekçiler Temel Conta grevimizle dayanışmalarını gösterdiler.

Sendikamız Aliğa şube yönetimi, şubemizde örgütlü temsilci, üye ve üyelerimizin aileleri, kardeş sendika temsilcileri, siyasi partiler ve demokratik kitle örgütleri, çoğunluğunu kadınların oluşturduğu Temel Conta grevcilerini ziyaret ettiler.

Güçlü katılımın sağlandığı buluşmada Aliğa şube başkanımız Hasan Toptan kadınların çalışma hayatında maruz kaldığı düşük ücretlere, güvencesiz

çalışma koşullarına ve işyerindeki eşitsizliklere dikkat çektiği konuşmasında bir kez daha mücadele çağrısı yaptı.

Hasan Toptan yaptığı açıklamada "Kadınlar emeğin en büyük gücü ve en büyük direnişçileridir! Bugün burada yalnızca kadın hakları için değil, tüm emekçilerin hakları için de sesimizi yükseltiyoruz. Bu mücadele sadece bir grup işçinin değil, hepimizin mü-

cadelesidir. Temel Conta grevimiz, emeğin, eşitliğin, adaletin ve insanca yaşam hakkının direnişidir. Bugün buradayız, çünkü biliyoruz ki mücadele edersek kazanırız, bir arada olursak kazanırız! Hiçbir hak mücadele edilmeden kazanılmadı!" diyerek dayanışmanın önemine vurgu yaptı.

Grev alanında yapılan konuşmalar ve sohbetin ardından halay çekildi, sloganlar atıldı.

ANKARA Şubemizde 8 Mart

8 Mart Kadınların Uluslararası Mücadele ve Dayanışma Günü sendikamız Ankara şubesinde, Ankara şube yöneticilerimizin işyerlerine yaptıkları ziyaretle kutlandı. Şube yöneticilerimiz ve şubemizin örgütlü olduğu işyerlerinde temsilci arkadaşlarımız, kendi işyerlerinde

çalışan kadın üyelerimizle bir araya gelerek 8 Mart'ın anlamı ve emek mücadelesi içerisindeki yeri üzerine sohbet ettiler, günün anısına karanfil takdim ettiler. İşyerlerine yapılan ziyaret güzel dileklerin iletilmesi ile sona erdi.

8 Mart Kadınların Uluslararası Mücadele ve Dayanışma Günü sendikamız Ankara şubesinde, Ankara şube yöneticilerimizin işyerlerine yaptıkları ziyaretle kutlandı.

Şube yöneticilerimiz ve şubemizin örgütlü olduğu işyerlerinde temsilci arkadaşlarımız, kendi işyerlerinde çalışan

kadın üyelerimizle bir araya gelerek 8 Mart'ın anlamı ve emek mücadelesi içerisindeki yeri üzerine sohbet ettiler, günün anısına karanfil takdim ettiler.

İşyerlerine yapılan ziyaret, güzel dileklerin iletilmesi ile sona erdi.

BURSA Şubemizde 8 Mart

8 Mart Kadınların Uluslararası Mücadele ve Dayanışma Günü sendikamız Bursa şubesinde, Bursa şube yöneticilerimizin işyeri ziyaretleriyle kutlandı. Şube yöneticilerimiz ve şubemizin örgütlü olduğu işyerlerinde temsilci arkadaşlarımız, kendi işyerlerinde çalışan kadın üyelerimizle bir araya gelerek 8 Mart'ın anlamı ve emek mücadelesi içerisindeki yeri üzerine sohbet ettiler, günün anısına karanfil takdim ettiler. İşyerlerine yapılan ziyaret, güzel dileklerin iletilmesi ile sona erdi.

ÇANKIRI Şubemizde 8 Mart

Sendikamız Çankırı şubesinde 8 Mart Kadınların Uluslararası Mücadele ve Dayanışma Günü örgütlü olduğumuz Sumitomo işyerinde kutlandı. Çankırı şube yöneticilerimiz işyerini ziyaret ederek burada çalışan kadın üyelerimizle bir araya geldi. Günün anlamına yönelik sohbetin ardından, üyelerimize 8 Mart anısına karanfil hediye edildi.

DÜZCE Şubemizde 8 Mart

İŞARET DİLİYLE 8 MART KUTLAMA MESAJI

Düzce şubemizin örgütlü olduğu Standart Profil işyerinden işitme engelli üyemiz **Macide Kaplanbaba**, işaret diliyle tüm kadınlara 8 Mart kutlama mesajı gönderdi:

“ 8 Mart Dünya Kadınlar Günü kutlu olsun. Hepinizi seviyorum. Alkışlıyorum. ”

İSTANBUL 1 No'lu Şubemizde 8 Mart

Sendikamız İstanbul 1 No'lu şubemizin örgütlü olduğu Polimer Kauçuk ve Novartis işyerlerinde 8 Mart Kadınların Uluslararası Mücadele ve Dayanışma günü kutlandı. Sendikamız işyeri temsilcileri işyerlerinde çalışan kadın üyelerimizi birimlerinde ziyaret ederek 8 Mart'ın anlamı ve emek mücadelesi içerisindeki yeri üzerine sohbet ettiler, günün anısına karanfil takdim ettiler. Yapılan bu ziyaretler güzel dileklerin iletilmesi ile sona erdi.

İSTANBUL 2 No'lu Şubemizde 8 Mart

İstanbul 2 No'lu şubemiz 8 Mart etkinliğini, Ramazan ayı nedeniyle bayramdan sonra 20 Nisan 2025 tarihinde gerçekleştirdi. Bir davet salonunda gerçekleştirilen etkinlikte şube başkanı Engin Bedir, günün anlamını vurgulayan bir konuşma yaptı. Şube başkanının ardından Mefar baştemsilcisi Gülay Serinkaya ve Po Lighting temsilcisi Tuğba Satıcı da kadın üyelerimizi temsilen konuşmalar gerçekleştirdi. Gülay Serinkaya, konuşmasında şunları söyledi: *"Tarih boyunca verdikleri mücadeleyle eşitlik, adalet, barış için ön saflarda yer alan kadınlar, bu gün de aynı azimle ve kararlılıkla geleceği şekillendirmeye devam ediyor. Kadınlar, toplumun her kademesinde bilimden sanata, ekonomiden siyasete kadar her alanda var olmuşlardır. Güçlü kadınlar güçlü toplum demektir. Kadınların güçlendirildiği, desteklendiği ve eşit fırsatlara sahip olduğu bir dünya hepimiz için daha adil ve yaşanabilir bir dünya olacaktır."*

EŞİTLİK SENDİKAYLA GELECEK!

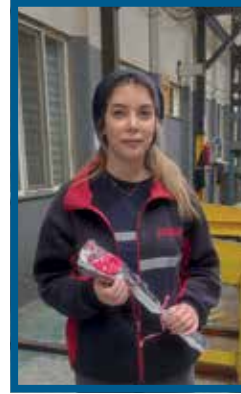
İZMİR Şubemizde 8 Mart

KIRIKKALE Şubemizde 8 Mart

Sendikamız Kırıkkale Şubesinde 8 Mart Kadınların Uluslararası Mücadele ve Dayanışma Günü şube yöneticilerimizin işyerlerine yaptıkları ziyaretle kutlandı. Şube yöneticilerimiz ve şubemizin örgütlü olduğu işyerlerinde temsilci arkadaşlarımız, kendi işyerlerinde çalışan kadın üyelerimizle bir araya gelerek 8 Mart'ın anlamı ve emek mücadelesindeki yeri üzerine sohbet ettiler, günün anısına karanfil takdim ettiler. İşyerlerine yapılan ziyaret güzel dileklerin iletilmesi ile sona erdi.

MERSİN Şubemizde 8 Mart

Mersin şubemizde, 8 Mart Kadınların Uluslararası Mücadele ve Dayanışma Günü vesilesiyle Şişecama bağlı Soda Sanayi ve Kromsan Fabrikalarında çalışan kadın üyelerimiz ziyaret edilerek hediyeleri takdim edildi.

TRAKYA Şubemizde 8 Mart

8 Mart Kadınların Uluslararası Mücadele ve Dayanışma Günü sendikamız Trakya şubesinde, şube yöneticilerimizin işyerlerine yaptıkları ziyaretle kutlandı. Şube yöneticilerimiz ve şubemizin örgütlü olduğu işyerlerinde temsilci arkadaşlarımız, kendi işyerlerinde çalışan kadın üyelerimizle bir araya gelerek 8 Mart'ın anlamı ve emek mücadelesi içerisindeki yeri üzerine sohbet ettiler, günün anısına karanfil takdim ettiler.

EŞİTLİK SENDİKAYLA GELECEK!

DÜNYANIN EKMEĞİ

Türkiye ve Dünyadan, En Lezzetli Ekmek Tarifleri...

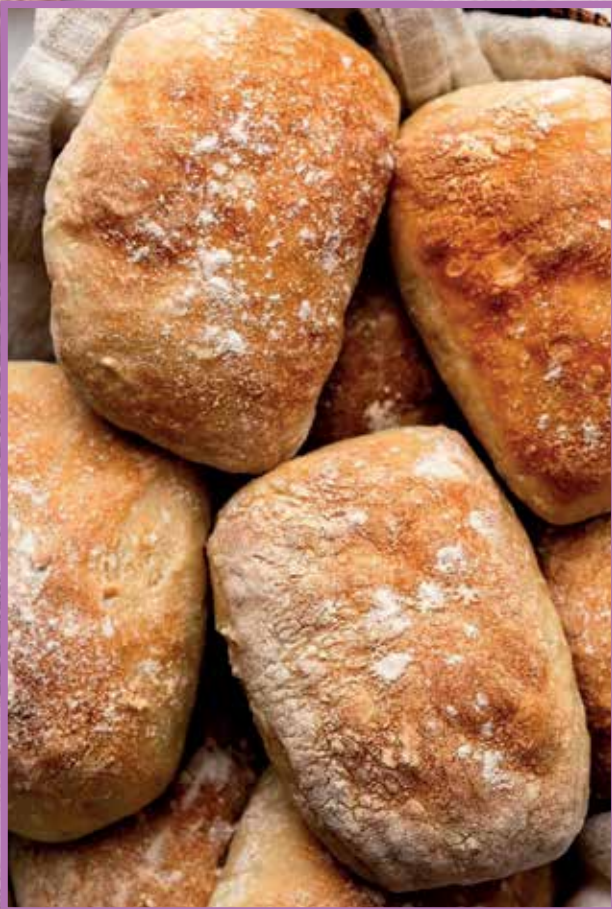
İtalyan mutfağının en popüler ekmeklerinden biri...

Ciabatta Ekmeği

Ciabatta 1982'de, İtalya'nın kuzeyinde Veneto bölgesi Adige ve Po nehirlerinin ağzında Adria kasabasında bir fırıncının ekmek dünyasına kazandırdığı beyaz İtalyan ekmeği. Çok uzun olmayan, geniş ve yassı özellikte, büyük gözenekli. Bu yapısı, onu hafif ve tüketimi kolay yapıyor. Fransızların baget ekmeğine alternatif olarak çıkartıldığı tahmin edilen Ciabatta, bagetlerden farklı olarak yüksek su içeriyor, bu da iç kısmını daha yumuşak yapıyor. Mayalanma sürecinden dolayı hafif ekşimsi bir tadı var. Dışı çıtır, içi yumuşak ve havalı olduğu için kolay çiğneniyor. Ciabatta ekmeğinin yapımı kolay, ancak iki gün süren aşamalar içeriyor.

Nasıl Yapılır?

Malzemeler: Maya ön hazırlığı için: 1.5 su bardağı un, 1/8 tatlı kaşığı aktif kuru veya instant maya, dörtte üç su bardağı oda sıcaklığında su. Ekmeği için: 1 tatlı kaşığı kaşığı (3 g) aktif kuru veya instant maya, 1.5 su bardağı ılık su, 3 su bardağı un, 1.5 tatlı kaşığı tuz, iki yemek kaşığı zeytinyağı.

1. Gün: Maya karışımını hazırlamak için büyük bir karıştırma kabında ekmek ununu ve mayayı çırpin. Suyu ekleyin ve silikon bir spatula ile iyice karıştırın. Kabi streç filmle sıkıca kapatın ve oda sıcaklığında 8-24 saat dinlendirin.

2. Gün: Aynı bir kapta mayayı ılık suyla çırpin. Üzerini kapatıp 10 dak. bekletin. Maya karışımını, unu ve tuzu ekleyin. Tahta kaşıkla yavaşça karıştırın. Unun tamamını ekleyince ellerinizi yağlayıp ıslak ve yapışkan bir hamur elde edinceye kadar hafifçe yoğurmaya devam edin. Kabin üzerini örtüp 30 dak. dinlendirin. Hamuru geniş bir dikdörtgen kaba alıp her seferinde katlayıp çekerek toplam sekiz kez katlayın. Kabin yönünü çevirip bir kez de ters yönde aynı katlama işlemlerini yapın. Son olarak üzerini örtüp bir 30 dak. daha dinlendirin. Bu işlemi üç kez daha yapın ve her seferinde 30. dak. dinlendirin. 4. katlamadan sonra buzdolabında en az bir saat en fazla 24 saat bekletebilirsiniz.

Buzdolabından çıkardıktan sonra tezgâhınızı unlayın, hamuru kaptan çıkarıp unlanmış yüzeye alın. Üzerine un serpin. Ellerinizi unlayıp hafifçe açın, yaklaşık 25 x 20 cm'lik dikdörtgen haline getirin. Bir spatula yardımıyla 8 eşit parçaya bölün. Yağlı kağıt serili fırın tepsisine aralıklı olarak yerleştirin. Üzerini bir bezle örtüp 1 saat dinlendirin. Fırını 230 derecede bir saat önceden ısıtın. Ekmeklerin üzerini su spreyiyle hafif nemlendirin. Fırında yaklaşık 25 dakika üzerleri altın kahverengi oluncaya kadar pişirin. Ekmeğiniz hazır, afiyet olsun. *

Aliğa

Aliğa

Bursa

İstanbul 2 No'lu Şube

Çankırı

Bandırma

Bandırma

İstanbul 1 No'lu Şube

İzmir

İstanbul 2 No'lu Şube

İstanbul 1 No'lu Şube

Mersin

İzmir

Trakya

Kocaeli

Gebze

1 Mayıs 2025

Petrol-İş'li Kadınlar Meydanlardaydı